

Anna ŠOCHOVÁ

Výměna

Pod starým ořešákem.

Rozložitý strom s vrásčitou kůrou a pokroucenými kořeny zval k odpočinku. Čtveřice koz škubala měkkou travu. Kalja pozdravila praotce šamají. Přitiskla dlaně a tvář ke kmeni a poslouchala zpěv listů o dávných staletích. Z tohoto praotce dvacetkrát vzešel celý háj, pokrývající svahy hor nad plání. Jeho děti rostou po celém kraji, odtud až k dalekému Mózabu. U kořenů pramení potok, který jako říčka vtéká u Mózabu do širokého otce řek, Metisa.

Kalja poprosila velikána o odpočinek. Šamají vlídně sklonil větve s oříšky a vybídl ptáky ke zpěvu. Poutnice usedla mezi kořeny. Všechno tu připomínalo dub, kde sedávala její matka. Kéž by našla podobné zákoutí i v onom otroctví! Jako by četly myšlenky, tuhé listy šamají rázem povadly.

Nebud' smutný, šamají, jdu tam dobrovolně. Kolikrát jsem mohla opustit cestu, nechat dané slovo vyvanout? Tisíckrát. Nikdo nejde v mých stopách, nikdo nevěřil, že doputuju až sem. Kdo taky věří slovu ženy? Jenom blázen. Proto mne vidíš v hadrech, přidušenou převlekem v poledním žáru. Jsi moudrý, šamají, vidíš do mého srdce. Ty s dalšími velikány, které jsem pozdravila, jediní víte, kolik vzdoru a úsilí mne stálo přežít. Jsem unavená, přestávám vidět smysl té námahy. Dobrá, dojdu do paláce, požádám o svobodu pro Brenka, ale co dál? Varovali mne, že život mezi střeženými ženami bude pomalou smrtí v beznaději. Dodneška jsem pouze chtěla dosáhnout cíle. Krůček od něj se teprve ptám: Co bude zítra? Nemám přítele, o kterého bych se opřela jako o tebe. Může mi někdo dát sílu a radost, jakou mám v prosluněném lese, kde za mnou zvířata ani neotočí hlavu? Jsem stále svobodná, šamají. Právě si uvědomuju klec, do které lezu.

Musela zdřímnout, něco nečekaně dloublo do boku. Proč neslyšela vyděšený kozí mekot dřív?! Překvapeně mžourala do dětských tváří. Kluci daleko od vsi, oči jim svítí vzrušením. Největší vykřikl nadávku. Její zmatený pohled vyvolal pošklebky a další bodnutí klackem. V tlupě se cítili silní. Štěňata... Nebo spíš vlčata?

Prudce vstala. Ti menší poodběhli, ale z bezpečí hodili pár kamenů. Máchla pažemi. Chaát okamžitě zapůsobil. Kouzlem odrazu se kameny vrátily zpět, každý klacek ohnul proti paži, která jím švihla. Darebové se s křikem rozutekli. Kalja s povzdechem urovnala plátno zavinité kolem hlavy. Kdy se už ovládne natolik, aby zkusila nejdřív domluvu? Umět skutečně kouzlit, žila by naprosto jinak. Ctěná anebo obávaná, takhle je zdravější předstírat, že zná jen bylinky.

Šamají zašuměl. Máš pravdu, jinak to nejde. Matčin ostrov se nejspíš přece jen propadl do moře. Nikdy se už nenaučím víc, než mám. Hezky mne tvůj kraj vítá, šamají. Copak ani tady nedokážu vyjít s lidmi tak, jako s jinými dětmi Matky Země? Kozy ji obklopily a přátelsky otíraly rohaté hlavy. Hodné holky, napaste se a půjdeme dál. Kde já vás jenom nechám? V paláci by se mi poděkovali.

X x x

Nevěděla, jak dlouho tak stála, ani odkdy ji pozoroval jezdec v bílém. Stříbřitě lesklou helmu s chocholem obtáčel pruh lehké látky, širokou černou šerpu v pase držel opasek s velikou stříbrnou sponou. Pochvu meče a rukojeti dýk zdobily tyrkysy. Význačný muž, snad vládčův posel? V barvě truchlení? Dlaní zastínila oči. Opodál čekali další muži a ještě pár koní s nákladem. Dva zelenobílé praporce, třetí rudý. Barvy Bel-Zadina, dlouhá cesta... Zamračila se. Měla ho vidět mnohem dřív! Co když zahlédl její obranu? Není vhodné, aby ji pokládali za vědmu nebo čarodějkou. Sama zná své omezené možnosti.

Muž pobídl koně. S každým jeho krokem rostla Kaljina úzkost. Co udělá? Když rozeznala rysy jezdcovy tváře, vyčetla jen dávnou, trvalou bolest. Co asi zažil, že se mu z očí ztratilo všechno měkké teplo? Zůstal jen výraz velitele, bojovníka. Žije ve střehu, plní rozkazy vládce. Stal se přísným soudcem bez určitého věku, může mu být třicet jako čtyřicet, kdo ví. Kalja pokorně sklonila hlavu, pozdravila velkého pána.

"Ublížili ti?"

Přívětivost hlasu Kalju ochromila. Musel svou otázku opakovat.

"Bozi ať provázejí tvé kroky, pane, jenž se tak vlídně staráš o poslední z posledních! Oni chlupci se sami vydělali krve mé kozy. Nečekali též, jak rázem vyskočím."

"Provinili se, když obtěžovali poutníka. Kdo jsi? Oblečená jako horalka, slova však skládáš jako cizinec."

"Nebudu před tebou nic skrývat, pane. Jsi vyslancem velikého Bel-Zadina, k němuž přichází tato prosebnice ze země Budrun. Až cestou se naučila vaší řeči a získala svá zvířata, která ji živí svým mlékem."

"Z takové dálky? Jdeš asi prosit za syna? Vládce tě vyslechne a moudře zváží, co dál."

Kalja rychle sklopila oči. Pokládá ji za starou bábu, přestože měla pocit, že o ní rázem věděl všechno.

"Jak jsi moudrý, pane! Skutečně budu prosit za mladého otroka, posledního syna. Jeho otec již zestárl a nemá, komu by přenechal kmen a majetek."

"Spoléháš na sílu prosby? Měl ti svěřit zlato nebo nějakou drahocennost, kterými otroka vykoupíš."

Zavrtěla hlavou. Váhala, ale uvěřila starému šamají. Vnukal klid, tomuto muži věřil. Možná ji dokonce ponouká, aby šla s ním? Pohlédla vzhůru do koruny. Je to tak. Nebo je ještě obluzena sněním? Odhodlaně pohlédla poslovi do očí.

"Já jsem tím výkupným, pane. Otec přikázal, ať nahradím nejmladšího bratra."

Lehce trhnul rukou, pozorně se zadíval. Mužský! Co čekala? Jak ráda by se napřímila, strhla hadr z hlavy, postavila se mu stejně, jako komukoliv tam doma! Měla co dělat, aby se ovládla. Teď v jeho tváři četla víc, než bylo milé. U jiných to nevadilo, ale že se neovládne zrovna tenhle?! I soucit v jeho hlase páčil.

"Nejsi už nejmladší. Neměj mi to za zlé, ale pokud Bel-Zadin tvou nabídku přijme, čeká tě jen těžká práce."

"Jsem jí odmala zvyklá, můj pane. Od matčiny smrti jsem vedla hospodářství kmene, naučila se práce mužské i ženské. Orat, sít, klučit a tkát. Rozumím zvířatům i rostlinám."

Zlobila se na vlastní hořkost, že pronikla do slov. Všiml si toho, znovu soucitně přeměřil shrbenou postavu.

"Ty nesouhlasíš s otcovým příkazem a přesto poslušně přicházíš přes bažinaté kraje a vysoké hory. Proč?"

"Měla jsem na místě zemřít? Odpusť pane, ale ještě jsem neviděla kraj, kde by ženy nemusely poslechnout na slovo, když si muž něco umíní! Nebála jsem se té cesty a bohové mne potěšili poznáním mnoha věcí."

Byla příliš příkrá, kuň ustoupil, ale než se jeho pán zmohl na slovo, přiblížil se další jezdec a mlčky stanul po boku velitele.

"Musí, tato poutnice sejde s námi dolů do vesnice a ráno ji vezmeme do Mózabu."

Kalja pokrčila rameny. Chce jí dokázat, jak velký je pán? Na nic se neptá, rovnou rozhoduje... Jako všude! Jak se to tady říká? Budu následovat každý tvůj krok. Mávla na kozy, sebrala hůl a malý vak. Kráčela vedle Musiho koně. Byl vyšší, než velitel, a velmi vlídný. Nepohoršoval se nad žebračkou, co mu pán hodil na krk, dokonce s ní mluvil.

Takové štěstí! Tím velitelem byl sám Hamiš Kejzan-Ben, příbuzný samotného vládce. Kalja o něm slyšela dost a znala úctu, jakou budil u nepřátel. Byl nelítostný, ale jeho slovu věřily i divoké kmeny horalů. Musiho svou znalostí potěšila. Odlesk velitelovy slávy dopadal i na jeho muže.

Hned u prvního domku Kalja zahlédla dvě povědomé tváře. Polekaně zmizely, sotva na ně pohlédla. Průvod stanul před rozlehlým stavením, obehnaným dlouhou zdí. Jeho přední dvůr sloužil jako hostinec, nocležna pro kupce a poutníky. Kalja nedůvěřivě hleděla na silného muže, jak vítá Hamíše a zve ho s doprovodem dovnitř. Podle Musiho příbuzný z otcovy strany a místní boháč. Hamiš byl unavený, obřadné vítání se vleklo. Podlézavý chlapík sáhodlouze vysvětloval, kde

koho ubytuje, co jim předloží k jídlu a pití. Kalja zatahala za látku u Musiho kolene.

"Nepůjdu s vámi, najdu si nocleh v chudším stavení. Prosím, dej slavnému Hamišovi tenhle kousek mého sýra. Jako výraz mých díky, neboť vrací sílu a zdraví. Ať okusí ještě před spaním."

Musi ji udiveně přeměřil. Sýr převzal, když mu klidně pohled opětovala. Pobídl koně a vjel za ostatními do dvora. Kalja se rozhlédla. V této denní době lidé pobývají uvnitř domů. Příjezd ozbrojenců nikoho nevylákal ven, lidé jsou opatrní. Proč tady, blízko Mózabu, v bezpečí? Přímo zde by měli naopak všichni Hamíše vítat a skákat radostí, že svého hrdinu vidí. Zdejší lidé se prý rádi veselí a oslavují kde co. Kalja pod vrstvami převleku pocítila chlad. Strach prostoupil i do bíle omítnuté zdi, o kterou se opřela. Strach? To tedy nebude moc příjemný nocleh! Vydala se ke kraji vsi, k nejchudším domkům. Za rohem znovu vykroukla kudrnatá hlava. Kývla na ni.

"Pojď sem, neměj strach."

Sklopil oči, ale odhodlaně vykročil vpřed.

"Pověz, kde by přijali poutnici a poskytlí nocleh?"

"U nás. Matka je totiž vdova, máme dost místa."

"Děkuji ti. Běž mne, prosím, ohlásit."

Byla to pouhá zdvořilost, neboť chlapec jako muž vládl domu a jeho pozvání platilo. Kalja však často vídala, jak se mísí mnoho prastarých zvyků. I tady mohla vládnout silná úcta k matce, která se téměř vyrovnala slovu muže. Trocha zdvořilosti navíc neuškodí. Oddechla si, když ji chlapec pozval do otevřených dveří. Uvnitř ji vítala mladá, jen o málo starší žena, než Kalja. Zřejmě provdaná už jako dítě. Kalja hned obdivovala pečlivě udržovaný dům. Dobře věděla, kolik práce se skrývá za každou maličkostí. Přes zjevnou chudobu krásná paní hned chválila Turuka, že vzácného hosta dovedl domů. Co teprv, když řekl, že se stala chráněnkou Hamíše! Opět Kalja vyprávěla o dlouhé cestě, o dalekých zemích, cizích národech. Turukovi zářily oči a jen jemu by musela vyprávět několik dní a nocí.

"Tys prošla strašlivými horami Zerm? Nesnědli tě?"

Fatrisa pohoršeně sykla, ale Kalju otázka rozesmála.

"Ti horalé nejedí lidské maso, jak se povídá. Ukládají těla zemřelých do propastí v jeskyních. Věří, že jejich duchové proměňují mrtvoly v jedlou hlinku. Kdysi prý téměř pomřeli hlady a skutečně snědli všechny své staré a příliš slabé. Duchové zabitých je ale prokleli a seslali horečku. Šaman potom vyřídil jejich vůli: Už nikdy nesmějí pozřít maso z člověka. Předci však nechtějí dopustit další umírání hladových a proto v Pohřební jeskyni vždycky bude dost měkké hlíny, která nasytí i vyléčí."

"Hlína? Fuj! Opravdu jsi to jedla?"

"Chutná nasládle. Je nažloutlá, podobná jílu. Jedla jsem s nimi dřív, než jsem porozuměla, co to je. Našli mne promočenou po bouři a dva dny o mne pečovali, než jsem se vzpamatovala. Dobří duchové tak pomohli mně i jim: Měla jsem ve vaku sladké hlízy z údolí Trirnu. Řekli mi tam, že je pěstují také horalé

daleko na severu. Hory jako hory, zkusit jsme to mohli. Byl právě čas sázení a já se odvděčila hostitelům. Zasadili jsme hlízy společně a po příští sklizni budou moci sníst celou polovinu. Když jsem odešla, objevil se přede mnou šaman. Uvázal na mou hůl tuhle kostičku, abych ho prý jednou mohla zavolat na pomoc. Víte, jsou to skromní a chudí lidé, z údolních národů mají velký strach. Pochází odtud všechna jejich neštěstí. Proto Zermem často projedou celé zástupy kupců a poutníků, aniž by někoho zahlédli."

"A bitevní plán u Trirnu? Ještě je rudá krev?"

"Kdepak. Je zarostlá trávou, spásanou dobyt看em. Místní kněží sdělili lidem, že si bozi nepřejí, aby tam sedm let rostlo obilí nebo zelenina, dokonce ani ovocné stromy se nesmějí znovu vysadit. Až tu plán rozorají, posbírají všechny kosti a pohřbí pod vysokou mohylou. Teprve potom pro Trirn skončí bitva tisíců."

Konečně Turuk spokojeně usnul. Ženy si povídaly dál. Také Fatrisa měla své trápení. Vdovy nežijí lehce, ona právě přišla o svého budrunského otoka. Prý ho chytili na útěku v šamajovém háji, ale vdova neměla, čím odměnit chytače. Propadl tedy představenému obce jako mnozí před ním. Obě věděly, co Fatrisa nevyslovila: Mocní takhle bohatli na úkor vdov a sirotků, aniž by výslovně překročili zákony. Otroci, předtím rozdaní rodinám padlých, přinášejí zisk neurvalcům. Turuk proto jenom třese, aby už mohl k vojsku a dovezl matce bohatou kořist! Kalja stiskla Fatrise ruku. Šťastlivců je málo, ale chlapci vesměs věří, že na ně čeká hora zlata.

"Zkusím něco vymyslet, snad vzpomenu na nějaký příběh. Sama jsem vedla tryzny za osm bratrů a dva strýce, cítím každou tvoji slzu, jako by byla moje."

X x x

Ráno Kalja uznale pozorovala Turuka, jak se stará o kozy. Musel vstát velmi časně, už donesl plnou náruč trávy.

"Jsi vzorný hostitel. Podívej, jak ti jsou vděčné! Jistě bys je dokázal vodit na pastvu."

"Měli jsme dvě, ale byly menší. Museli jsme je prodat, když Mirak zmizel... Neutekl, pásl je!"

Odvrátil se, aby neviděla slzy. Nemohl zakrýt, jak ho nespravedlnost pálí.

"Opravdu s nimi umíš zacházet! Vidím, žeš ošetřil Biju a kozlíkovi vytahal bodláčí ze hřbetu. Víš ty co? Zůstanou u tebe! Jenom to kůzle, co se má narodit, dej mému bratru, až tudy půjde domů. Souhlasíš?"

Málem ji radostí objal, avšak muž se ovládá. Schoval ruce za záda a sklonil hlavu, aby mu neviděla do tváře.

"Budiž, postarám se o tvá zvířata a dám tvému bratrovi kůzle. Víím, že bys je k Bel-Zadinovi vzít nemohla."

Trochu zaváhal, rozhlédl se, ale statečně promluvil:

"Chtěl jsem... Děkuju, žeš matce neprozradila, jak jsme se potkali."

"To je smazáno. Sám ses potrestal, špatné se otočilo proti tobě. Pamatuj, bývá to horší. Způsobená bolest nebo neštěstí časem narostou a dokážou úplně zničit tebe a celé tvé okolí."

"Opravdu? Tak to znám někoho, komu to trvá moc dlouho. Pokaždé to asi nevychází!"

"Všechnu bídu okamžitě nepoznáš. Jak je šťastný ten, o kom mluvíš? Má přátele nebo jen všichni číhají, až ztratí moc, aby se mohli mstít a posmívat?"

"Nevím. Je to nějak důležité?"

"Ještě jsi o tom nemusel přemýšlet. Dost lidí pochopí až k stáru, leckdo ani tehdy. Pohlédni někdy na toho člověka a ptej se sám sebe, zda bys chtěl na jeho místě být."

Právě vyšla na dvůr jeho matka. Hned se pochlubil a už se točil jen kolem zvířat. Fatrisa svou radost neskrývala. Vzala Kalju za ruku a vedla k truhle, odkud vytáhla světle zelené šaty a úzké bílé nohavice.

"Vdova nosí nebělené plátno a ty před vládce v hadrech předstoupit nemůžeš. Urazila bys i Hamiše, neboť pod jeho ochranou nepotřebuješ přestrojení."

Kalja namítla, že má ve vaku matčin krásný černý plášť, ale Fatrisa nepovolila. Dokonce sama přečesala její vlasy a užasle prohlížela upravenou Kalju.

"Jsi krásná, víš to? Tvé vlasy jsou tak bohaté! Ten plášť si vezmi hned a tímhle závojem ovineme hlavu. Cíp připevním sponou. Podívej do zrcátka, jsi stejně dobře zahalená jako předtím. Opravdová haraka to sice není, ale ani soudce by ti nic nevytkl. Na vesnici haraku nosíme jen výjimečně. Pamatuji, nejsi žebračka ani prostá poutnice, máš mnohem větší cenu, než jakýkoliv otrok! Vystupuj tak, Bel-Zadin hrdost ocení."

"Nejdřív se k němu musím dostat, Fatriso, nechtěla jsem vůbec vzbuzovat pozornost."

"Jsi pod ochranou velkého Hamiše, to samo přece zvyšuje tvou cenu a budí pozornost."

Kalja vlastně nevěděla, jak by to mělo být dál, před vládce samozřejmě v hadrech předstoupit nechtěla. Jak by ale sama nakupovala? Vzbudila by nedobré podezření. Sice bude muset na tržiště, ale jinak se tam jde v bohatých šatech. Moudří bozi jí přivedli do cesty milou Fatrisu právě včas. Požehnání starého šamají Kalju provází i ve vsi, protože laskavé srdce se s krásou tak často nesnoubí. Loučily se jako sestry, když do dvora vpadl Turuk.

"Něco se děje! Slavný Hamiš onemocněl! Hledají Kalju!"

"Fatriso, prosím, podej mi kousek plátna, tady ti odlomím půlku sýra. Kdyby někdo další onemocněl, dej mu to sníst. Je to ten s horskými bylinami. Snad mi Hamiš uvěří!"

Vraty rázně vstoupil Musi. Bez ohlášení, Fatrisa sotva stačila zahalit tvář. Povytáhl meč a vykřikl:

"Poslechl jsem tě a budu toho litovat do konce života! Pojď se mnou, sám pán tě bude soudit! Jestli zkusíš utéct, rozsekám tě na kousky!"

Fatrisa chytila Turuka, aby po Musim neskočil. Kalja zavrtěla hlavou a vyšla první.

X x x

Vojáci jim neochotně ustupovali z cesty. Bez Musiho by se k Hamišovi zdravá nedostala. Zabíjely málem už jejich pohledy. Mají ho rádi, řekla si překvapeně.

Myslela, že přísný řád vojenské služby drží muže především strachem z tvrdých trestů. Příběhy tedy nelžou. Zvědavě následovala Musiho po schodech do patra, do nejlepších místností domu. Hamiš seděl v přítmí. Otočil k ní strhanou, popelavou tvář.

"Cos mi to poslala za dar?! V ústech mám boláky a po těle oheň! Poslechl jsem tě jen kvůli staré věštbě..."

Mluvil ztěžka. Kalja pokynula Musimu, aby odešel. Ten pohlédl na Hamiše, teprve po jeho pokývnutí zmizel. Kalja přistoupila blíž a pozorně prohlédla barvu očního bělma. Ústa otevřel bez říkání, ale mračil se dál. Ve střevech mu bouřilo a na čele vyvstával pot. Vytáhla zbytek sýra.

"Žena jménem Nasak z Tajjumi mne učila vmíchat byliny do sýřeniny. Ta právě uzrála natolik, aby přemohla i jed. Jdou řeči světem, že nad domem vládce se stahují kletby všech, které porazil. Jenže já moc na zlořády duchů nevěřím. Velmi často mají lidské ruce a tys příliš slavný a oblíbený. Žvýkej pomalu. Vím, že to bolí, ale slanost sýra, pálicí v ústech, o to víc svědčí útrobám. Nevím, co jsi kdy kde snědl. Neznám jedy, jen ty boláky naznačují, žeš pokrm nebo nápoj chvíli vychutnával. Nabídlš mi včera ochranu a já ti jen chtěla oplatit tím nejlepším. Dojez všechno."

Stiskl rty, přemýšlel o jedu. Pomalu strčil do úst další úlomek sýra. Kalja se sklonila, prohlížela nádoby na kulatém stolku. Není dobré, že vycítila nebezpečí, není dobré, že se plete do divných úkladů! Přesto věděla, že bude vzdorovat. Neprohraje, ani kdyby k tomu měla Hamiše nutit násilím! Nenáviděla podlosti a plíživé nebezpečí. Jen tušíš nebezpečí a už je pozdě! Jako by se někdo chtěl posmívat její neschopnosti. Copak se něčím kdy chlubila?! Tuhle hádanku musí rozluštit, určitě to, co má před očima. Jí se tu rukama ze společných misek, snad pohár? Důkaz musí být jasný. Je to jako prokletí, ke všemu se naskytne a leccos musí rozluštit jen a jen ona. Jenže jak dál zůstat skrytá? Lidé zveličují, hned v ní vidí dědičku matčiny moci. Hloupý svět! Hamiš si odkašlal:

"Říkáš, že se někdo opovážil otrávit člena vládcovy rodiny?! Určitě ne tady. Bahúr jedl a pil totéž, co já!"

"Neřekla jsem, kdy a kde. Proč hledáš chybu u mne? Protože ti pomohla žena?"

Boláky se stáhly, polykal bez bolesti. Už vychutnával sousta, každé mu přinášelo úlevu. Všiml si lehké zelené látky pod pláštěm a uchopil Kaljinu ruku. Cítila, jak hledá mozoly. Vytrhla mu ji a ukryla pod pláštěm. Hledal její oči.

"Znovu se ptám: Mluvíš o otravě? Kdo jsi?"

"Budoucí otrokyně tvého vládce. Moje matka byla spřízněna s bohy a její duch mi občas napoví, to' vše."

Vstoupila zahalená dívka se džbánem vody. Hamiš ukázal na pohár, ale Kalja dívku zadržela.

"Dokážeš-li vypít celý džbán, budeš do večera zdrav."

Přikývl a vzal děvčeti džbán z rukou. Kalja zatím pohár sebrala a s úklonou se poroučela. Vyšla na dvůr a zbylou vodu vylila do prachu.

"Co tady čaruješ?! Už jsem o tobě slyšel, slavný Hamiš tě měl dát zbičovat!"

"Je to jen úlitba pro dobrou cestu, pane."

Jedno z kuřat zaujala louže vody, obalená prachem. Kalja pohlédla obtlouzlému Bahúrovi do očí. Ten tedy vládne vesnici, ten okradl Fatrisu! Odvrátil se a odešel. Kalja položila zlacený pohár na hliněnou lavici před domem a hleděla na kuře, klopící hlavu. Právě vyšel Musi, že ji pán hledá. Kalja se otočila pro pohár, ale byl pryč. Stejně jako ono kuře, postávající ve stínu. Zase měla pravdu.

"Přál sis, pane?"

"Jaký mám důkaz, že nebezpečí nevzešlo od tebe?"

Měl jsi ho chtít před chvílí, odpověděla mu v duchu. Nahlas musela volit jiná slova, nezdvořilostí už bylo dost:

"Svůj rozum, pane. Můžeš mít i mé slovo, ale nevěřím, že by ti stačilo."

"Nemůžu přece pro podezření začít vyslýchat příbuzného! Mít jakýkoliv důkaz, obrátím tenhle dům vzhůru nohama, viníka odvedu do Mózabu..."

...Všechny rozsekáš na kousky a stejně nic nezjistíš. Radši víc přemýšlej, ty jsi tu doma, ne já. Tak, teď mu to ještě přeložit do stravitelné formy. Třeba takhle?

"Nedělej nic, ó můj pane! Dej Bahúrovi naopak vědět, že tě přepadla slabost ...třeba z močálové horečky, která se ti občas vrací. Nevím, jak dlouho trvá cesta do města, ale právě se ti nakrátko vrací síla. Před západem slunce znovu zeslábněš, ale jen kvůli zbytku jídla, co zůstal v těle. Až se ho zbavíš, voda a spánek tě vyléčí úplně."

"Vyrazíme hned, nebudu se ničím zdržovat!"

Hamiš tedy za chvíli odjede. Co ale bude s ní? Nechovala se k němu zrovna uctivě. Vezme ji s sebou? Uměla sice na koni jezdit, ale ne v tomhle oblečení. Nehodlala zdržovat, nežádala zvláštní ohledy. Cestu klidně dokončí sama. Musi se objevil ve dveřích, přijal nové rozkazy a vyprovodil Kalju ven. Choval se mnohem vlídněji. Řekl, aby vyčkala, než pomocí příkrývek upraví sedlo jednoho hnědáka. Pomohl jí do sedla, provedl koně po prvním dvoře. Byl spokojený s výsledkem, ale také využil příležitosti k tichým otázkám.

"Povíš mi o velitelově nemoci?"

"Věřím na některá znamení. Nestalo se vám po cestě nic divného?"

"V horách se pořád něco děje, moc se vyptáváš."

"Odpusť, pane. Snad by bylo lepší přejít onu malou slabost mlčením. Nepřátelé se chovají jako hadi. Usnou na prosluněných kamenech, když mají klid."

Musi přikývl. Brzy se do sedel vyhoupli ostatní, zdvořile rozloučili s hostitelem a pomalu vyjžděli vraty. Kalja zahlédla polekanou služku, jak přibíhá k Bahúrovi. Zadýchaně šeptala a snažila se získat pozornost, i když ji odháněl. Hamiš byl už za zdí, ale dva jeho muži se ohlédli. Kalju napadlo, že dívku asi čeká bití. Nesmíš, tlust'ochu! Pohlédla na něj tak významně, až se zpotil. Nepotřebovala slyšet, co mu ta dívka zkoušela povědět. Nikdo přece nemá tušit, že pohostinnost skrývala jed, takže kdosi další jedl nebo pil, co Hamiš. Služka si

zřejmě myslí, že jídlo bylo zkažené a chtěla varovat hosta. Za dalším rohem zase vykroukla Turukova hlava. Kalja přitáhla uzdu.

"Pověz matce, ať požádá o nemocného otroka! Jeden snad právě umírá."

Musi před ní se neotočil, jen víc napřimil záda. Nikdo další ta slova nepostřehl. Zase udělala víc rozruchu, než měla! Může ale klidně odjet, aniž by pomohla? Co je víc: Její klid někde v paláci nebo život chudáka u toho lakomce? Brzy musela myslet hlavně na to, jak zůstat v sedle. Cválali přímo k vysokým hradbám Mózabu. Před vysokou půlkruhovou bránou zvolnili. Do města směřovalo několik povozů, dvě stáda dobytka a poutníci ze všech stran. V dálce napravo zahlédla Kalja podobný proud povozů a poutníků u další brány. Musi právě popojel k Hamišovi, nemohla se ho zeptat, kolik takových bran město má. Jednou slyšela, že celých sto. Hamiš se na Kalju ani nepodíval, ale asi přikázal Musimu, aby s ní jel jinudy. Musi vzal její uzdu a koně vedl pryč hned od brány. Hm, velitel je asi příliš hrdý na nějaké díky nebo dokonce loučení. Náfuka! Propletli se uličkami k vyřezávaným vratům ve vysoké bílé zdi.

"Toto je dům velitelovy matky. Než tě vládce Bel-Zadin přijme, může uplynout mnoho dní. Paní Batrasi jistě vyhoví synově prosbě a postará se o tebe. Jak tě mám představit?"

Byla tak navyklá zdejším způsobům, že své jméno uváděla zřídka. Všude ji dál oslovovali "ženo, poutnice, ty tam". Být přivedena do domu a představena urozené ženě jménem, to byla nová zkušenost. Jak jen Hamišovi křivdila! Je chladný a nepřístupný, ale pohostinný jako většina jeho krajanů. Přece jen správně odhadla dobrého člověka.

"Jsem Kalja, sestra Brenka ze země Budrun, otroka v paláci. Poděkuj za mne, prosím, veliteli Hamišovi. Vážím si starostlivosti, kterou projevil."

Musi se konečně usmál a zpytavě hleděl do úzké nezahalené škvíry pro oči.

"Jsi zvláštní žena. Včera večer jsem přemýšlel, proč Hamiš věnuje pozornost staré žebračce. Ráno jsi měla pružnou chůzi hrdé dívky, bohatství nádherných vlasů pod pláštěm a teď vidím i vychování vznešeného domu. Škoda, že nebudu tím, kdo smí sejmout závoje!"

"Byl bys zklamán, pane. Přes všechno zakrývání jsem se nikdy za krasavici nepovažovala. Ba co hůř, neslyšela jsem tak mluvit ani naše muže."

"Zřejmě byli slepí - nebo se báli tvé kouzelné moci."

"Řekla jsem již tvému veliteli: Chrání mne duch matky, která mluvívala s bohy. Nemluv o kouzlech, potkala nás přízeň bohů. Ty a tvůj pán jste si ji zasloužili."

"Před velitelem to radši neříkej."

Něco pokazila, Musi se zatvářil vážně. Bez dalšího zabušil na bránu. Brzy je ramenatý sluha vedl do zahrady. Ve stínu vyřezávaného sloupoví tam seděla prošedivělá žena, s mladistvou tváří jen lehce zahalenou tenkým závojem.

X x x

Kalju přivítala paní domu mile, stačilo synovo doporučení. Potěšil ji údiv barbarky, upřímné ohromení nad vnitřní krásou domu. I mříže oken byly

zdobené! Představovaly stvoly s lístky a poupaty. Paní Batrasi propustila Musiho a dala připravit koupel pro hosta. Později si společně hovely v hedvábných polštářích a ochutnávaly rozličné ovoce střídavě se sladkými pamlsky. Kalja po zdvořilostních větách o počasí vyprávěla o své cestě.

"...dceru však někdo očaroval, děti se uvnitř zkřížily. Nasak sama nevěděla, jak těhotné břicho otevřít, aby rodička přežila, ale já mohla rány sešít čarovnou nití po matce a potřít mastí. Vědma nedala jinak, musela jsem zůstat dva další úplňky. Mnoho mne stačila naučit, mnohé vysvětlit. Darovala mi i dvě kozičky. Jejich mléko mne potom živilo nebo jsem je směňovala za placky. Duch matky mne provázel a dopřál mi poznat mnoho dobrých lidí."

Paní Batrasi však měla v očích stín. Kalja viděla, že s její cestou příliš nesouhlasí.

"Jsi příliš mladá na tak hroznou cestu. Vždyť horalé u Zermu v zimě pojíždají vlastní starce! V bažinách žijí úplní divoši... Nejen tvá matka, ale sám Elam se všemi bohy při tobě musel stát! Tak mladá, pohledná, tvé vlasy jsou hotový poklad. Ctí tě poslušnost vůči otci, ale cesta samotné ženy?! Nechápu ten strašný příkaz."

Kalja sklonila hlavu. Přiznávala se snad po sedmé.

"Po matčině smrti jsem hospodářství spravovala sama. Otec s bratry přes léto vyjížděl za kořistí, v zimě hodoval. Nejednou jsem se ozvala, když veselí přesáhlo dobrou mez. Víím, že se to zdá být těžkým proviněním, ale nějaký dobytek musel přežít, nějaké zrno muselo zjara do země. Potřebovali jsme zásoby, až zase zůstaneme bez lovců a nová úroda ještě neuzraje! Přitom dřít na polích, pivo navařit, medovinu uležet... Kořist přivázeli pořád hubenější. Kdyby muži zůstali, oseli bychom víc, množili dobytek a žili spokojeně. Přiznávám, trvala jsem na svém a rozhněvala otce."

Paní Batrasi zavrtěla hlavou.

"Postavila ses vládci, nemohlas čekat nic lepšího. Jsi ještě mladá, mužům nerozumíš. Pamatuj, že vždycky potřebují rozhodovat, pokaždé mají pravdu. Skloň se, oslav jejich moudrost. Jenom tak něco dokážeš."

"Ale vždyť..."

"Vidíš? Neslyšelas mne, zase sleduješ vlastní nit! Jak něco uděláš po svém, vždy řekni, že tak to jistě myslel. Kdyby snad měl dobrou paměť, omluvíš svou nedovtipnost, ale to se už zajisté projeví, žes udělala dobře. Nemůžeš jednat přímo, každý muž potřebuje vládnout. Jako skrýváme tvář před cizím pohledem, jsme navenek poslušnými vykonavatelkami rozkazů a přání muže. Ti moudří za trochu zdání přenechají veškerou vládu nad domem."

"Ale to znamená lež, přetvářku a předstírání!"

"Je to hra, moje milá! Hrstka rodinných obřadů a kratochvílí, které tě staví na skutečné místo v domě. Ty vládneš, ty vytváříš zdání a ty se nejlépe bavíš, když obelstíš hlupáka."

"Vždycky jsem litovala vaše ženy, jak chodí ukryté, jen doma odhalí pestré šaty a tvář. Zkusila jsem haraku také nosit, ale klopýtala jsem a potom děkovala bohům, že mi dovolili přežít. Ten černý pytel je strašné vězení."

"Ale přesto jsi sama cestovala jako našinec, dodržovala zvyk haraky a nechala se jí chránit! Pověz mi upřímně, kdybys milovala nějakého muže, nechtěla bys být jen pro něj krásnou? Neurážely by tě pohledy jiných? Muži většinou myslí na jediné. Nechci si ani představit, že by mne někdo mohl pohledem svlékat a oceňovat jako kus dobytka! Nebo naopak: že by po porodech nebo dlouhém životě někdo pohlédl na moje tělo a vrásčitou tvář a já v jeho očích četla otázky nebo výsměch muži, který mi dal přední místo v domě i srdci!"

"Žijete zavřené v domě, vycházíte jen se silnou stráží. Jak můžete potkat někoho, kdo osloví i srdce?"

Batراسi se zasmála.

"Zapomínáš, že kdo vládne, ten vytváří zdání. Muži nás nevidí, ale my máme v zástěnách malé otvory, slyšíme jejich hlasy, posoudíme jejich rozum, odvahu i moudrost. Děvenko, mám moudrého syna. Dobře, že tě Hamiš poslal ke mně!"

V Mózabu.

Kalja nemohla usnout. Krásný dům, vlídnost urozené paní a naprosto jiný svět, než čekala. Byla zvyklá rozhodovat o většině lidí kmene, teď opravdu bude jen poslouchat se semknutými rty. Nebo je zkříví v nuceném úsměvu... Hlavně, až se bude utěšovat vidinou svobodného Brenka! Malého mizery, vlezlého, vypočítavého. Život ho musel skřípnout, když se nezapletl do vzpoury budrunských otroků. Nebo naopak nenašel příležitost zavděčit se, prokázat oddanost novým pánům? Budrunští muži tu přece mají takovou pověst, že je Bel-Zadin zavazuje pouze čestným slovem. Mnohým vrátil svobodu. Jejich zemi Bel-Zadin nikdy nenapadl, to budrunští s jarem táhli loupit u jiných. Zabíjení, lsti a zrada, hlavní byl vždycky úspěch. Ani šestnáct let klidu, v němž matka kmen držela, nic nezměnil. Naopak!

Před Kaljinýma očima znovu vyvstalo jarní ráno, kdy Chorak přivlekl z lesa polomrtvou ženu. Myslel nejdřív, že chytil špeha a málem ji podřízl. Jak potom předváděl, čirou náhodou si stačil uvědomit, co mu sedlo do dlaně a mužský nemá. Na místě si hned užil, co mohl. Až poté mu došlo, že špeh má kolem čela obtočené plátno s červenou šňůrkou, tedy znamení poslu. Chorak vždycky dřív jednal, než myslel, ale protože byl nejsilnější ze synů, Kerchoum ho uznale plácnul do zad. Ženu odnesli ke Kalje. Naštěstí ji nikdo nehledal. Špehové zjistili, že takovíto poslové objížděli všechny okolo a zvali k útoku na bohatý kraj.

Jen bozi vědí, koho napadlo vyslat zrovna ženy, už ne panny, protože svůj úkol prý splnily všechny. Kromě jediné. Ta nemohla mluvit. Třetí den Chorak zase dostal chuť a drze na ni vlezl přímo v Kaljině domě. Kalja slyšela od studny kvílení. Přiběhla pozdě. Bratra potkala venku, takže mohl tvrdit, že o ničem neví. Podrápaný je přece z lesa, kvílení neslyšel a té ženské nejspíš hlava odpadla sama.

Dnes i Kalja věděla, proč se loupeživým barbarům rázem seběhly všechny sliny, když slyšeli pozvání. Trirn! Město, vládnoucí rozlehlému, úrodnému kraji se soutokem tří řek a bezpočtem osad. Tam i chudí měli bohatší dům, než

náčelníci z Budrunu. Otroků bylo tolik, že kolem Trirnu za pouhý rok dokončovali hradby, po kterých mohly jet dva vozy. Bel-Zadin stavbu přikázal, aby právě Trirn čelil útokům všech barbarů. Jenže místní sbírali síly k odporu. Na stavbě totiž umírali i lidé z kraje, dlužníci s celými rodinami.

Každý spojenec byl dobrý, zoufalé odhodlání vzbouřenců takřka nepochopitelné. Kdyby věděli, koho zvou... Kalja se otřásla odporem a zakázala si dál vzpomínat. Kdepak, nešlo to. O té strašné bitvě slyšela ještě po čtyřech letech zpívat a vyprávět po celé cestě: Krev prý tekla jako řeka a přežraní mrchožrouti se týdny nemohli hýbat. Supi chodili jako kachny a nikdo je nezabíjel jen proto, že jiných mršin už bylo přespříliš. Teprve loni na jaře bylo staveniště očištěno od stínů mrtvých a hradby snad již brzy otroci dokončí. Budrun tehdy před odvetným tažením zachránily deště a chlad. Rašeliniště proměnily na hluboké močály. Nyní, kdy je v Trirnu silná posádka, budrunští nevystřčí ani nos a lížou si rány. Poloprázdná hradiště obsadili a spojili ti, kterým zůstalo pár mužů. I Kerchoum si polepšil. Přesídlil do většího domu, aby se zpíjel do němoty a marně zkoušel plodit další syny. Bezdůvodně zuřil, potom dlouho zíral do prázdna. Zbyli jenom synové od bratrů, žádný vlastní. Kdyby stačil aspoň Chorak uznat jediného spratka! Jenže svatby se od matčiny smrti přestaly slavit. Hlavní bylo, aby před jarním odjezdem všem ženským rostlo břicho. Jinak Kerchoum určil, kteří dva nebo tři nedbalost muže napraví. Jenom uznání otce tedy mělo význam, ženy mohly přísahat, co chtěly. Před dvěma lety došly zprávy o Brenkovi. Dědic otcovy náčelnické hole žije! Hádka přišla otcí vhod. Jistě věděl, že Kalja do Mózabu dojde. Možná se také bál, co všechno ji matka naučila kromě vití věnců. Vládce snů, dopřej poutnici úlevný spánek, zastří už její mysl!

X x x

Neměla ráda šedou mlhu. Ani světlo, ani tma, na krok není vidět. Natažené ruce se noří do ničeho, od loktů mizí. Náhle nebyla sama. Zřetelná postava tak daleko? Jak to? Muž v bílém, a přece ho jasně vidí - Hamiš?! Že by uměl nicotu roztrhnout? Klidně kráčí, Kalju asi nevidí. Ovšem, ta žena s dětmi vpravo. Má dvě nebo tři? Ta z mlhy nevyšla, převaluje se kolem ní. Hamiš tam spěchá, omládlý, oči mu jiskří. On se dokonce směje? Černé vlasy mu volně poletují kolem tváře. Vtom Kalja vycítila nebezpečí. Vykřikla by, jenže ztratila tělo i hlas. Hamišův střevíc došlápl na hadí tělo.

To nebylo zasyčení, ale křik, vzteklý, nenávistný řev! Proti Hamišovi se vztyčil obrovský had, šupinatý netvor s blanitými křídly za hlavou. Udeřil Hamiše do hrudi, jednou, podruhé, potřetí. Kalja se nemohla hnout, ale když obnažil jedové zuby a chystal se uštknout přímo do srdce, skočila. Had prošel jejím tělem, rozstříkl jed, ale Hamiš zůstal živý vedle ní. Zíral do krvavě rudé mlhy před sebe, žena s dětmi zmizela. Kalja padala do nicoty také, po ní se ani neohlédl. Tvář mu stárla a oči mrtvěly.

"To nesmíš!"

Vlastní výkřik ji přenesl do horké noci. Byla v bezpečí, ale nemohla popadnout dech. Had, podivná obrovská stvůra? Nikdy předtím nezažila

věštecký sen, zato teď cítila, jak k němu měla blízko. Vzpomněla na starého Krotana a litovala posměšků, kterými ho všichni častovali. Ostatní šamani kolem sebe udržovali strach, ale Krotan se budíval s křikem a často plakal v ústraní. Smál se nejdřív Kerchoum, potom chlapi, nakonec i usmrkanci. Jenom jí těsně před smrtí řekl, aby nechtěla vědět, co přijde. Prosil za odpuštění, že neuchránil matku, že prý on způsobil, aby se lodice dostala k ostrovu... Kalja se posadila na koberec vedle lůžka a pečlivě provedla přípravné pohyby. Ty ji učil šaman, nikoliv matka. Dost! Soustředila se na vidinu a volala ji zpět.

Hamiš... Proč právě on? Poslal jí ho šamaji nebo naopak ona přichází kvůli němu? Co zmůže pouhá žena, otrokyně? Ke komu tak spěchal? Sám prozářil ubíjející nicotu, vítězil nad ní, ale pod vlastní střevíc nedohlédl. Tři rány do hrudi, hrozba uštknutí... Hm, ani po něm by nezemřel, zato dlouho a nevýslovně trpěl. Cítila strach o něj i tento dům. Kdyby tak uměla víc! Nikdy ji matčino učení netěšilo. Bývala divoká, chtěla si nějak hrát, ne strnule sedět. Matku zklamala a ta si víc hleděla Brenka. Kalja vzdychla. Jak přišly vzpomínky, neudržela potřebné soustředění. Vidiny se překrývaly, brzy měly se snem společnou jen tíhu smutku. Konečně! Cáry šedé mlhy se převalovaly domem paní Batrasi a táhly uličkami až k paláci. Kalja foukla k zemi, jak jsou husté. Jestli rozezná pestrý koberec, není tak zle. Viděla malého bílého hádka.

"Jsi zvláštní, ale nevypadáš hrozivě. Tady tě někdo zašlápne, jsi tenčí, než prst. Pověz, kam chceš odnést?"

Promluvila jen v duchu, ale had rozuměl. Pomalu svlékl kůži a plazil se k oknu. Ovinul se kolem stvolu mříže a zmizel. Kalja otevřela oči. Průsvitná suchá kůže tu zůstala. Co byl sen a co skutečnost? Přejela prsty po krásné mříži, hádka hledala marně. Ach, matko, co bys z toho pochopila ty? Snad mi kůže poslouží jako amulet. Ovinula ji kolem zápěstí a znovu ulehla. Tentokrát spala klidně a dlouho.

X x x

"Kaljo, přišla zpráva z vládcova paláce. Paní Sjurad zajímá tvůj příběh, jistě nad tebou podrží ochrannou ruku. Pověz, čím bys tam chtěla být?"

"Už jsem viděla, jak míváte rozdělené domy. Víím, že nebudu řídit hospodářství jako u nás, ale od svých dvanácti let se také starám o děti a ženské věci. Otec dbal, aby při odjezdu mužů nezůstala ani jedna bez outěžku. Ženy mne sice neměly moc rády, ale spoléhaly na mne a věřily mi."

"Podle toho, cos vyprávěla, jsi úplně jiná. Copak jsi zůstala jedinou pannou? Kdo byla tvá matka, že další ženy otec neuznal? Daly mu děti a přesto je Brenk poslední syn?"

Kalja váhala. Bezradně hleděla na růžový keř, jako by mohl napovědět. Paní Batrasi nenaléhala, klidně se uvelebila v polštářích. Téhle ženě musela povědět víc, než zatím kde prozradila.

"Tam, kde si otec nemohl být jistý, neuznal děti jako svoje. Zůstaly součástí široké rodiny a kmene. Mě se muži báli, nikdo mne neobtěžoval. Ani jsem o žádného nestála."

Matku otec uloupil z posvátného ostrova. Tam daleko v moři, na pokraji říše věčného ledu, stvořili bohové sobě pro radost věčně kvetoucí zemi. Po čase v ní našli útočiště vyvolení, které unavil život mezi lidmi. Ovládali totiž mocné síly a kouzla, ale nechtěli se podřizovat pošetilým snům lidí. Svě vědění dali do služeb bohů a Matky země. Prý většina čarodějů a mágů, kteří dosáhnou vrcholu vědění, volí mezi dvěma cestami. Některé strhne touha po moci, jiní mohli odcházet sem. Tu a tam vypluli na bílé lodi, přivázeli další vyvolence. Ty učili a zasvěcovali do tajných obřadů. Mou matku přivezli ještě v bříše její matky. Byla jediným dítětem, které se tam kdy narodilo. Lidé z ostrova znali lásku, ale bohové nedovolili, aby se jim rodili potomci. Prý by byli stejně mocní, jako oni.

Před mnoha lety však z Propasti zapomnění unikla strašlivá bytost z počátku světa, nenávidící bohy, lidi a všechno živé. Neznám bohy, kterým se klaníte vy, ale i naši hrozní démoni nemocí, smrti nebo zásvěti dokážou být někdy vděční a odměnit dobrou službu. Gura nikdy. Matka věřila, že právě Gura rozpoutala bouři, která k ostrovu přivála lupiče. Na jedné výpravě se dostali až na pobřeží, ukořistili loď a vypluli, aniž věděli kam. Takové štěstí ani hlupáka nepotká. Přežili bouři, propluli útesy, za vítr je hnal přímo k ostrovu. Za tři dny se jim ukázal na obzoru! Možná právě teď pijí medovinu a chlubí se svou odvahou. Nakonec uvízli na mělčině, zbědovaní, hladoví, bez zásob. Byli ošetřeni a pohoštěni, jenže místo díky zvítězila chtivost. Zabíjeli a loupili jako zběsilí. Já nikdy nepochopila, proč se mágové nedokázali bránit. Vždyť kouzlili i tam, na ostrově! Matka se domnívala, že Gura na tu noc odsála všechna kouzla. Ani dnes nemůžu uvěřit, že by bohové ustoupili a svůj krásný ostrov nechali zničit bez boje!"

Kalja zmlkla, uvědomila si, jak se nechala unést. Lidé se bojí proti bohům zvednout i myšlenku a ona jimi opovrhuje nahlas. Paní Batrasi však doslova visela na Kaljiných rtech. Napila se tedy ovocné šťávy a pokračovala mírnějším tónem:

"Lupiči unesli jen panny a hned na lodi se jich zmocnili. Devět dívek násilníky ve spánku zabilo a vyřízlo jejich nevděčná, zrádná srdce. Matka se ale víc bála, že by tím upadla do moci Gury. Učili ji rozmlouvat s bohy, a byla tak čistá, že odkládala stranou i červy a brouky, aby nikomu nepůsobila utrpení nebo smrt. Ostatní panny sice očistily svou čest a pomstily ostrov, ale zůstaly zakleté mimo život a smrt. Samy prý už nikdy nemohou obstát proti zlu Gury ani obnovit cokoli z posvátného ostrova. Kdyby mou matku tehdy hodili do moře za jejími družkami, vrátila by se očištěna a osvobozené prazlo znovu spoutala. Kerchoum ale své přežití považoval za poddajnost vůči němu. Stala se nejlepším kořistí jeho života. Dokonce i kmenový čaroděj Krotan si matky vážil. Prý sami bohové střežili matčino pohodlí a bezpečí, už na moři lodi zavál příznivý vítr a svítilo slunce.

Krotan vyřídil vůli bohů: Řeka bude plná ryb, dobytek ztuční, políčka budou rodit čtyřikrát tolik. Ale jen do chvíle, než zase muži vyjedou loupit. Také v sousedství uznali matčino dobré kouzlo a neodvážili se je porušit. Matka dala náčelníku Kerchoumovi pět synů a pět dcer, dalších šest synů měl od ostatních dvou žen. Před lety přišla zpráva, nevím jak a odkud, že se posvátný

ostrov opět vynořil ze šedých mlh. Matka sdělila Kerchoumovi, že odejde za svým údělem. Rozmáchl se, uhodil ji svou holí s kamennou hlavicí a na místě zabil. Bohové se od kmene odvrátili. Pět roků nepřišel nový život. Nerodily se děti ani zvířata. Muži sice rychle vyrazili na dlouhou výpravu, ale nevrátili se tři nejstarší bratři ani dalších pět odrostlých chlapců z náčelníkovy krve. Na horečku zemřely další malé děti a během devíti let nezbylo jediné, které by mělo za otce Kerchouma nebo jeho syna. Sedm bratrů zemřelo u Trirnu, nejmladší Brenk padl do otroctví. Proto musejí všechny ženy stále rodit, ale přímo nášelníkovi dávají jenom dcery."

Kalja se odmlčela. Vypočítávala zemřelé, ale unavená slova skrývala tváře a hlasy, které ještě přežívaly v ní. Paní Batrasi po chvilce ticha pohládila Kalju po ruce:

"Trirn vzal hodně bratrů, synů a mužů."

Kalja se vzpamatovala. Vždyť přece slyšela o Ar-Kejzanovi, který vlastním tělem zaštitil vládce! Pověst vyprávěla, jak mu uťali paži, ale on ještě sedm mužů posekal, než podlehl dalším ranám. Hamiš je jeho syn, takže paní Batrasi... S Ar-Kejzanem padlo i pět synů, zpívaly písně. Jejich ženy vypily jed, nenechaly je bloudit zászvětím samotné.

"Odpust', paní."

Batrasi zvedla oči, plné slz.

"Všude dříme bolest. Radši vyprávěj dál, o sobě. Takovou matku mít! Vždyť bys měla hledat její ostrov, ne otroctví?!"

"Odmalička jsem sice matku doprovázela a sledovala při obětech, zařikání a řeči se stromy, zvířaty nebo vodou, ale jsem obyčejný člověk. Starala jsem se o všechno, nebála se špinavých prací. Matka děti odkládala do náručí ostatních žen a směly se k ní vracet jenom čisté. Stála daleko a vysoko. Mrzelo ji, že mne baví pouze hra s větrem, že uvíznu mezi lidem kmene. Dnes tedy vím, co dokážou síly živlů, magie nebo prostá kouzla, jenže právě proto se téhle cesty straním."

"Pěkný příběh," pochválila Kalju paní Batrasi. Po smutku už ani stopy. Chovala se, jako by vyslechla bajku pro pobavení. "Víš ještě něco víc o té příšeře? Paní Sjurad miluje strašidelná vyprávění!"

"Matka o ní nemluvila ráda. Prý na sebe může vzít každou podobu a trpělivě souká osnovu svého díla. Vyvolalo ji pět lidí v pěti zemích někdy před třiceti lety. Když jeden zemře, přijde další. Nevědí o sobě, ale hledají se, aby společně Guru přivedli na svět. Ta již utahuje smyčku, z níž není úniku. Vstupuje do svých sluhů, sprádá nitky moci. Bohové ji nepoznají, ten dar má pouze statečný člověk."

"Opravdu neumíš čarovat? Ani se šátkem nebo pohárkem? Nějaké kejklířství nebo kouzla s barevným kouřem? Škoda! Moc by ti to pomohlo, možná by tě bratr Lakíja vyzvedl mezi své nejoblíbenější ženy! I když nemáš pleť jako broskvový plátek ani mandlové oči. Nebaží po kráse, má rád zvláštnosti."

Kalja polkla, ale uctivě klopila oči. Téměř přehlédla, co důležitého se dozvěděla. Batrasi je ke všemu sestrou...? Možná proto rychle zakryla vzpomínky. Vznesené ženy se prý umějí i smát nad svými mrtvými, když to

vládce přikáže. Vtom se něco mihlo. Barevná šňůrka v písku? Had! Kalja se ohlédla, zpozorněla. Nalevo šustot v nízké trávě, o něco výš se kloní větévka růže.

"Honem nahoru!"

Kalja vyskočila, trhnutím postavila Batrasi na nohy. Skopla z lavice polštáře s pokrývkou a paní přitiskla k sobě. Ta vytřeštila oči, ale neodvážila se pohnout. Také je viděla. Byli rozhněvaní, všichni tři. Chtěli uštknout a vrátit se na prosluněnou stráň. Batrasi však stála mimo jejich dosah a žlutočerní hádci teď komíhali hlavičkami rozhořčení dalším příkořím.

"Obětujte jim něco, šátek nebo závoj. Možná budou rozumět písni z pláně pod Trirnem."

Paní se třásla jako list, vyděšená k smrti. Kalja jí odepjala jemný závoj z vlasů, seskočila na zem a před hadem látku rozprostřela. Tiše broukala zařikání Šuršappa a mezi opakováním zpívala krátkou melodii, kterou udržovala hadí pozornost. Zvědavě se připlazili blíž a po chvílce klidně stočili uprostřed závoje. Paní Batrasi se vrátil hlas.

"Tasku, Marteso, kde jste?! Zabít, spálit, zničit! Já sama rozhoduji, poslové běsů mne k ničemu nutit nebudou!"

"To nesmíš, paní! Musíme je vrátit na jejich stráň. Přijali obětinu, uklidnili se. Až se s ní vrátí domů, nikdo z jejich rodu ti víckrát neublíží! Prosím, věř mi."

S velkým zdráháním paní Batrasi povolila a nařídila starému otroku hady odnést daleko za město. Ke Kalje se však chovala ještě odtažitěji, než předtím. Bylo to stejné jako všude: Řekla, že nic neumí a vzápětí musela zasáhnout. Copak lhala? Šuršappu se naučila u stavby hradeb.

Kleštěnec Martesa zavolal dvě služebné, aby paní odvedly dovnitř. Kalja se stáhla. Batrasi se teď bude bát i jejího stínu, měla by odejít. Martesa také nedůvěřivě hleděl kolem sebe, na keře, písek i Kalju. Zkusila mu vysvětlit, že umí hadí píseň od otroků u Trirnu.

"Ano, vím, slyšel jsem o nich. V bohaté zemi mají mnoho hadů, některé dokonce chovají v domech. Je dobré umět takovou věc. Prý si tam s hady hrají i děti. Paní však říká, že kdo vychází s hady, má zrádnou duši. Nemůže odpustit, že Trirn zavřel brány, když barbaři zatlačili několik stovek našich pod hradby. Mnoho našich mužů bylo pobito, než barbary smetl Bel-Zadin."

Tím ji moc nepotěšil. S povzdechem otroka požádala, aby společně prohledali zbytek zahrady a domu. Sama ještě byla pod vlivem zařikání a vycítila i tlustou žízalu. Brzy si mohli oddechnout, další nebezpečí nehrozilo. Jenom přes zeď se jako naditý vak chtěla převalit tíseň a úzkost. Kalja odešla do své místnosti a zkoušela rozpoznat její zdroj. Marně. Dostala se jenom ke známé šedé mlze. Rozfoukla ji a před zkříženými nohama se na písku vztyčil bílý hádek.

"Proč je tu písek? Je to znamení? Takový narudlý jsem viděla... Na cestě u šamají! Co mi tím napovídáš?"

Hádek svlékl kůži a ztratil se v prachu stejně bílém, jako byl sám. Kalja suchý proužek sebrala, ale hned polkla. Místo předchozího měla na zápěstí tenký kroužek z bílého kovu. Od rána si nevzpomněla, vůbec tomu nevěnovala pozornost. Vždyť se ale umývala?! Jak a kdy zmizela ta kůže? Ano, ještě do

zahrady šla bez náramku, při vyprávění o matce žmoulala uzlík... Kalja znovu svléknutou kůži uvázala kolem zápěstí jako provázek. Zatím se vytratily všechny stopy šedé mlhy i písku. Zůstalo jen vědění, že útok na Batrasi byl úmyslný, souvisí s jedem na Hamišově poháru. Zřetelně cítila mocnou, vzdálenou sílu, která sem dosáhla. Vzpomněla si na divný Batrasin výkřik. Možná zahlédla cípek tajemství. Běsově... Má snad Kalja s takovým nebezpečím bojovat? Směšné. Snad pokud překazí menší útoky, pokud včas varuje ohrožené, budou ve střehu a možná se ubrání. To oni přece musejí odhalit, kdo je nenávidí! Ona může pomoci, nic víc.

Sebrala odvalu a odešla za paní Batrasi. Ještě spala. Odpočinek přivál sladké sny, ze kterých se usmívala. Snad otupí strach z toho, co Kalja předvedla! Služky ji hned odvedly, nebyly si jisté, co bude dál. Navrhla jim připravit panina nejoblíbenější jídla a vrátila se do zahrady.

X x x

Bylo to mučivé čekání. V cizím domě Kalja neměla, co dělat. Bála se zpívat i zajít mezi služky. Kdyby některá projevila přátelství a paní rozhodla, že ji vyžene, zbytečně by potom mohla trpět i nevinná. Nejednou ji slušně, přesto neúprosně vykárali, aby spěchala za svým. Bylo však dobré, že putovala tak dlouho. Dnes už nesledovala tak úzkostlivě, kam míří prsty levé ruky, jak má natočena chodidla, zda v domě nemoci nekříží nohy. Tisíce drobností s mnoha významy přijala a držela v paměti. Konečně! Paní vzkázala, aby přišla. Stará služka sice měla vlídné oči, ale v Kaljině krku narůstal chumáč, který ztěžoval i dýchání. Batrasi měla tvrdé oči.

"Už jsem pochopila, proč jsi mluvila o ženách, které tě neměly rády! Lhalas mi, nejsi tak obyčejná."

"Paní, u nás a také leckde po cestě jsem poznala, že taková zařikání a obětiny provádějí i děti. Když vyrůstají vedle nebezpečí, naučí se mu rozumět. Co je tedy obyčejnost? Mnoho dívek umí tančit, zpívat nebo si podmanit muže. Neměla jsem se to kdy naučit. Když připravovaly tanec Slunovratu nebo přivolávaly jaro, já zůstávala u dobytka nebo dohlížela na kotel s čurčou. To je hustá polévka, která nesmí překypět. Cokoliv se stalo, volali mne. I ke zmetající feně. Neumím spoustu obyčejných věcí a cítím se chudší. V paláci velkého vládce nebudu znamenat nic. Velký učenec Musur se svými žáky ví a dokáže mnohem víc, než já."

"Přesto hodláš svou cestu dokončit?"

"Přijala jsem ten úkol, dala své slovo."

Přiběhla služka a radostně oznamovala Hamišův příchod. Už slyšely jeho kroky. Kalja s sebou neměla ani šátek.

"Otoč se ke zdi a neotáčej hlavu!"

Paní Batrasi jí podala závoj, právě když Hamiš vešel.

"Matko, jsi v pořádku? Task mi řekl... Kdo je to?"

"Náš host, Hamiši. Dívka pro Bel-Zadina. Jí poděkuje, že hady uviděla včas."

"Vidí hodně, to vím. Myslel jsem ale, že je... starší."

Kalja konečně připevnila závoj a mohla se otočit. Hned sklopila oči a zrudla, protože Hamišův údiv zase pokořoval.

"Našel jsem jejího bratra. Je druhým eunuchem a odmítl propuštění již před dvěma roky."

Kalje se zatočila hlava. Takové pokoření! Chudák Brenk! I když by otci s chutí sama vpálila zmaření nadějí, bratra litovala. Přes všechny zlomyslnosti rozmazleného štěněte znovu byla starší sestrou a ochránkyní v těžké chvíli. Brenk zbavený mužnosti! Zůstal tady, protože nemůže zpátky. Přesto by se spolu měli setkat, přesto by měla cestu dokončit.

"Požádám vládce o slyšení. Musím splnit otcův příkaz."

"Matko, pouč, prosím, hosta o našich zvycích. Žena nemluví, dokud není vyzvána. Nedostatečně zahalená aspoň předstírá, že v místnosti není!"

Tentokrát Kalja mlčela, ale než znovu sklopila oči, šlehla po Hamišovi pohledem, při kterém i otec několikrát zmlknul. S nejmenší možnou úklonou odešla. Dal jí tvrdou lekci, uznávala její oprávněnost, ale přitom skřípala zuby. Předstírat, že není v místnosti! Proč nepředstíral i on?!

X x x

"Přestává se mi to líbit. Možná by se měla vrátit ke svým. Nemůže za to, ale provázejí ji podivné věci. Když jsem ji zahlédl poprvé, zvednutýma rukama zahнала vesnické kluky. Slyšel jsem, jak ti malí křičí strachy. Stínem šamají poté prokmitla duha."

"To je ale dobré znamení?"

"Když řekla, kam jde, vzpomněl jsem si na předpověď hvězd. Může být tím poutníkem žena? Nechce se mi věřit..."

"Během posledních let jsem tak často nahlížela do svitku, že ho umím z paměti. Je napsán v jazyce sarum:

Svíjivá zhouba pomine

dotykem ruky nevinné.

Poutník sám nevybral svůj cíl,

za dobré slovo bolest smyl.

Hvězdopavec nepoužil upřesnění poutník-muž. Ženu za poutnici nepovažují, zato panna stojí mimo zvyky. Ona sama vyprávěla, jak na své cestě pomáhala jiným. Divná věc, nepokládala bych to za možné, ale věřím, že to dokázala. Sama jsem hodně zažila a ona nelže. Zatím určitě nelhala. Možná se mýlíme, je však správné, že přišla do našeho domu."

"Snad, ale chce být otrokyní! Ten její bratr neodejde. Má dobré postavení, barbaři by ho jenom ponižovali."

"Dala slovo, synu. Po matce je z velmi vznešené krve. Neustoupí, což je správné. I když by snad rozum radil jinak. Když mi zachránila život, zároveň také nahnala velký strach. Divné, vid'?' Rozmlouvala totiž s hady a dohodla, že mi dají pokoj. Slyšels o něčem takovém?! Snad ji skutečně chrání a vede moc zemřelé matky. Víš, že pocházela z ostrova Kur?"

"Ne. Ale udělal jsem, jak radila. Nevím, proč mi hlavou blesklo proroctví. Nelitoval jsem, hned mi bylo líp." "Snad proto nechce, aby se o ní vědělo víc. Říká, že je obyčejná, že se kouzlům vyhýbá a tohle se naučila cestou."

"Není hloupá. Jenom ji líp nauč našim způsobům. Alespoň to pro ni udělejme."

"Nepovíš mi o radách, po nichž ti bylo lépe? Proč?"

Hamiš vtiskl polibek na matčino čelo a pokrčil rameny.

"Něco se jí nelíbilo u Bahúra. Poslala mi starý sýr. Čekala, že mi bude těžko z jídla a nemýlila se."

"Těžko z jídla? Tobě?! Hamiši, víš dobře, že to nemohlo být jen tak!"

"Žádala mne, abych to pominul. Mám v té vsi člověka, bude Bahúra sledovat. Nemusíš mít strach. Možná v tom neměl prsty přímo on, otcův bratranec. Poradím si s tím, neboj."

"Měls hned zjistit, co se stalo! Nechci pomyslet, kdyby zkusili dát jed podruhé a uspěli. Bahúr, prý rodina tvého otce! Kdo to je? Čí je syn? Muž mi jen řekl, že tam žije, nic víc. Já vždycky věděla, že za tím něco vězí!"

"Kdo má uspět? Copak víme, kdo nás nenávidí? Vždyť se mohly stát pouhé náhody, neštěstí, jaké bozi slepě sesílají, jen aby ulevili svému hněvu. Nevím proč, ale té dívce věřím. Pokud za tím stojí člověk, jistě se brzy prozradí. Bahúr je možná pouhý nástroj. Rodinu přece nesmím bezhlavě pobít! Pro zradu nemám jediný důkaz. Bez něj budu čekat. Možná nešlo o Hamíše, nějakého bratrancova syna, jako spíš o vládcova věrného. Tedy i o Murdžata a krále! Matko, jsme vládcova rodina. Kdo ohrožuje nás, míří na Bel-Zadina."

X x x

Kalju už paní nezavolala, rokovala s Hamišem do noci. Zato poslala dvě ženy, které měly cizince podrobně vysvětlit zvyky a způsoby vznešených. Tohoto dne Kalja uléhala opravdu unavená. Například ladná chůze: Sama si všimla, jak plynule a vzpřímeně chodí i Fatrisa, ale netušila, že ji tak vycvičilo nošení břemene. Brzy se smála se svými učitelkami. Ještě, že tu nikdo další nebyl! Byla neohrabaná a neobratná, ale spokojená a vděčná, že skončilo prázdně trpné čekání. Nespala však dlouho.

Šedou nicotou otrásal známý zuřivý řev. Hadí obluda se svíjela v chuchvalcích mlhy, točila jako slepá, plivala jed. Z plivanců šlehaly plameny, kouř dusil, škrábal v krku a pálil v očích. Odněkud zdola se nesl nářek mnoha lidí. Kalja natáhla ruku, aby obludu utišila. Snad ji omámí Šuršappou, když se objevila v takovéto podobě? Odříkala první tři slova. Netvor švihl ocasem, srazil ji. Znovu... Těsně minul její hlavu! Rána však dopadla na bílého hádku. Ležel bez hnutí u jejích nohou. Chtěl snad Kalju varovat? Guru zahalila mlha. Kalja se sklonila nad ubohým hádkem. Protože Šuršappa hady uklidňuje i léčí, položila si ho na dlaň. V tu chvíli se opět Gura vztyčila proti ní. Kalja pomalu vstala, odvážně jí hleděla do očí. Přikryla tvora druhou dlaní a soustředěně přeříkávala slovo za slovem. Planoucí oči Gury se zkalily a pohasly, tělo se pomalu svinulo a kleslo do nicoty. Byla sama. Kalja odkryla dlaň. Byla opravdu sama, na dlani ležela další prázdná kůže. Potřetí... Uvázala ji za druhý náramek.

"Matko, tolik kouzel! Věštecké sny, kterým nerozumím... Jestli to uštknutí znamenalo nebezpečí pro Hamišovu matku, jak mám rozumět dnešku? Nemá prý ženy, děti ani sourozence? Bílý had je znamením dobré síly, snad se svlékáním obnovuje. Nebo mne posiluje? K čemu? Možná jsi měla být přísnější, víc mne nutit k učení. Kdyby ses tak mohla vrátit! Alespoň na chvíli. Nebo ses vtělila do toho bílého hada? Proč tedy mlčíš?"

Rozplakala se. Vzlykala s úlevou a údivem, protože dlouhé roky neprolila jedinou slzu. Myslela, že všechny dávno vyschly. Tehdy, jak se vrátila po dvou dnech. Matka ji poslala rozjímat pod svůj dub a právě tehdy ji Kerchoum zabil. Zabil i její duši, když tělo spálil v jejím roubeném domě. S dětmi, které se tam seběhly a začaly naříkat. Kalja sice zahlédla dým, ale chtěla splnit úkol a vydržela do rána. Po návratu umřela také. Mlčky sledovala lkající ženy, hledající v popelu kosti dětí. Nikdy se neptala, bylo-li jich sedm nebo deset, bránila se i později hádat, kdo chybí.

Slzy Kalju přenesly do dětství. Znovu viděla matku krásnou, stále mladou, při chůzi plující jako vánek nad trávou. Celý svět se radoval, když rozpustila své dlouhé zlaté vlasy a dovolila větru, aby provázel její písně! Maminka, to nejteplejší bezpečí, jaké kdy zažila...

X x x

Rázem se probrala. Stála nad ní paní Batrasi s přísně sevřenými rty. Kalja chtěla vyskočit, ale paní s ní mrštila zpátky.

"Proč jsi mlčela?! Jak ses mohla opovážit?!"

Kalja nic nechápala. Vidina matky se ještě otáčela a rozplývala v šeru. Teprve svítalo. Batrasi hmátla po Kaljiných vlasech a přitáhla její tvář ke svojí.

"Můj syn byl v nebezpečí a ty ses nechala hýčkat! Mám právo, musím všechno vědět! Hned!"

"Už ho čekala jen slabost těla..."

"Jak si můžeš být tak jistá? Jakým právem? Já měla vědět, já se měla strachovat! Já prosím bohy nebo běsy! Já odvracím neštěstí! To já ho měla vyléčit jako vždycky!"

Pustila Kalju a otočila se k oknu.

"Co můžeš vědět, ty hloupá barbarko! Co byla tvoje cesta proti strádání v poušti? Tři roky jsem opatrovala a skrývala bratra na kraji pouště, když po něm slídili královi naháněči. Kolik mizerů jsem podřízla, kolikrát je lstí zavedla do bezedných písků! Dvakrát Lakíju těžce zranili. Rány jsem mohla vymývat jenom slzami! Vzývala každou bytost, co mi přišla na mysl. A k čemu to všechno? Starý král, náš strýc, Lakíju vyhnal jenom naoko. Nevěřil, že proti němu opravdu brojí, jak mu šeptali. Jenže horlivci toužili donést uříznutou hlavu. Strýc tajně Lakíjovi poslal prsten moci. Proto tehdy sebral své přátele a vstoupil do Mózabu. Umírající strýc mu předal vládu nad zemí. Nikdo nechápal, proč to tak muselo být. Jako by nebylo jiné, snazší cesty. Nebo zkoušky. Mluvílo se také o věštbách. Bohové jsou krutí. Byla jsem králova sestra, ale muži odvraceli oči... Po letech přišel Trirn, oplakala jsem pět synů, vyprovodila jejich třináct žen. Vzaly s sebou šest dětí... Znovu se objevují vzpoury po celém území. Bohové se

odvracejí, šest nebo sedm roků na svět nepřišlo jediné Lakíjovo dítě. Zbývá Murdžat a můj Hamiš, jediní, kterým by mohl vládu předat. Jediní silní a moudří, aby vládu udrželi. Jinak vypukne požár, který zemi zpustoší jako boje o moc před jejich narozením.

Můj Hamiš stojí sám, je vlastním stínem od vzpoury otroků, vidí jen věrnou službu vládci. Prý svou ženu miloval. Nechce žádnou další, dokonce Lakíjovu dceru odmítl! Po obyčejné služce mohl mít princeznu. Bar-Tesg ji získal místo něj. Hlídám ten zbytek života, který zůstal, dýchám na něj a rozehřívám. Den po dni, každou chvilinku, kdy je se mnou, kdy na něj vzpomínám. Co ty můžeš vědět... "

Paní se unaveně otočila ke dveřím a bez dalších slov odešla. Kalja za ní hleděla a nechápala naprosto nic. Rozuměla jenom bolesti a hněvu, který barvil Batrasinu řeč.

X x x

Po týdnů služka Rila oznámila, že Kalju hledá jakási venkovská vdova. Že by Fatrisa? Za zavřenými vraty stáhla haraku. Byla to ona, se zářivýma, spokojenýma očima.

"Fatriso! Je všechno v pořádku?"

"Ó Kaljo, tyhle šaty ti sluší! Nosíš se tak vznešeně! Jsem šťastná, že tě tak vidím. Přináším pozdravy od Turuka a mnohé díky za požehnání, jakým se stala tvá zvířata. Jdu poděkovat i za dobrou radu. Vyprosila jsem si umírajícího otroka a dala mu zbytek sýra. Ještě není úplně zdrav, ale pomáhá mu i mléko."

Stále stály u brány, když se Rila vrátila a vedla je do zahrady. Přítelkyně Kalji se stala i Batrasiným hostem. Nyní mohly probrat nejnovější události v pohodlí.

"Stačilo jeho slovo, ale poslal mi svitek, kterým potvrzuje darování starého Serpina. Včera vrátil i Miraka! Místo odměny lovcům žádá denně džbánec kozího mléka. Prý ho uštkl malý had. Ránu vysáli, vypálili, ale jed pronikl Bahúrovi do těla a ochromil ho. Kaljo, jsme teď bohatí! Turuk zase na tržišti prodává náš sýr a přestal mluvit o vojsku. Mléko od tvých koz chodí kupovat i z dalekého okolí a všichni chválí jeho sílu. Serpin byl kupcem a radí Turukovi. Myslím, že se uzdravuje tak pomalu i proto, že musí donekonečna vyprávět o cestách a dalekých městech. Však pamatuješ, jak to můj synek rád poslouchá!"

Fatrisa si stěžovala naoko, byla na svého syna hrdá.

"Chtěla jsem ti o všem povědět, než půjdeš k vládci. Zítra je Bar-tel-aram, Den prosebníků. Chceme propustit Serpina, jestli mezi návštěvníky Mózabu určitě najde někoho z rodiny. Nebo z obchodních přátel. Je starý, měl by se vrátit domů. Turuk teď hledá písaře."

"Ty... i Turuk? Opravdu toho muže propustíte? Lepší novinu jsi mi nemohla povědět! Udělalas mi velikou radost!"

"Jistě ne menší, než jaká provází nás! Bud' s Elamem, milá Kaljo, ať tě jeho přízeň provází!"

Večer paní Batrasi chválila Kaljiny pokroky. Všimla si, jak je vážná.

"Zdá se, že tě chvála příliš netěší?"

"Paní, jsi laskavá a nechci nadužívat pohostinnosti tohoto domu. Měla bych splnit povinnost a vejít do paláce jako mnozí další. Zítra je Bar-tel-aram a já se rozloučím."

"Ještě je brzy, domluvím zvláštní slyšení... Kaljo, nezatajili jsme ti to bezdůvodně!"

"Mým osudem je výměna za mého bratra. Nyní dokonce vím, kde žije a nesmím se zdržovat v pohodlí na jeho úkor! Paní Batrasi, nikdy nezapomenu na dary tohoto domu, na radost a potěšení, jakým byl spánek pod vaší střešou."

"Radost jsi darovala ty sama, přinejmenším vystupováním vhodným i pro nejvznešenější dům. Nemohu tě zdržovat proti tvé vůli, takže pošlu Taska k synovi, abychom podle jeho pokynů vypravili nosítka do paláce."

"Rilo," obrátila se Kalja na služku, "dones mi, prosím, mou poutnickou hůl."

Než služka splnila prosbu, Kalja vysvětlovala:

"Přinesla jsem jednomu muži zprávu o smrti jeho syna. Nevím, proč tolik věřil v mou cestu, prý mne obdaroval jako požehnanou bohy. Požádal mne, ať přijmu jeho dar, váleček zlata ukrytý do mé hole, abych tu v Mózabu najala nosítka a doprovod do paláce. Chtěla bych tedy koupit otroky, které po přijetí vládcem propustím."

Rila přinesla hůl a Kalja zatáhla za její horní konec. Šlo to pomalu a ztuha, než Kalje zůstaly obě části v rukách. Na koberec spadla půl lokte dlouhá tyčka z ryzího zlata. Kolem se rozkutálely broušené drahokamy. Kalja zírala na netušené bohatství. Paní Batrasi jeden zvedla a potěžkala.

"Ten muž musel být velmi zoufalý nebo šílený. Tolik ti věřit! Chtěla jsem tě zaopatřit sama, ale asi by to nebylo tolik přepychu, kolik si konec tvé cesty zaslouží podle něj. Možná skrze tebe chtěl vykoupit nějakou vinu. Ti otroci byl jeho nápad?"

Kalja přikývla. Paní Batrasi podle všeho znala cenu jejího bohatství. Muselo být nesmírné a Kaje bylo úzko.

"Jinak bych nepřijala ani zlato. Tři dny mne hostil ve svém domě a potom ukázal vršek prutu v dutině hole. Prý si své bohatství do hrobu nevezme."

"Budiž tedy. Jak jsem řekla, do paláce tě doprovodí můj syn, ale otroky nechám koupit na tržišti. Máš nějaké přání?"

"Ať jsou koupeni bez výběru, staří jako mladí. Jedni jistě touží zemřít v rodném kraji a druzí mohou život naplnit po svém. Jen muži, neboť ženám by svoboda nepomohla. Pan Dargání soudil, že propuštění dívek vyžaduje ozbrojený doprovod a provokuje lupiče."

Kalja odešla se smíšenými pocity. Hostitelce se její samostatné rozhodnutí příliš nelíbilo, ale souhlasila se vším. Kalja si oddechla, že uvěřila původu bohatství v holi. Tohle vědět! Radši se neptala, jakou mají kameny cenu. Pan Dargání jí tak věřil, že z toho Kalju polévalo horko i zima. Kruhy na jejím zápěstí zacinkaly. Pohlédla na ně, většinou nebyly slyšet ani cítit. Už jich nastrádala šest. Pod nimi zrál sedmý, zatím v podobě hadí kůže. Kolik jich ještě musí být? Vidění netvora přicházelo nečekaně, některé noci klidně prospala. Šeptávala zařikání Šuršappa a nacházela dary bílého hada. Nebo hadů? Proč by se jeden tolikrát

svlékal? Možná vypadají stejně a je jich víc. Vzpomněla, že hadí bůh v Trirnu má všechno devětkrát, je to jeho posvátné číslo. Snad i to má být znamením? Nebo náповědou. Ale jakou? Jestli se ke Guře dostane ještě dvakrát, možná bude zařikávání u konce. Opravdu nastává čas odchodu do paláce. Moc Gury nad tímto domem uspí a půjde ohlídat jiný. Nebo je tu kvůli Brenkově svobodě? Matka jej chtěla odvézt na ostrov, může v něm tedy dřímat naděje... I když je to zrovna Brenk.

U cíle cesty.

Fatrisa dojatě sledovala postavy Turuka a Serpina, mizející v ohybu cesty. Slunce ještě stálo hodně nízko, mají dost času prodat sýr i hledat Serpinovy známé. Přece jen měl Serpin jet na oslu, měla mu to přikázat. Není tak silný, jak předstírá. Prý by jako otrok vzbudil nežádoucí pozornost. Hlouposti! Popřála na dálku dobré pořízení starému kupci i Kalje. Kvůli ní poprvé Fatrisa překročila hranice vsi, kde se narodila. Nedovedla si představit cestu své přítelkyně. Dva roky na cestách! Zasnula se. Dům paní Batrasi byl hotový palác! Tak nádherný! A jaký je teprve Palác zpívajících vod? Jednou ho tak uvidět... Přesto viděla ještě víc: Murdžat, jediný vládcův syn, obhlížel průběh opravy cesty k Jitřní bráně. Křičel na dozorce, který otrokům nezajistil dost vody. Na místě ho potrestal hrubou prací bez jediného doušku až do večera. Všiml si i jí, obyčejné vdovy, a nařídil uvolnit cestu pro jejího osla. Vládce má dobrého syna, Elam ho provázej!

"Paní Fatriso, pán mne posílá pro mléko, jen po něm se mu uleví. Můžeš poslat dvakrát tolik?"

Fatrisino vzpomínání přerušila udýchaná služka. Pokynula jí, ať vejde za vrata.

"Už je mu líp, Maliko?"

"Teď ráno se mu zase přitížilo. Paní Zafa mu chvíli vyprávěla a on zase zmodral."

"Mám poslední džbánek, dala jsem Turukovi na cestu. Večer pošlu další. Snad by Bahúrovi pomohl sýr? Dnes by měla uzrát další čtyři kola, dvě z nich nejsou zadaná."

"Vezmu to mléko, pán potřebuje pomoc hned, ale sýrem jistě nepohrdne! Paní Zafa říkala, že je moc dobrý. Kdy mám přijít?"

"Donesu kolo Zafě sama, dnes chystám jídlo až navečer."

"Ta se potěší! Od pánovy nemoci do domu nepřišla žádná návštěva! Ani poutníci nezůstanou na nocleh, všichni od nás spěchají. Přitom ani nevědí, že ten staroch onemocněl stejně jako slavný Hamiš!"

Malika se nemohla dočkat, aby už vyřídila dobré zprávy. Fatrisa pokrčila rameny. Alespoň nebude celý den sama. Sice by to nemusel být právě dům Bahúra, ale pomoc nemocnému je obdarováním samotných bohů. Za tolik jejich přízně se přece musí odvděčit! Škoda, že Mirak pase kozy tak daleko, šel by přece

jen on. Bahúrův dům není dobrý, jenže nechat slib nesplněný?! Píchnutí pochyb přehlušila rázným zavřením vrat.

X x x

Hamiš? Nafoukaný mizera! Vybavuje se s matkou a ji nechává čekat. V nejdůležitějším dni Kaljina života! Ona má sedět a sedět a nic nedělat, s vlasy vyčesanými až ke stropu a poloprázdným břichem. Nemá mít hlad a nesmí vypadat moc sytě kvůli výrazu očí. Hrůza! Slyšení je obřad, promyšlený i do takových podrobností?

Brzy po úsvitu ji služky vykoupaly, odstranily poslední chloupky z těla, natřely směsí vonných olejů. Kalje se rozbušilo srdce, když viděla, s jakou péčí ji kráší. Vlasy vyčesaly nahoru a účes propletly šňůrkou drobných perliček. Stejnými byl pošíť tuhý živůtek a lem závoje, zakrývajícího tvář. Úzké bílé kalhoty i bohatě řasené zelené šaty byly tentokrát z drahého hedvábí. Jako by Kalja sama byla dcerou velkého vládce a ne zarostlého divocha. Jak ráda by paní Batrasi poděkovala s velmi uctivou a hlubokou poklonou, ale nesměla za ní. Jak vyřídily služky, má čekat na Hamišův pokyn a řádně zahalená do tmavé haraky nasednout do nosítek. Beze slova a jakéhokoliv náznaku, že jde kolem muže a že jím bude doprovázena ulicemi. O zástupu čistě oblečených otroků se ani nemluvilo, těch si jako paní neměla všimnout vůbec. Kalja si po chvíli přemýšlení podivné Batrasino odtažení vyložila jako poctu. Když se paní Batrasi neloučí, brzy se s ní setká. Loučení může být pokynem pro bohy.

Poslední chvíle v domě se vlekly přímo k uzoufání. Kalja se rozloučila s posledními věcmi, které ji provázely z domova. Hůl už nepotřebovala. Odvázala jen kostičku od šamana ze Zermu, také plášť po matce může vzít s sebou... Ne! Co když netvor zaútočí znovu? Honem přivolala Rilu. Požádala, aby plášť nařezali na tenké proužky a ty svázané jako provázek natáhli kolem domu.

"Rilo, pamatuj, že žádný tvor neprojde pod touhle vytyčenou hranicí, nepřeleze ji a nepřeletí, pokud skrývá zlo. Paní to ale pověz, až budu pryč."

"Elam s tebou, paní! Máš tak čisté srdce... Bylas pravým požehnáním pro tento dům. Kéž bozi vedou tvé kroky též v Domě radosti. Ještě lépe: Kéž by tě náš vládce poslal zpět!"

"Bylo mi tu dobře, snad jako kdysi dávno s maminkou. To její plášť vás bude chránit. Mám vás všechny ráda. Teď bych se ještě chtěla pomodlit ke svým bohům."

Zatoužila poslední kousek svobody mimo Bel-Zadinův dům věnovat přítelkyni daleko odtud, Fatrise. Rila se špičkami prstů dotkla Kaljina čela. Mateřské požehnání Kalje vehnalo slzy do očí. Sotva je otřela, Batrasiny ženy zmizely. Kéž vás všechny kouzelná hranice ochrání!

Matka uměla hledět přes pohoří a pláně. Kalja se dostala první noc tady až k branám paláce, snad dokáže pohlédnout opačným směrem? Soustředila se na Fatrisu, Turuka, na svá zvířata. Blížila se k nim, už rozeznala stíny postav. Náhle mezi vesnickými zdmi viděla známou šedou nicotu. Jemný opar bez cárů stoupal až k plochým střechám domů. Nechtěla se ho ani dotknout. Stála u brány toho tlust'ocha, který dal Hamišovi jed. Odtud zlo přetékal zdi a plížilo se právě

Fatrisiným směrem. Znovu rozeznala stíny a slyšela Turukův hlas. Slovům nerozuměla, mluvil s nahrblým mužem, který vedl naloženého osla. Minuli ji, šedavé kotouče mlhy zavířily a vrhly se jako dravý proud k Fatrisinu domu. Kalja musela křičet. Doufala, že Fatrisa uslyší.

"Neotvírej dům! Fatriso, zůstaň teď zavřená doma, buď světlem pro svého syna!"

U nohou zase viděla hada, svlékajícího devátou kůži.

"Prosím, pomoz mi! Turuk začal věřit matce a mně, začal toužit po kupecké stezce. Daří se jim dobře, snad..."

Had otočil oblou hlavičku. V Kaljině hlavě zněl dívčí hlas, podobný matčinu:

"Sama určí svou cestu. Na ní nech, zůstane-li světlem. Tvá slova k ní dolétla a ona je brzy pochopí. Víckrát ji nehledej, jen bys na ni ukázala. Buď v paláci tím, co předstíráš: Poutníci s mnoha příběhy. Skromnou, nikoho neohrožující. Teď prones poslední zařikání. Uspi Guru, zahal tento dům klidem a v paláci nech spat veškeré své vědění!"

Ohromená Kalja svázala poslední proužek kůže a ten se s cinknutím okamžitě připojil k ostatním.

"Šuršappa ašanu tešein. Guryen sissú šarrapiš, šarrapiš šmilišem šuršappin."

X x x

Kaspa, nejvyšší eunuch Domu radosti, nijak neskrýval svou zvědavost. Učený Musur, přítel a chráněncem velikého Bel-Zadina, znovu poslal pro toho budrunského barbara. Poslední dva roky se stýkají příliš často. Musur a barbar, kterému nepomohl ani život mezi nejvznešenějšími obyvateli paláce! Kaspa ještě pamatuje Musurův příchod, zázračné uzdravení královy sestry a strmý vzestup. Převzal dokonce pravomoci, jaké příslušely prvnímu eunuchovi: To on poroučí kleštěncům při porodech a hlídá ženy v naději. Předstírá, že Kaspovi ulehčil, že mnohé nyní Kaspa sám svěřil Brenkovi a Musur naslouchá Brenkovým žádostem. Je to však stejné jako před šestnácti lety, jenom Brenk do toho divného tance přibyl. Kaspu už dávno boje omrzely, nechtěl dnem i nocí předstírat. Bel-Zadin je mu přátelsky nakloněn, to zůstalo neměnné. Pokud by Brenk příliš vyrostl, stačilo by Kaspovi pár chytrých slov. Například Brenkovo buranství! Není tak hloupý, spíš se odmítá naučit vznešené mluvě. Včera zase neposlal Paní Larad žádné fíky, prý je jich škoda. Bel-Zadin by ho přísně potrestal! Zatím netřeba upozorňovat... Zájem o Brenka tedy Kaspa pozoruje bez obav. Hádal, proč právě dnes Musur Brenka opět žádá. Rozhodl se pro otcovskou přízeň.

"Učený Musur si tě velmi oblíbil. Snad tě nechce k sobě? Jako jeho žáku by se ti sice otevřelo mnoho bran k bohatství, slávě a moci, ale přiznávám, nerad bych o tebe přišel. Od neblahých událostí kolem princezny Sarady..."

On, nejmocnější hned po vládci a jeho rádcích, ztišil hlas a rozhlédl se:

"...nemám druhého tak oddaného službě, jako tebe."

"Ani já bych nebyl potěšen nějakými změnami, velký Kaspo! Neláká mě bádání velikého Musura. Nepotřebuju psát pojednání o povaze světa nebo básně. Paní Sjurad má zase obavy o stav snachy a myslí, že další připomínky větší péče něco vyřeší."

Thlustý Kaspá kolébavě přecházel po místnosti. Pokyvoval hlavou, o ženských rozmarech a umíněnosti věděl dávno svoje. Proč se jen poslední dobou nic nedaří?! Ženy polehávají, stonají a potrácejí, místo aby lehce rodily, jak to má být. Kdyby on, Kaspá, neprožil toho s Paními tolik, neúspěchy by Musurovi ze srdce přál. Jenže vládce se přestává se ženami těšit. Často celý týden nesejde do zahrad, natož do Domu radosti. To je zlé, velmi zlé! Jeho strýc ještě po šedesátce zplodil syna, třebaže chlapec nedožil pátého roku.

Od chvíle, co Paní Sjurad odmítla všechny druhy zábav, aby její snacha v pořádku donosila děti, snášejí ženy samotou v Domě radosti stále hůř. Bez Musura by se na hlavní ženu neohlížel, pečoval by o každou zvlášť, neboť všechny jsou hodny krále. Kaspá vzdychl a obrátil myšlenky k Brenkovi.

"Slyšel jsem o příchodu tvé sestry. Je všechno připraveno? Bude tu jen po nezbytně nutnou dobu, vládce ji hodlá provdat jako princeznu. Potěšila tě její sláva?"

Brenk se podrbal na nose. Před Kaspou si nedělal násilí.

"Nejradši bych ji poslal domů. Ani teď doopravdy nevěřím, že dokázala sama procestovat takovou dálku! Teda myslím jako čistá... Vládcova velkorysost je nezměrná, ale co když ho zklame? Je k tomu přece jenom barbarka."

"Doufejme, že přijetí dopadne dobře. Paní Batrasi by s ní určitě nemarnila čas. Zná ji, nedovolila by jí vůbec přijít. Škoda, že je zrovna z Budrunu!"

Zaražený Brenk čekal, co Kaspá dořekne.

"Vždyť se to samo nabízí! Batrasi tu dívku zná, jistě učila vybraným způsobům a její Hamiš je příliš dlouho sám. Potřebuje zapomenout a nadělat hromadu potomků! Statná, silná venkovanka by ho mohla vrátit k životu. K ní by přijal další ženy a jeho dům by množil slávu vládnoucího rodu."

Brenk pokýval hlavou. Jak se na sestru pamatoval, hnala by za tahle slova bachratého Kaspá rovnou do hnoje. Když si ale připomněl nedávný studený a povýšený Hamišův výslech, zrovna jemu by několik šťavnatých nadávek neškodilo. A Kalja sama, zavřená a svázaná zdejšími zvyky? Proč ne? On by na tom netratil a zábavy je tady málo...

X x x

Pokud paní Batrasi přišla neviděna sledovat, Kaljin odchod jistě proběhl k plné spokojenosti. Se sklopenýma očima prošla kolem Hamíše, aniž z něj zahlédla víc, než vykládaný opasek s dýkou a mečem. Byl jako vždycky v bílém, ve vysokých botách se stříbrnými špičkami. Usedla do nosítek elegantně a bez pomoci. Věděla o otrocích, kteří popadali na zem a sklonili hlavy. Nepotřebovala se po nich rozhlížet, věnovala se tomu nejtěžšímu, pravidlům ladných pohybů. Oddechla si, že nevykukuje ani cíp haraky. Seděla klidně, nezkoušela vyhlédnout mezírkou v závěsech. Pokud je zatáhli tak nedbale, aby vyzkoušeli její zvědavost, zklamala je. Stačily barevné stíny, hluk z tržišť, volání mužů vpředu, když uvolňovali místo pro její průvod. Nemusela vidět a přece věděla, kudy ji nesou. Poznala i směr větru, protože zápach od kádí barvířů se zaměnit nedal.

Jen ať působí co nejlíp, jen ať je vzornou, tichou a dokáže vydržet, co osud určil! Jen se chytni za nos, Hamiši, nenajdeš jedinou chybičku, kdyby ses

rozkrájel! Nesli ji branou paláce, širokým dvorem, cestou kolem jezírka. Viděla stíny vysokých stromů, cítila kolébání na schodišti. Ve změti hlasů rozpoznala obdivné výkřiky a nepotřebovala se na nic ptát. Poutníci ze všech končin Bel-Zadinovy říše chválili nádherné zahrady, jezera s kvetoucími břehy a hejny barevných rybek. Ve vnitřních zahradách prý voda stříká a šumí na každém kroku jako nejnádhernější hudba.

Na schodech stáli prosebníci, spokojeni s každým stupněm, o nějž byli blíž nádherné trůnní síni. Vyprávěli si o dvoupatrových sloupových s kamennými květy z drahokamů. Trpělivě čekali na písaře, kteří sepisovali žádosti a podle nich uváděli před panovníka celé houfy najednou. Potom Kalja zbystřila. Dohadují se o ní? Ne, to mluví o nějaké severské princezně. Ale proč jmenují Hamiše? Ukazují si na průvod otroků a nosítka...

"Ctěný Hamiši Kejzan-Bene, odpusť troufalému starci, ale přeme se, co je pravdy na zvěsti o Kálin-deri, urozené dívce, která přichází vysvobodit bratra. Mnozí říkají, že prošla jejich krajem, že o ní slyšeli vyprávět v domech, kde nocovala. Prý ji chrání tito otroci a skrývají právě tato nosítka, která doprovázíš?"

"Pověsti nelžou, starče. Náš vládce vyslechne její žádost a posoudí stejně spravedlivě jako ostatní prosby."

"Prý ji provází požehnání bohů a dobrá kouzla?"

"Slyšel jsem o tom. Bohové vždy odměňovali ty, kteří pomáhali poutníkům a její cesta byla dlouhá."

"Je prý velice krásná?"

Kalja napjala sluch. Copak asi uslyší?

"Zachovává naše zvyky. Samozřejmě ani já neměl právo porušit zákon haraky. Ptej se tedy žen."

"Byla hostem tvé matky, pane?"

"Ano, ale hovořil jsem s ní jen dvakrát. Při setkání na cestě a v domě ctihodného Bahúra, kde jsem jí pohostinství nabídl. Mohu prozradit jen tolik, že Kálin-deri prý svou žádostí vládce jistě potěší. Věřím matčinu úsudku."

To jsou mi zvěsti! Kalje se začaly potit dlaně. Musí říkat jen to, co pověděl Hamiš. Dali jí už zdejší jméno...

"Za chvíli vystoupíš a půjdeš dva kroky za mnou. Až vládci oznámím tvou prosbu, vybídne tě, abys vystoupila po schodech před jeho trůn. Ukloníš se a potom tě odvede strážce Domu radosti. Hodně štěstí, Kálin-deri!"

Mluvil tiše a jeho hlas hřál stejně, jako stopy smíchu při odpovědích zvědavci.

"Buď obezřetný, pane. Ochranný kruh kolem domu snad napoví, ale ty nikomu neprozrad', žes pochopil."

"Jsme na místě."

Zase byl strohý. Dobře jí tak, skočila mu na chvíli v lůžku a zapoměla, že hrdina přece neposlouchá ženskou! Kalja se divila, proč neudržela jazyk za zuby. Pořád s ní škube vděčnost a snaha ho chránit? Je načase pustit Hamiše z hlavy, udělala pro něj dost!

X x x

Kráčela tentokrát s hlavou hrdě vztyčenou, jak se naučila v posledních dnech. Nevšimala si zvědavců, kteří i na špičky vystupovali. Začala se usmívat. Kalja kráčela vítězně, neboť v této síni byla vítězem. Pro ni a pro tuto chvíli se tu klenuly vysoké oblouky na dlouhých sloupech, pro ni se shromáždily stovky významných mužů, pro ni se tu třpytilo všechno zlato, dokonce i čepele seker mohutných strážců. Hleděla vzhůru ke trůnu, zatímco Hamiš vyprávěl o její cestě. Paní Batrasi jí naslouchala velmi pozorně!

Na dvanáctém stupni stál široký trůn, pokrytý zlatou tkaninou. Bel-Zadin vypadal statně, teprve mu slabě prokvétal krátký plnovous. Nechával si ho zastříhávat obyčejně, obešel se bez rohů a kadeření, jakých viděla i v téhle síni bezpočet. Po jeho boku stál mladý muž, krásný jako snová vidina. Jiskrnýma očima hned připomněl Hamiše v dávném zjevení. Pozoroval Kalju s nelíčenou zvědavostí. Murdžat, vládčův poslední syn! Byl starý asi jako Chorak, když padl v Trirnu, kolem sedmadvaceti let. Kalje se sice nerozbušilo srdce, ale pozorovala ho s potěšením. I na něj slyšela hodně chvály. Jak říkávala matka: Obdaří-li bohové někoho tolika dary, pouhopouhý pohled nás zahřeje.

Po obou stranách stáli na stupních bohatě odění muži, zřejmě podle významu a oblíby u panovníka. Poznala Musiho na druhém stupni a jeho úsměv také hřál. Hamiš odstoupil, přenechal Kalju ochraně mocnějšího. Tvářil se chladně a jejímu pohledu bleskurychle uhnul, aby soustředěně sledoval cosi nad její hlavou.

"Slyšel jsem o tvé cestě již před mnoha týdny. O osudu tvého bratra nerozhodnu sám, neboť on je dnes již svobodný. Také na jeho vůli záleží. Buď naším hostem a promluv sama s bratrem, který tě očekává."

Jako ve snách vystoupila Kalja ke trůnu a hluboce se poklonila. Opětovala vládčův pohled. Velmi unavený, i když vlídný. Také jeho oči byly potemněle dávnou bolestí jako Hamišovy. Murdžatovy ne, ten ještě věřil... Co se tu stalo?

Vládce pokynul a Kalja poslušně následovala strážce k vyřezávaným dveřím, dál chodbou, vystlanou pestrými koberci, až do velké místnosti s okny do zahrady. Už si na úzkou škvíru v harace zvykla, ale těch několik kroků téměř poslepu objasnilo mnohé ze zdejšího ženského života. Taky by v tom neběhala kostrbatými uličkami a radši seděla doma!

"Jsi to opravdu ty? Proměnila ses na princeznu?"

Než se stačila nadechnout, někdo nadzvedl a zkušeně z ní stáhl haraku.

"Brenku!"

Stáli proti sobě a hledali známou podobu. Brenk vyspěl, z patnáctiletého vyzáblého bojovníčka dorostl do statného muže. Byl sice trošinku líp živený, ale otec by byl pyšný. Ach, bohové...! Vzlykla.

"Brenku..."

Odepjal závoj, zvedl jí bradu a znalecky zkoumal rysy obličeje.

"Kdo by to byl řekl, skutečně kus! Víš, jak ti říkají? Kálin-deri, Dcera hvězd! Mohl jsem se potřhat smíchy, když jsem si vzpomněl, jak pobíhala v blátě a sekýrovala ženský. Umíš sjet chlapa pohledem, že se mu kolena podlomí strachy!"

Chvála páčila jako urážky. Příliš se nezměnil. Byl zatrpklý, ale věděla, že má důvod.

"Slyšela jsem, žeš dosáhl významného postavení. O budrunských se všude mluví s uznáním. Otec..."

"Mlč! To ožralý prase nikdy nepochopí, že jsem někdo! Vypráskal by mě za hradby. Copak nevíš, že se nemůžu vrátit?! Víš to, řekli ti to, vid'?' Kejzan-Ben se mnou laskavě promluvil... Tobě se jenom nechtělo zpátky, že ne? Hm, docela chápu. S touhle tvářičkou a hrdinskou pověstí se usadíš do bohatého hnízda. Neměla bys váhat, třiadvacet je hodně vysokej věk na zdejší poměry! Pomůžu ti, ze starý známosti."

Měl studené oči a studila i jeho řeč.

"Brenku, snad bys mohl vzkázat... Halara porodila syna. Vím, že byla jen tvoje. Narodily se ještě dvě děti, ale Kura s Nafsou byly s dalšími chlapy. Potvrď, že má dědice."

"Proč se ho zrovna ty zastáváš?! Zabil ti mámu! Zabil dobrý časy celého kmene! Copak ses nadřela málo?! Co my víme, třeba se konečně někdo vzchopil a kmeni vládne on! Jsi dva roky z domova, sestřičko, už tam nic není jako dřív. Co to máš? Kdes to vzala?!"

Mračil se nad náramky. Vadí mu zrovna tyhle nevinné kroužky, když je ověšená zlatem? Nehodlala lhát, ale ani přiznat pravdu. Tohle byl úplně cizí člověk, s nímž snad náhodou kdysi žila v jednom kraji. A měli společného otce.

"Všechno, co mám, přináším z domu paní Batrasi."

"Šikovná! Vidiš, jak tvůj příběh otevírá důležité dveře? Když zapomeneš na svoje rozkazování, dostaneš se kamkoliv. Možná ti pomůžu k Murdžatovi, má teprv tři ženy a rád poslouchá pohádky. Nezapomnělas ještě vypravovat?"

Kalja upřímně žasla. Brenk tady plánuje, jako když rozhoduje o polovině paláce! Zkusila mu ještě jednou domluvit.

"Snad bychom přece jen měli podat zprávu... Nenávidíš ho, ale býval jiný. Bral tě s sebou lovit..."

"To ano. Hodilo se to, když jsem potom učil klást pasti a střílet tebe! Pamatuješ na to hladový jaro? I za veverka byli našinci vděční. Ještě to umíš?"

"Cestou jsem pomohla zuboženým Kumranům, zbyli tam jen starci. Ano, řekla bych, že se trefím jako muž."

"Nebud' skromná, učil tě mistr! Nechme rodinu, jsou důležitější věci. Chce tě poznat hlavní žena Sjurad. Na Murdžatovu Húru si dej pozor, dělej neviňátko. Bude brzy rodit a strašně žárlí, protože odporně ztloustla. Máš pořád dlouhé vlasy? To je dobře. Dlouhé a husté vlasy dělají cenu. Zatím jsem neviděl tak tlusté copy, jaké jsi mívala ty!"

Brenk byl stále cizejší. Kalja téměř viděla jeho myšlenky. Měla svou cenu, přinesla mu výhody a on se spokojeně probírá možnostmi jejího využití.

"Kdyby ses přece rozhodl, při cestě na Trirn ve vesnici Bat-sej-Daram žije vdova Fatrisa se synem Turukem. Kůzle, které by se už mělo narodit, budou opatrovat pro tebe. Můžeš je darovat kupcům, kteří putují až do naší země. Kdybys někdy sám tou stezkou vyjel, vyříd' pozdrav praotci šamají. Hlídá pramen nad tou vsí."

"No jo, praotec stromů... Věříš tomu jako ona, co? Jsi hloupoučká, Kaljo, tohle ti matku nepřivolá! Pořád se snažíš jí podobat, ale bez spojení s bohy jsi prázdná slupka! Nebo tě snad chránilo kouzlo?! Učila tě dlouho."

"Copak nějaké umím? Napadlo mi, že lidé často věří tomu, co vidí. Ve shrbeném ranci hadrů dívku nehledali. Měla jsem štěstí. Tam, kde jsem zůstala déle, byli mi trochu zavázáni. Rozumím přece mnoha ženským věcem a hospodářství."

"Uznávám, jsi dobrá. Líbíš se mi víc a víc, spolu tu něco dokážem! Poslouchej, co ti řeknu, měj oči a uši otevřené a s Murdžatem můžeš jednou i vládnout!"

Dokázala vzdorovat číhavým pohledům i záludným otázkám. Děkovala v duchu bohům za dlouhou cestu, za několikeré učení trpělivosti a ovládnání. Před pouhým rokem by bratříčkovi leccos vytmavila a upřímně vysypala veškerá tajemství. Dál stáli u podnosu s kopcem ovoce, ale Kalja se ničeho nedotkla. Byla tu lavice s měkkými polštáři, karafa s vodou a poháry. Snad kdyby setkání s bratrem probíhalo vřeleji, požádala by o doušek. Přešla ji žízeň i chuť. Kupodivu tím obstála v jakési zkoušce. Při odchodu Brenk mávl paží:

"Pamatuj, že tě pořád můžou pozorovat něčí oči, i ve spánku. Kdyby ses tu něčeho bez vyzvání dotkla, nesměl bych tě uvést k Paní Sjurad dřív, než za několik dní nebo týdnů."

"Neslyšel tě někdo? Mluvils tak otevřeně..."

"Za zástěnou nikdo není, já sám tě posoudil. Teď uvidíš úrovně Domu radosti. Nejdřív tě provedu sály pro tanečnice."

X x x

Místnosti byly rozlehlé, dělené přenosnými zástěny. Ozdob a barev na stěnách viděla Kalja poskrovnu, zato oděvy tanečnic zářily jako ptačí peří. Byly tu děti, děvčátka s nevyvinutou postavou, stejně jako dívky jen o málo mladší, než Kalja. Učily se neúnavně krokům a otočkám, cvičily kroužení a natřásání boků, ladně mávaly závoji. Jiné zkoušely hru na strunné nástroje, bubínky a malé zvonečky, odněkud zazníval zpěv. Na každý hlouček deseti patnácti dívek dohlížel kleštěnec s dlouhým prutem.

"Ty slouží k pobavení vládce a hostů. Jsou panny, ale pokud jimi vládce uctí hosta, už se sem nevrátí. Slouží jinde nebo jsou darovány a odejdou s tím, kterého oblažily. Když překročí věk a nevyniknou v umění pobavit, pošleme je dolů, kde pracují pro potřeby Domu."

Procházeli tudy, ale nikde žádné komory nebo zákoutí s lůžky. Když se zeptala, pokrčil Brenk rameny.

"Copak tu není dost místa? Lehnou si na koberce, to jim stačí!"

Mohutná vyřezávaná brána vedla do zahrad. Tudy často procházel Bel-Zadin a nechával se hýčkat stovkou krásných žen. Z nich si vybíral společnice na noc a ty nejšťastnější potom obývaly vlastní pokoje. Brenk vyprávěl a vedl ji mezi ženami, jako by byli sami. Kalja si všimla, že jejich tváře ztrácejí výraz. Některé rychle poodešly. Není tu právě oblíbený, napadlo ji a málem přeslechla nejdůležitější část Brenkova proslovu: Jenom pět žen dalo Bel-Zadinovi potomky.

Oslovují se Paní s úklonou hlavy a jejich pohodlí je trvalé. Dokonce i v případě Larad, která po smrti dvou synů ochrnula a ztratila krásu. Paní osudu vzala vládci mnoho synů, dva v dospělém věku. Zůstaly sice čtyři dcery, které provdal za své věrné, ale syn znamená mnohem víc. To všude, pomyslela si Kalja. Bylo jí divné, že od tolika žen nemá vládce děti jako smetí.

"Je to prý prokletí, s nikým dalším o tom nemluv. Za posledních osm let nedonosily žádný dítě. Stín zaclonil slunce nad Domem radosti. Ani učený Musur nezachrání všechny. Za poslední rok jich sedm vykrvácelo. Pohasly poslední jiskry vládcových zřítelnic."

V hloubi duše to bylo Brenkovi jedno. Používal velká slova prázdně, pouze dodržoval zdání účasti. O Larad mluvil pohrdavě, pro něj neměla žádnou cenu. Pokračovali dál. Zde měly ženy víc pohodlí. Spaly po dvou a třech ve výklencích za závěsem, vlastnily šperky, kterými je obdaroval vládce. Odkládaly je pouze v lázni. Celé dny čekaly na příchod pána, hrály si s barevnými kamínky na kulaté desce, bavily se uměním dívek odvedle a procházkami v zahradě. Jak Brenk zdůraznil, žádná nesmí utrhnout jedinou květinu nebo plod, vše patří Bel-Zadinovi. Jen Paní si něco takového mohou dovolit a také dva pověření sluhové.

Celé dny starostlivě pěstovat svou krásu, oddaně čekat na pánův pohled... Stovku obšťastňovatelek paní Batrasi na mysli zřejmě neměla, když vyprávěla o výhodách zdejšího ženství! Ovšem, ona patřila k nejurozenějším, jí by vyhradili zvláštní místnosti kdekoliv.

Tady Kaljina návštěva budila velkou pozornost. Ženy ustávaly ve hře a otáčely hlavy. Neměly závoje a Kalja byla ráda, že s nimi v kráse nemusí soupeřit. Každá jinak krásná, přitom všechny s tmavýma očima a černými vlasy. Ženy byly zvědavé, jenže Kaljin příchod nepronikl až do hloubi jejich očí. Za hladkými tvářemi a oparem vyrušení cítila prázdno. Pusto a ticho. Brenk se usmíval, ale laskavosti v tom zvlnění rtů bylo pramálo.

"Zakázal jsem prozradit, kdo přesně jsi a kým tu budeš. Nikdo nepamatuje tak rychlou cestu palácem a Domem radosti přímo mezi Paní. Teď se můžou vzteknout závistí a rozeberou tě do poslední perly ve vlasech. Nemusíš se bát, jsi pod mou ochranou, nic si k tobě nedovolí!"

Lusknul a přivolal tlouštíka v dlouhém hábitu.

"Ohlaš Kálin-deri u Paní Sjurad. Pokoje a služky už čekají? Dobře, po návštěvě Paní bude Kálin-deri odpočívat."

X x x

Hamiš Kejzan-Ben v paláci nevydržel, nic nepotřeboval. Den prosebníků byl stejný jako vloni, před třemi, pěti, deseti, dokonce i dvaceti lety. Tehdy byl však ještě chlapec a nádhera trůnního sálu s davy prosebníků ho okouzlovaly. Propustil Kaljiny otroky a rozdál jim po třech stříbrných penízcích. Těm mladým navrhl vstoupit do vojska a starší poslal ke dvěma největším tržištím, aby vyhledali krajany. Někteří odtud spěchali tak rychle, že jejich poklona byla na hranici zdvořilosti. Až po chvíli si Hamiš všiml pohublého mladíka, který váhavě hleděl k paláci a zase k němu.

"Co ty bys rád? Netěší tě svoboda, darovaná princeznou Kálin-deri?"

"Já... ano, můj pane, ale... Je opravdu ze země Budrun? Myslím, že jenom jedna dívka by mohla tvrdit, že je tak vznešená. Jenom Kalja, jediná dcera Paní z ostrova."

Hamiš zvažněl.

"Co o ní víš?!"

"Jen málo, pane. Všichni říkali, že určitě převzala kouzla své matky. Náčelník Kerchoum odmítl všechny, kdo ji chtěli pro své syny. Nechal postavit dům jenom pro ni a žádný chlap se jí nesměl ani dotknout. Prý jim přináší štěstí, jenom dokud je panna."

"Dobrá, tys ji tedy chtěl pozdravit?"

"Ne, pane. Ale myslím, že by měla něco vědět. Než Brenka vybrali pro palác, blouznil po... po kastraci a já rozuměl každé slovo. Víím, jak opravdu zemřela Paní ostrova!"

"Takže tys byl s jejím bratrem? Požádám matku, zda by tě nepřijala do služeb svého domu. Drž se v mé blízkosti, ale chovej se nenápadně."

"Chápu, pane," usmál se mladík. "Otroka nikdo nevidí."

Hamiš přikývl a otočil se k bráně. Po několika krocích k němu přistoupil tlustý muž v černém, stříbrem zdobeném oděvu.

"Stále to samé, není-liž pravda? Stav paní Húry žádá, abych se poohlédl po nějakých lécích. Mám sice nejméně dva schopné žáky, ale radši se podívám osobně. Jsem rád, že se setkáváme takhle stranou. Před lidmi jsem se nechtěl ptát. Tvá matka se z toho leknutí dobře vzpamatovala?"

Hamiš potlačil znechucení. Musur podle něj příliš vyrostl a choval se i k příbuzným Bel-Zadina jako k sobě rovným. Sice se k němu nevrhal a neobjímal ho, ale jeho přítomnost stahovala jako síť. Co kdyby svůj rozhovor začínal zdvořilým povídáním o ničem, jak to má být? Asi zapomněl na vlastní spis o vybraných způsobech na různých stupních vznešenosti, učenec!

"Jsi laskav. Matka už spí klidně, nic se nestalo."

"To jsem rád, velice rád! Dozvěděl jsem se o tom z několika stran. V ústech služek a strážců nehoda narostla do hadí záplavy! U všech zpráv říkám, že pravdivá je sotva třetina, ale u tvé vzácné matky, pane, jsem si chtěl být jistý."

Hamiš se usmál. Prováděl přesný, zdvořilý pohyb koutků. Někdy bylo třeba vypadat přátelsky. U Musura tím nejspíš plytval, ale učený kastrát se bude starat o Kálin-deri a matku zajímá všechno kolem ní.

"Jdu matce oznámit, jak její host obstál při uvedení před trůn. Můžeš se sám přesvědčit, jak je čilá a zdravá. Bude tvou návštěvou poctěna, ráda uslyší novinky z Domu radosti."

"Já jsem poctěn, statečný Kejzan-Bene, velice děkuji!"

Hamiš zase pečlivě roztáhl koutky a hrdě si připomínal, jak je oddaným synem a co všechno pro svou matku nedělá. Měl pravdu větší, než by pomyslel.

Mezi ženami.

Těch několik pokojů Paní Sjurad byl palác v paláci. Jako matka nejstaršího syna a následníka trůnu byla zahrnuta vším myslitelným pohodlím. Měla i vlastní zahradu, velkou asi jako v domě paní Batrasi.

První vládcova žena byla dosud velmi krásná, Murdžat po ní hodně zdědil. Proto ji Kalja bezpečně poznala dřív, než je Brenk představil. Téměř se zatřásla chladem a nerada sledovala, jak bratr po pokloně odchází. Směla se posadit na vysoký polštář proti Sjurad, která vládla půlkruhu deseti zlatem ověšených žen. Mimo matek vládcových dětí tu byly nejlepší tanečnice a Húra ve vysokém stupni těhotenství. Chyběla jenom nemocná Larad. A smích nebo povyk dětí, jak ho znala z kdejakého jiného domu. Ovšem, nejsou tu děti, proto jsou dny žen strašlivě pusté!

"Náš pán a vládce tě přijal jako hosta. Vznešená paní Batrasi mi o tobě poslala zprávu. Když tě před sebou vidím, nemohu uvěřit, žes dokázala putovat přes půl světa za pouhou nadějí!"

"Vznešená Paní, byla to naděje, ale také příkaz otce a mé slovo, že splním, co mi uložil."

"Slovo ženy! Chránila tě snad kouzla nebo přízeň bohů?"

"Doufám v přízeň všech dobrých duchů a bohů. Chránily mne především místní zvyky a jméno velikého Bel-Zadina."

"Slyšely jsme o tvých dovednostech jako pomocnice žen. Přistup sem, k mé snaše, a pověz, co poznáš na jejím stavu?"

Kalja se zadívala do pobledlé tváře se slabě zalíčenými stíny pod očima. Mladá matka zkoušela přísný a hrdý pohled, ale dýchala s obtížemi, vzedmuté břicho velmi široké. Brenk je takový nadutec, že oteklou ženu označí za odporně tlustou? Copak nerozliší tak rozdílné stavy?

"Vznešené paní chybí krátké procházky a neměla by takto sedět. Dvě děti příliš tlačí na vnitřnosti a namáhají celé tělo."

Mezi ženami zašumělo, ale Sjurad nevypadala spokojeně. Kalja, skloněná k Húře, se lehce dotkla chladné, navlhle tváře. Žena se poslušně položila a hned dýchala lépe. Kalja poznala, že děti neleží dobře, ale nepokládala za správné oslňovat věděním za každou cenu.

"Jedno je určitě holčička, narodí se každým dnem."

Nějaké tušení svazovalo Kalje jazyk. Mezi těmito ženami vládlo příměří, ale hluboko uvnitř spala závist s nadějí na ještě lepší postavení. Sjurad jediná měla pevné jistoty a působila uvolněně. Ostatní ženy byly mladší, tanečnice dokonce v Kaljině věku. Všechny napjaté a připravené lapit každou příležitost. Že z toho vládci není úzko?

"Řeklas nám toho hodně, ale všechno už víme od učeného Musura."

"Je mi ctí, že jsem srovnávána s tak slavným učencem! Stará-li se o zdraví paní Húry on, není, čeho se strachovat. Neznám všechny zvyky této země, v našem kraji bychom již budoucí matce vařili posilující polévky a svolali příbuzné ženy."

"Skutečně jsi pomohla i ženám při těžkých porodech? Húra mi připadá křehká... Uvítáme, budeš-li nablízku v její těžké hodině."

Kalja se hluboce uklonila. Byla ráda, že tak určila sama Sjurad. Po několika zdvořilých větách se směla vzdálit. Ubytovali ji ve třech místnostech. Dvě služky měly spát vedle její ložnice a starat se o Kalju dnem i nocí. Bylo jim kolem třiceti, představily se jako Malaja a Denej. Byly zdvořilé, ale studené. Odměřené jako Sjurad. Ženy si tam navzájem podávaly hrozny a mísy s pamlsky, Kalje nenabídly ani zrníčko. Nebyla jim dost dobrá, aby zachovaly základní pohostinnost? Sjurad zřejmě pověst o severské princezně neoslnila. Konečně trocha vody! Malaja suše oznámila, že po odpočinku smí Kálin-deri vstupovat do společných prostor, určených ženám. Poděkovala jí a požádala o rozpletení složitého účesu. Byla dost unavená a tak obdiv svých vlasů téměř nevnímala. Dokázala pouze pochválit množství měkkých koberců, které vyjadřovalo veliký přepych. Jinak tu měla sedátka, malé stolky, mnoho polštářů, skříňku se zrcadlem a široké nízké lůžko.

Vecpala se sem stůj co stůj, musí vydržet! Pokud měla svůj úkol nechat být, varoval by ji ten hádek? Ukáže se jí teď? Už začala s přípravou na soustředění, když vánek pohnul lehkým závěsem. Málem zapomněla, že Brenk mluvil o neustálém dozoru. Její služky odešly, ale i to mohlo být jen naoko, aby se projevila. A co příkaz hádka? Hned první den se málem dopustila takové hlouposti! Radši si lehne a nechá všeho být. Zívla, zkusila měkkost polštářů. Kdo sleduje, ať vidí...

X x x

Usnula brzy. Ve snech se Kalje naprosto zmotaly dojmy z putování, domu Batrasi, přijetí u Sjurad a nosítek, Brenkova tvář mládla a otec mával náčelnickou holí. Spánek Kalju neposílil. Zbytek dne se vlekl divně hluchým způsobem. Ženy kolem ní chodily a bavily se mezi sebou, jako by tu ani nebyla. Byla najednou mnohem osamělejší, než ve sněhové vánici v horské soutěsce. Jak se tehdy bála, loučila se životem! Kolem vztekla svištěl vítr, mrzlo a rostla beznaděj. Kalja v nádherné zahradě hleděla k zapadajícímu slunci a zdánlivě obdivovala jeho odlesky na střeších vysokých věží, ale oči měla plné sněhu jako tehdy.

"Paní, stýská se ti?"

Malaja přinesla pohár se sladkou šťávou. Kalja zavrtěla hlavou. Teprve nyní na tmavé kůži služebné zahlédla zvláštní ozdoby. Slyšela o nich vyprávět, ale nyní chápala, že súmské jizvy skutečně vytvářejí nádherné obrazce. Bylo z nich také poznat, že Malaja přišla do paláce téměř dospělá. Proto neměla dost času pána zaujmout. Škoda, pohybovala se plavně jako šelma, postavu měla pružnou a krásou patřila právě sem.

"To není stesk. Večerní vánek přinesl vzpomínku na cestu horami. Měla jsem jenom hůl a dlouhý ovčí kožich. Nebylo nikoho, kdo by mne varoval, jak rychle se počasí v horách mění. Plahočila jsem se vzhůru celý týden, aniž bych viděla živou duši. Zavál silný vítr, po něm hřmělo a náhle padla bílá tma. Potom jsem už nepostoupila o jediný krok. Vítr mne prudkými poryvy srážel z cesty. Ještě před chvilkou se napravo tyčila skála, napadlo mne. Poslepu jsem došátrala k ní, schoulila se pod nějaký výstupek. Skrčená jsem se zavřela do kožichu jako šnek do ulity, a prosila horské bohy o život. Byla jsem bezmocná jako jedna z těch

vloček, které mne zasypávaly. Děsila jsem se řevu a skučení větru, hory se otřásaly a pukaly, kolem zuřily strašné síly. Nevěděla jsem, zda přešel den nebo dva, dřímala jsem krátce, nehybná a studená. Případlo mi, že se ke mně sklonila sama Smrtice, obtížená dušemi mrtvých. Možná jen klesla pod břemenem, možná chtěla sebrat i mou. Náhle bylo ticho. Rozevřela jsem úkryt. Na tvář spadl sníh, ale do očí zasvítilo slunce. Modrá obloha bez mráčku! Brodila jsem se sněhem po pás, padala a zase vstávala. Nevěřila jsem, že ještě před chvílí řádili běsové, když rázem hřálo slunce. Děkovala jsem všem bohům a horským duchům, že mi dovolili slunce znovu vidět. Druhý den jsem potkala dva zesláblé koně. Přivedli mne k zavátým tělům pěti mužů a několika dalších zvířat."

Kalja se s povzdechem otočila. Netušila, že jejímu vyprávění mimo Malaji naslouchal někdo další, ale v půlkruhu se tu tísnilo asi dvacet žen. Některé pokývaly hlavou, jiné se usmály, slovo neproněsala ani jedna. Jak tiše přišly, tak zmizely ve stínech zahrady.

"Poutavě vyprávíte, ale chovají se podle Paní Sjurad."

Malajino šeptnutí Kalju jen potěšilo. Nebyla své služce lhostejná. U druhé ženy, Denej, se po večerním ulehnutí zdál směr právě opačný. Přispělo tomu chování Malaji. Byla před svou družkou ještě opatrnější, než před ostatními ženami.

Kalja naslouchala nočním zvukům. Přidušené táhlé troubení oznamovalo konec vši činnosti v paláci a celém městě. Královská noc začala. Nebylo ticho, kdepak. Ze zahrad šuměly stromy, domlouvali se noční ptáci, na ochozech přecházely strážce. Někde poblíž se ozval pláč. Kalju vyburcoval z polospánku. Už zněl dušeně, ale cítila ho v sobě, jako kdyby neznámá bušila přímo do Kaljina srdce. Vzlykot přešel do nářikavého jekotu, který celkem čtyřikrát zvítězil nad okolím. Nebylo pochyb: Lehké, zato rychlé přebíhání svědčilo o tom, že nešťastníci klidnila hrubá přesila. Bohové! Slýchala o tom, ale poprvé slyšela. Ženy, propadlé zoufalství z prázdnoty. Ječí, zmítají se a šílí bez pomoci, nejvýš svazovány a polévány vodou.

X x x

Kalja nebyla vzhůru jediná. Cítila desítky dalších, které naslouchají a tisknou si pěst na prsa nebo ústa, aby se neprozradily, nezačaly skučet s tou ubohou. I ptáci ztichli, ale Kalja by mohla přísahat, že v onom vynuceném klidu slyší rozbouřený tlukot všech okolních srdcí. Přiměla své tělo k uvolnění, položila se a zavřela oči. Musíš spát, poručila si. Právě včas, za závěsem vykukla hlava.

"Paní?"

Nehodlala se s Denej bavit. Volně spustila paži z lůžka. Služebná něco zašeptala a zalezla. Kalja si vytrvale opakovala zařikání Šuršappa, stále a znovu, desetkrát, patnáctkrát...

Najednou nebyla sama. V noci, plné mihotavých plamínek lampiček, uprostřed klidného oddychování spících, někdo stál a upřeně se na Kalju díval. Nepohnula se, nedala najevo, že je zase vzhůru. Soustředila se na svůj dech, prokládala ho povzdechy jako z rušného snu. Zabývala se ještě jednou věcí: Má použít Chaát, kouzlo odrazu? Radši vyčká do poslední chvíle.

Příchozím byla žena, směs vůní se roztáhla jako ocas stookého ptáka. Po chvíli naslouchání u závěsu zlehka vešla. Možná vtančila. Sklonila se nad Kaljou, prohlížela polonahou postavu. Prsty přejela po hřbetu ruky k zápěstí. Vyhnula se náramkům a promnula pramen vlasů. Přivoněla k němu, pomalu položila mezi Kaljina ňadra, přitom hranou prstu pohladila kůži i tam. Něco zašeptala a zmizela. Kalja se neodvážila ještě dlouho pohnout. Měla to být obhlídka rivalky nebo co vlastně? Každý dotek té ženy cítila, kůže zvláštěně svědila, skoro žhnula. Jsou ženy, které si něhu dopřejí mezi sebou... Právě teď byla Kalja velmi ráda, že náhradu mužské touhy nepotřebuje. Vyvstalo však mnoho nových otázek, které předtím neznala. Kalja brzy vzdychala ze sna docela upřímně.

Nevhodná štědrost.

Učencova pracovna zabírala asi tolik místa, jako pokoje Paní Sjurad. Několik mladých otroků pečlivě sledovalo dění ve skleněných baňkách, jeden cosi míchal ve zlatém kotlíku a dva prohlíželi sušené rostliny, visící na nitích v temném koutě. Musur rozděloval práci. Tekutiny v baňkách bylo nutno několikrát dovést k varu a zchladit, poté smíchat v přesném poměru. Jinde vyráběli hojivou mast a chyběla ještěřčí krev na jakýsi obřad, kterým Paní Sjurad ochrání novorozeňata před urknutím. Hůře jenom odešla plodová voda, nemá bolesti, ale Musur čekal přetěžkou noc. Brenk mlčky vyčkával, až si ho tlouštík všimne. Nehodlal přivolat učencův vztek. Musur si je příliš vědom své moci a rád ji předvádí. Dokáže se mstít až za hrob. Nebo spíš po smrti, protože Saradino tělo nikdy hrob nedostalo. Jestlipak Larad tuší, že ji nechal Musur natírat mastí ze Saradina mozku?

"Á, tady tě mám! Takže včera jsi tu slavnou Kálin-deri odvedl rovnou mezi dámy? Neměl jsem čas čekat, kdy přijdeš. Pověz mi o ní! Poznamenal ji původ?"

"Nemyslím. Hodně se změnila, přestala nosit nos nahoru. Cestou pomáhala rodičkám. U jednoho kmene prý trochu lovila, ale většinou předstírala starou žebračku."

"Nebudou potíže?"

"Nevypadá na ně. Ta se o nic nepokusí! Byla tak vykulená, že si netroufla sáhnout na pohár vody. Co vím, nepožádala o pití ani u Sjurad. Očividně si oddechla, když jsem slíbil, že se o ni postarám. Chová se slušně mezi služkami i o samotě. V noci spala jako dřevo, vůbec nevěděla o záchvatu Kratbije."

"Ano, slyšel jsem. Halekají po nocích čím dál víc. Říkal jsem vládci, ať zvolí odlehlé místo, když je nechce... No nic. Máš ještě dost lektvaru?"

"Nejmíň na deset takových. Je vůlí pána, kdy sestoupí do Domu radosti. Ta malá tanečnice si ráno strhala obvazy a znovu rozdrásala rány. Mám ji přivést sem nebo rovnou dolů, mimo zahrady?"

"Co bych s ní dělal? Ne, počkej. Možná bych mohl vyzkoušet medový zábal. Dočetl jsem se, že vyhojí rány bez jizev. Dobrá, pošli ji sem, je lepší recept ověřit. Stát se nehoda třeba Hůře, hned by čekala zázrak. Takže té své venkovance věříš?"

"Určitě mi bude zobat z ruky. Bude vděčná, když se o ni postarám."

Musur Brenkovo přesvědčování rázně ukončil:

"Nebudu mít slitování, jestli se zaplete do mých věcí!"

X x x

Druhý den uplynul bez zájmu Paní Sjurad, ale Kalja ho zaplnila důkladnou prohlídkou zahrad. Malaja ji provázela a vzájemně si předváděly, co která o keřích a rostlinách věděly. Byly si téměř blízké, přesto Malaju k důvěrnostem nic nesvedlo. Taková opatrnost Kalju udivovala. Byla zvyklá na kradmé i otevřené zpovědi, které často doslova vyvěřely v její blízkosti. Po jediném dnu jí ženy svěřovaly nejhlubší tajemství, otvíraly dávné rány. Ani paní Batrasi nezůstala pozadu. Malaja však odolávala, jako kdyby mezi nimi držela štít. Zato Denej se chovala mnohem vtíravěji, než včera. Kalja ji podezírala, že o noční návštěvě ví. Právě Denej řekla, že Húra ztratila vodu a ještě nemá bolesti. Kalja pokrčila rameny. Je vůlí Paní Sjurad, kdy a jak má zasáhnout. Vše zřejmě probíhá klidně, prvníčka si počká do zítřka. Denej sklopila oči a čistila hřeben, ale Kalja ji přistihla při několika zkoumavých pohledech. Projevila tedy zájem o složitý účes, jaký měla tanečnice Tyga a vyvolala dlouhé tlachání o tajnostech a umění, které prý právě Denej skvěle ovládá.

Před úsvitem byla rázem na nohou. Nepotřebovala matčina cvičení, pouze otevřela oči a věděla: Rodička si vzpomněla. Rychle zapletla volný cop. S jasným vědomím se přihrnuly vzdálené zvuky. Panika, dusot, strach. Příliš rychle, Húra, příliš rychle! Malaju tiché kroky probudily, zvedla hlavu. Denej se ani nepohnula.

"Pospěš se mnou, ohlásiš mne Sjurad. Dostaň mne k ní!"

Malaja vyskočila a klopýtala za Kaljou. Nebyly nápadné, u pokojů Sjurad panoval zmatek. Kaljino rozhodnutí bylo správné, Malaja ji rychle vedla dál. Sjurad honila služky, aby ji už upravily. Kalja tu znamenala ticho a úžas.

"Jak to vypadáš?!"

"Jako babicí bába před úsvitem. Děti leží špatně a Húra ztrácí síly. Proč se parádíš, když haraka skryje i vrásky?!"

Sjurad semkla rty.

"Dejte jí haraku! Jdeme!"

Proběhly chodbami paláce a zahradou k Murdžatovu domu, samostatnému paláci uprostřed zdí vládcova sídla. Náhle Sjurad stanula:

"Ty jdi tam vlevo, co vyběhly služky. Vidím Musura a zdržím ho tu. Jak ho znám, mluví s Murdžatem o řezání!"

Sjuradin hlas zněl trpce, Húřin osud byl právě pečeten. Kalja se prosmykla dveřmi a našla rodičku v další místnosti. Kromě čtyř vyděšených služek tu viděla tři kleštěnce. Drželi rodičku na zemi vedle porodní stolice a dokonce jí rukou zakrývali ústa. Vyděšená, zkoušela nevýslovně. Na holé podlaze rostla kaluž krve. Chatrč nebo palác, když jde do tuhého, kuchají rodičku jako dobytek! Na koberce dali pozor, rodička je pouhý kus masa. Kde jsou ženy z rodiny, které každá potřebuje?! Húra kopl nohou a pod cípem košile se odhalil klín. Trčící červená ručička dítěte pohnula prstíky. Není čas, ubývá naděje! Kalja zavrčela jako

horský lev. Byla tu jediná v harace, sluhy vyděsila. Příkrčená v černém připomněla šelmu, ještě si trošinku vypomohla. Malinko, jen aby se vypařili zbělalí strachem. Shodila haraku a pokynula ženám. Poklekla k Húře, navlékla na její paži hadí náramek.

"Pamatuješ si mne? Dobře. Teď otočím dítě, bude to bolet. Chvilinku, která pomine. Musím děti srovnat. Už jsi vydržela hodně, tohle zvládneš. První jde syn. Dáme se do toho? Statečná Húra..."

Syn! Zázračné slovo proniklo do zmučeného vědomí a Húra se usmála. Radost s nadějí byly nad kouzla a dítě se brzy nadechlo. Byl to slíbený chlapec a sestřička vypadla s dalším nadechnutím. Kalja si znovu omyla ruce.

"Nikdo tu nebyl, jen kleštěnci utekli, jasné? Pomohly jste jí vy. Teď připravte nejoblíbenější jídlo, po odpočinku dostane velký hlad. A hodně čerstvého mléka, kozího!"

Ženy s otevřenými ústy horlivě kývaly hlavami. Kalja nasadila haraku a vyšla ven. Za dveřmi do ní hrubě vrazil spěchající tlust'och ve zlatě protkávaném šarlatu. Musur! Uctivě se poklonila, jako by vinna byla ona. Nevšimal si jí. Jako druhý zastoupil cestu Murdžat.

"Sly... Slyšeli jsme dobře? Plakalo dítě!? Proč nikdo nejde? Co Húra, co dítě?" Pohlédla rozčilenému následníku do očí.

"Syn, dcera i matka jsou zdraví. Elam s vámi, pane."

Sjurad Kalju odstrčila:

"Musur dá přinést děti, hned jak je očistí! Elam stál při nás, synu, poslal své anděly a místo řezání přišly děti na svět, jak bylo určeno. Bohové přejí tomuto domu! Sňali z tebe břemeno souhlasu, ponechali ti i Húru!"

Murdžatův pohled se zamžil, pevně matku objal. Kalja ustoupila ke stěně. Sledovala, jak společně obdivují děti a poslouchají Musurovy učené řeči. Mezi služkami vyčkala odchodu. Zalila ji úleva, plakala a smála by se, ale zároveň věděla, že má strach. Neposlechla hady ani Brenka. Co když ji hledá? Vrátily se s Malajou právě včas. Malaja rozčesala její dlouhé vlasy, když k nim zprudka vešel Brenk. Podle všeho navíc probudil Denej. Nejspíš kopancem, jak ho znala.

"Co víš o Húře?!"

"Brzy porodí, ale užije si, pokud se děti nepřetočí."

Podezíravě ji přeměřil. Rozespala, bledá Denej proklouzla kolem něj a začala rovnat nějaké hadříky.

"Už se stalo. Jenže se přitom seběhlo pár divných věcí. Přišel černý horský lev a zahnal Musurovy lidi. Húře pomohly obyčejný, nevědomý služky. Mnohem rychleji, než by dokázal sám Musur!"

"Horský lev? Copak v paláci žijí šelmy?!"

Při jejím zděšení mávl rukou a klidněji pokračoval:

"Služky tě měly varovat. Po půlnoci jsou do zahrad vypouštěny šelmy, aby chránily palác. Nikdy nezkoušej otevřít brány! Tepaný mříže jsou bezpečný, ale krok za ně je jistá smrt. No, horský lev tu neběhá žádný, ale je posvátným zvířetem Húřina lidu. Každý si to znamení vykládá jinak. Takovýchle věci vyvolávají

dohady, výmysly a neposlušnost otroků. Nezapomeň, co jsem ti říkal a do ničeho se neplet!"

Kalja přikývla a Brenk spokojeně odešel. Po něm ke Kalje vešly tři služebné Paní Sjurad, přinášející troje krásné šaty a pozvání k hostině. Když šla kolem vodotrysku, setkávala se s přátelskými pohledy a úsměvy. Rozneslo se něco o Sjuradině přízni nebo přímo o úsvitu? Novinky se tu šíří jako blesk! Nestačila se ptát. Za rukáv ji zatahala neznámá služka a dovedla dozadu, do sídla zastřeného silnými závěsy, které téměř nepropouštěly světlo. Kalje chvíli trvalo, než rozeznala polosedící postavu na širokém loži, obklopenou desítkami polštářů. Larad? Pokynula levou paží a služka promluvila jejím jménem:

"Paní Larad slyšela pověsti o Kálin-deri. Prý ses této noci příliš nevyspala?"

"Jsou to skutečně pověsti. Bratr Brenk mi vyprávěl, že přišel horský lev a má starosti, co toto znamení komu řekne. Podivila jsem se s ním a děkuji bohům za zdraví následníkovy ženy a dětí."

Služka pohlédla na Paní a odešla.

"Máš své důvody, chápu. Správně mluvíš. Dnešní ráno přineslo naději celému Domu radosti. O početí a narození tu rozhoduje Musur s kleštěnci. Húřin stav sledovaly všechny ženy s obavami, bez ohledu na závist. Věděly, že její dny končí. U nás se takovým jako ty říká Ramše, dobrá patronka."

Mluvila nezřetelně, s námahou a pomlkami. Kalja téměř viděla povislou tvář a chápala, proč Paní nechce být viděna. Co jen to Musur tropí se ženami? Přičil se jí tak těžký stav vznešené dámy.

"Paní Larad, bylo mi cosi řečeno o tvé nemoci. Churavíš dlouho?"

"Jsi zvědavá? Najednou umíš mluvit přímo!"

Larad vadila pozornost. Mnozí jako ona se stydí za svůj stav. Kalja zvedla prsty v utišujícím gestu.

"Nehýbeš paží, ležíš bez pohybu. Znam takto ochrnuté, ale mnozí do roka znovu chodili! Mohli jíst a mluvit. Hýbali jim pažemi a podpírali je při chůzi, aby nezeslábli. Smím se tě, paní, dotknout?"

V tichu slyšela, jak se té ženě rozbušilo srdce. Pomalu přistoupila. Už viděla dobře. Bohové, vždyť je mladší, než Sjurad! Paže byla chladná, mrtvější, než zatím kdy viděla. Bledá, jako ovinutá šedým závojem. Sklonila se níž. Mízní dráhy jen spaly, krev protékala líně a po návratu do těla uspávala mysl. Kalja prohmátla tři sídla životního ohně a šeptala:

"Možná tě nechali tonout v tichu a bolesti, ale ty ses nevzdala! Zajímá tě, co se kde šustne a cítíš s utrpením. Chtěj a vstaneš!"

Než zavolala služku, navlékla na bezvládnou paži hadí náramek. Po příchodu ženy se rozloučila. Paní Sjurad čeká.

X x x

Při bohaté hostině Kalja rychle zjistila, že její mlčení hostitelka s ostatními vzala na vědomí. Možná jim napověděl rozhovor s Brenkem, snad se nepatřilo, aby Kaljin pohyb po paláci nebo krátké setkání s Murdžatem vyšly najevo. Byla vyzvána k vyprávění o Trirnu a po chvíli věděla, že hovoří o domově tanečnice Tygy. Když dychtivě natáhla krk, vzpomněla Kalja na vůni z první noci. Byla

zde cítit, ale nemohla určit, odkud. Ze směsi parfémů v téhle místnosti se točila hlava.

Od příštího rána měly začít slavnosti na počest narození Murdžatova syna. Ženy se těšily na zápasy otroků se šelmami, akrobaty a bohaté hostiny s písněmi a verši. Tyto přední obyvatelky Domu radosti směly událostem přihlížet zpoza ornamentálních zástěn nebo v odděleném stanu. Poctěna byla i Kalja, host vládců.

Dojmy z nabitého dne překrývaly jeden druhý, ale v čase večerních modliteb zvítězilo tušení šedé mlhy, válející se v chuchvalcích mezi všemi příbytky Paní a těšitelek. Za plného vědomí, uprostřed zahrady? Řada tamaryšků zakrývala výhled. Kalje se leknutím rozbušilo srdce. Věděla, že nedodržela hadův příkaz. Povstane proti ní příšera nebo přijdou hadi, jejichž dary rozdávala? Zadoufala, že to druhé bude lepší.

"Gura usnula nalehko, v tomto domě je silnější, než v předešlém! Jak tě napadlo rozdávat náramky?!"

Viděla jich devět. Kalja padla na kolena, dotkla se čelem písku. Bylo jedno, zda ji kdo uvidí při plazení po zahradní cestičce.

"Nežádám odpuštění, ale pomoc těm, které váš dar nosí. Copak jsem mohla přihlížet Húřinu trápení? Zažila jsem smrt dvou takových, kterým přišla pomoc pozdě. Copak její život není důležitý?! Potřebovala pomoc zkušené báby, ale hlavně přízeň všech dobrých duchů, kterou jsem mohla sehnat! Věřím, že ji ohrožovalo zlé kouzlo. Zaslechla jsem, jak se tu ženy bojí Musura a kleštěnců. Divně dohlížel na stav Húry. A Paní Larad? Vždyť i vesničané by jí pomohli líp, než ten učenec! Cítila jsem v ní čekání konce. Je přitom docela mladá. Jestliže mne chcete potrestat, přijmu to. Neodvracejte však naději od těch dvou! Prosím..."

"Spřeženci Gury se shromáždili, i když netuší, jak blízko k sobě mají. Možná chce vybrat nejsilnějšího. Nemarni naše dary! Jak se Gura probudí, zaútočí. Buď opatrná a stáhni se! Horský lev svedl honicí psy ze stopy, ale štěstí je vrtkavé!"

Byli pryč, jen zbělalá mlha se převalovala po písku. Kalje odlehlo, její dary oběma ženám skutečně pomohou. Hadi uznali, že nemohla zůstat stranou. Nedokázala si představit, že by odepřela pomoc. Vstala a pomalu se vracela do svých pokojů. Možná je učený Musur omámený a jedná bez vlastní vůle. Nebo kdosi překrucuje jeho příkazy? Nebo obojí. Dávno se odnaučila soudit jen podle tušení a nápověd. Tady musí být opatrná a bez jistoty neukazovat prstem. Možná ani s věděním pravdy ne. Hadi nic nepotvrdili, zato varovali, že bude hůř. Spřeženci Gury... Kdyby je tak dokázala poznat!

X x x

Pod stanem v hledišti arény seděla vedle Paní Sjurad. Slyšela hodně o bojišti hluboko pod vysokými hladkými zdmi, odkud není úniku. Bel-Zadin tu nechal po vzpouře hodně otroků roztrhat a sežrat dravými šelmami. Dnes, jak Kalje pověděli, budou ženy přihlížet jen zápasům bojovníků nebo ozbrojenců se šelmami. Těch padesát odsouzenců čeká poprava až zítra. Nyní zábava pro vznešený dvůr, zítra pro nadšenou veřejnost. Jen pro pány, samozřejmě. V soubojích se měl dnes blýsknout Murdžat s Hamišem a další slavní královi

muži. Mezi dámami se objevila i paní Batrasi. Usedla Sjurad po pravici a s Kaljou vedle vyměnila pár zdvořilých vět. Kéž by s ní mohla promluvit jako dřív! Možná o to příliš nestojí, když se Kalja vyznamenala kouzlem i při odchodu... Lidé si čarovné věci a síly raději drží od těla. Posmutněla. Paní Batrasi dokázala v životě tolik, že její přízeň Kalja cítila jako velikou poctu.

"Proč musí Húra pít kozí mléko?"

V šumu radostného očekávání šepot, tlumený harakou, sotva slyšela. Otočila se k Paní, jako by jí mohla pohlédnout do očí. Ta hleděla bez hnutí před sebe, řekla tedy stejně tiše kamsi dopředu:

"Má léčivou moc a nesnese vmíchání žádného lektvaru. Od čistých koz nepáchne a polkne je i vznešená dáma."

"Lektvarem myslíš jed?"

"Některé léky neprospějí. Tento porod žádné nepotřebuje."

"Čím je výjimečné, jak pozná přimíchání dalších věcí?"

"Srazí se, má paní. Tohle vždycky."

"Bude ho mít dostatek."

Sjurad začala normálním hlasem hovořit s Batrasi. Na stupně za ženami si stoupli kleštěnci. Brenk kývnul na sestru a ukázal očima, ať si víc hledí arény. Právě se ozvalo troubení a na oválné bojiště vjeli jezdci na koních. Každý z nich měl výstroj a oblečení a praporec jedné barvy. Murdžat zelené, Hamiš jako vždy smutečně bílé.

"Ten rudý je Bar-Tesg, slavný hrdina od Trirnu, muž mé dcery, modrý Mogo-Rig, žlutý Mada-Hir..."

Kalja mlčky příkyvovala, když paní Sjurad představovala muže, o kterých se zpívalo v mnoha písních. Podle poznámek okolí se čekalo především na klání Hamíše a Murdžata jako těch nejlepších.

"Vaši muži také předvádějí své umění?"

"Ano, jako snad všude. U nás takovou slavností zahajují čas námluv. Kdo předvede sílu a čestný boj, získá přízeň své dívky i při porážce. Vítěz má právo na místě vybrat nevěstu. Jestliže se ale časem přijde na podvod, dívka je volná. Tak tomu bývá, dokud náčelník nezruší časy námluv jako u nás, když kmen vymíral. Hlavní byla plodnost ženy, ne rodina."

"Vaše dívky mívají velikou výsadu, ale ty sama ještě větší. Každý z těch nejlepších mužů říše tě může přijmout do svého domu. Byl by poctěn, neboť máš královu přízeň. A skvělou pověst, která tě provází. Zpívají se o tobě písně, víš to? Podívej, jak žádný neodolá pokušení a nenápadně se otáčí směrem k nám! Všimly si toho všechny, protože ke slušnému vychování se patří ženy v harace nevidět."

Sjurad mluvila rozverně a dobře se přitom bavila. Kalja zvědavě pozorovala jen jednoho. Konečně zachytila jeho pohled a byla navýsost spokojena. Nezdořák jeden! Hlavně, že měl řeči, ale okukuje haraky pod stanem jako venkovan! Proč vlastně nemá ženu? Paní Batrasi mluvila zklamaně o tom, že tu první miloval, jako by tomu nevěřila a šlo jen o synův rozmar. O tom, že právě on by jí mohl chtít, pochybovala. Kdyby stál o ženu, měl by nějakou už dávno.

Určitě vládcovu dceru, přinejmenším. Nebo ta odmítnutá byla poslední? Nebo by mu král nějakou krásku daroval. Hamiš ale podle všeho nemá žádnou ženskou část domu. Má-li vůbec dům, když prý žije tady v paláci!

Pustila dohady z hlavy, začala přehlídka jezdeckého umění. Viděla už hodně, takže dovedla ocenit mistrovství. Nejlepší byl ten žlutý a po něm Murdžat, což ji za Hamiše trochu mrzelo. Seskakoval za jízdy a jezdil s hlavou dolů nebo pod koněm lehce a klidně, ale ti dva sklidili víc pochvalného dupotu. Paní Sjurad připomenula, že i Kalja smí projevit nadšení a spokojenost, ale dupání jí moc nešlo. Byla zvyklá tlesknout, což Sjurad s Batrasi po krátké poradě dovolily. Pochopitelně tím na sebe soustředila pozornost. Brzy dbala, aby každého z těch slavných a urozených mužů chválila zhruba stejně. Dost se zapotila, protože sledování Hamiše a Murdžata ji strhlo jako ostatní.

Po obratnosti, střelbě na cíl za jízdy a ukázkách výcviku koní přišly na řadu souboje. Místo očekávaného soupeření všech proti všem byla oznámena zvláštní vládcova milost: Nejlepší bojovníci arény si směli na počest narození Murdžatova syna vybojovat svobodu. Boj končila první krev. To vylučovalo některé druhy úderů a ztěžovalo průběh zápasů. Hlavním soudcem byl sám vládce. Na rozdíl od urozených jezdců neměli otroci žádnou ochranu kromě malých kulatých štítů a kožených nátepníků. Přesto se slavnými vládcovými válečníky zacházeli bez jakékoliv úcty. Murdžata ten jeho strhnul z koně a vytřel s ním písek pülky arény dřív, než stačila Sjurad překvapením vydechnout. Nebylo divu, na téměř holém těle svaly jen hrály. Také jizvy vyprávěly.

Murdžat byl mrštnější a boj rychle vyrovnal. Zároveň se vedle něj utkal modrý s hromotlukem o hlavu vyšším. Přišel už o meč a v přetahování mohl zvítězit jen zázrakem. Přesto udržel boj vyrovnaný. Modrého potom přemohl úder do nosu, ale sklidil uznání. Hamiš nad svým soupeřem zvítězil hladce, bez viditelné námahy. Mohl mu dát víc času, nevítězit stůj co stůj. Tomu chudákovi šlo přece o svobodu!

Murdžat se soupeřem zápasili bez mečů, ale potom náraz sebrali odhozené - a první krev se objevila v rozseknuté zelené látce nad Murdžatovým loktem. Sjurad zkameněla. Zafícel studený vítr nebo to byl sen? Zápas pokračovaly, ale Paní se zvedla k odchodu. Neochotně ji následovaly všechny ostatní. Kalja ještě stanula, naposled pohlédla do arény. Mečů, dýk, seker a bjců se tam válelo až moc. Vítězové stáli pod králem, poražení u protější zdi. Mezi nimi zápasilo posledních pět dvojic. Murdžat nebyl nadšený, ale stál hrdě. Nepřidržel zraněnou paži. Vzpřímený skoro ztuha, jako by na to potřeboval většinu sil. Zvířený prach šedl. Neměla by snad ve všem vidět hrozbu?!

X x x

Turukovi bylo do pláče. Copak mu nikdo nepomůže?! Matka je zavřená u Bahúra a nikdo neví, co s tím! Strávila tam noc, Bahúr poslal dohazovačku, nasliboval Turukovi zlato, ale setkání nedovolil. Proč jen do toho domu šla! Prý nesla čerstvé kolo sýra. Proč nečekala, až Mirak přizene kozy?! Samozřejmě věděl, že do toho domu měla vstoupit bez obav, protože nikdy nikdo nepamatuje takovou špinavost. Jedinou pomoc našel mezi kluky. I když byl dům

zavřený jako pevnost, přece jen vyslídili, že Fatrisa buší do zdi v patře hlavního domu a odmítá jídlo. Možná je slyšela, když slibovali Turukovu pomoc. Pořád je na tom líp, než býval Serpin. Kluci vypátrali, že se jí nikdo nedotkl, že Fatrisu nebijou. Ty Serpinovy roky v sýpce! Uprostřed zrní, skoro bez jídla. Jak ho ale přistihli s obilím v ústech, usekli mu prst. Když nachytil málo myší, zbili ho. Přestože Bahúrovi nabízel bohaté výkupné! Je to zlý člověk, říkal Serpin. Zlý jen tak, pro potěšení. Jistě se ho Serpinovi synové přijdou zeptat, proč starého muže tolik trápil. Jenže cesta je dlouhá, od nich Turuk pomoc čekat nemůže.

Ve vesnici měl Turuk jediného strýce. Večer šel znovu prosit o pomoc nebo jakoukoliv radu. Starý muž pokyvoval skloněnou hlavou, vyhýbal se Turukovu pohledu a pobízel k jídlu.

"Těžká věc, chlapče, velice těžká! Ztrávila noc v cizím domě, důstojný a vážený muž prohlásí, že přímo s ním... I kdyby pouze pojedla toho, nač vztáhnul ruku, závisí její život na jeho vůli. Možná ti dají meč, abys ji jako pán domu zabil. Možná ji jenom vyženou ze vsi jako hanebnici s vypáleným znamením. Možná ji Bahúr laskavě strpí jako souložníci beze všech práv. Bahúr je bohatý, chlapče, vem rozum do hrsti! Je přece laskavý, když vás chce zahrnout svým bohatstvím. Budeš jako jeho syn, dokud mu tvá matka nedá jiného dědice."

"Víme přece všichni, co je zač! Vždyť i veliký Hamiš v jeho domě onemocněl! Příbuzný vládce!"

"No právě! Co my víme, kdo jsou ti přátelé, které Bahúr hostívá? Co za dary posílá do paláce? Tak vysoko dosahuje! Neumíš si představit, jak jsi proti němu maličký. Už dávno není potulným šejdířem, kterého můj bratr vyhnal bičem ze vsi. Jdi domů, Turuku, přijmi osud a vezmi z něj pro sebe co nejvíc dobrého... Nás všechny může zničit, nás všechny má v hrsti. Skloň hlavu, hledej v jeho činech vlastní prospěch."

Chlapec odešel se svěšenou hlavou. Mirak radil stejně. Prosil navíc, aby mu Turuk pomohl k útěku. Chtěl riskovat život, jen aby se nevrátil k Bahúrovi. Odmítl propouštěcí list. Kus pergamenu se snadno ztratí a slovo otroka? Čím je? Listem ve větru, co spadne k zemi a zetlí.

Kalja! Pamatoval si moc dobře, co způsobila tam pod šamajím. Už je sice u Bel-Zadina, ale snad by v tom domě paní Batrasi nebo sám Hamiš uměli poradit? Kalja pomůže! Maminka věřila, že jim dostatek přineslo její požehnání. Anebo... Sám Murdžat! Ne, jednoho po druhém. Králův syn má kolem sebe příliš hodně stráží, skrze ně se kluk z vesnice neprotlačí.

X x x

"Jak se ti líbili? Všiml jsem si, že ses snažila být zdvořilá, ale mně to přece můžeš říct. Je někdo lepší, hezčí a tak různě podle tvého vkusu? Nezapomeň, že nemáš moc času. Ani další příležitosti. Asi jenom Bar-Tesga bych ti neradil, ten má Bel-Zadinovu dceru a udělal z ní První paní. Ostatní ženy jí slouží a ona o nich rozhoduje. Ne, že bych ti toho nechtěl dopřát, ale tam nemůžu a o všechno bych přišel. Jinak se můžeš procpat dopředu u každého z nich. Rozmysli se, řekni a za pár dnů ho máš!"

Brenkova nabubřelost byla Kalje k smíchu. Ještě se zdejší touhou po mužské přízni nestačila nakazit. Radši zavedla jeho pozornost jinam.

"Jak jsi mne poznal? V tom černém pytlí přece vypadáme všechny stejně?"

Brenk se ušklíbl.

"Jsem v tom cvičenej. Podle držení těla, podle tvaru vlasů ... a podle látkových střevíců. Viděl jsem tě ráno v zahradě. Zase jsi vyprávěla, co?"

"Prošla jsem přece hodně krajů a ony tam mají rodiny."

"Tak teď hlavně přemýšlej, koho vybrat! Moje doporučení znáš, ale nejsem pes, nechám volbu na tobě."

"Jsi hodný, Brenku. Pověz mi ještě něco o tom Hamišovi. Byl vždycky strašně nadutý, potom jsem si myslela, že nemá ženy kvůli... No, rozumíš? Dneska mi ale Paní Sjurad řekla to, co ty. Že si mám vybrat ze všech, co tam byli. Co s ním je, když tady muži mají tak rádi spousty žen?"

"Ne tak hlasitě, i když jdeme vzadu! Toho bych ti moc neradil. Nejdřív ztratil u Trirnu pět bratrů a otce. Než se vrátil, řídila jeho matka tryzny za všechny ženské kromě té jeho. Otrávily se společně s děcký a Batrasi poslaly vzkaz. Při povstání našinci Hamišovi vybrali palác a nějak se strhla řežba. Zkrátka tam podřízli všechno, co se hýbalo. U něj máš velkou vadu jen proto, že jsi budrunská."

"Bohové, nedivím se..."

"Jen se nezblázni lítostí! Zrovna on za sebou u Trirnu nechal hodně nasekaného masa! Určitě i našince."

Nemělo smyslu pokračovat. Kalja kývala hlavou a poslušně vyslechla další ponaučení. Konečně chápala, proč se Hamiš změnil. Rány od Gury znamenaly ženu a děti. Poslední do srdce mohla být matka. Šlápl Guře na ocas a ona zničila jeho rodinu. Hamiš, jen o tři roky starší Murdžata, zestárl o deset let. Bohové všech zemí, kterými prošla, Elame i Paní osudu, máte tisíceré díky, že Kalja pomohla alespoň Batrasi! Ano, určitě právě ona měla být tím uštknutím do srdce. Po návratu se přísně otočila k Denej:

"Jsi oddaná služebnice, tak mi věř, že nehodlám zradit svého bratra. Jsem šťastná, že žije a já tu nezůstávám sama. Pokud chceš být u mne, zůstaň si. Pokud bych ale zjistila, že číháš na moje slova a hledáš v nich zradu, potrestám tvou nedůvěru bez ohledu na bratrova přání. Mrtvá mne nezklameš."

Kalja se divila, že z úst nevypouští oblaka prachu nebo kouře, jak ji matka strašivala. Tolik lží najednou nikdy předtím nevyslovila. Buď mlčela nebo sdělovala část pravdy. Jenže Denej svým dohledem rozčilovala a velmi vadila. Ani Kalja si přece nemusí všechno nechat líbit! Soudě podle Malaji, udělala dobře. Ta padla na kolena a sklonila se k zemi, jako by od paní čekala totéž. Denej utekla s pláčem, možná přímo za Brenkem. Hned nato přišlo pozvání od krále Bel-Zadina.

Královské důvěrnosti.

Kalja s Malajou vešly do malé místnosti. Vypadala stroze. Bez vyřezávaných zástěn, s holými zdmi, jen s koberci na podlaze, dvěma širokými lehátky a několika soudkovitými polštáři k sezení. Stály tu také tři malé stolky. Bel-Zadin napůl ležel a Kalje ukázal na sedátko. Murdžat seděl na druhém lehátku a upíjel z poháru. Malaja zůstala u dveří na kolenou, se skloněnou hlavou.

"Prošla jsi mnoho krajů, můžeš nám povědět mnohé o náladě obyvatel. Murdžat sice soudí, že nejlepší je pohled ze hřbetu koně, ale já si pamatuji, že zdola, z prachu cesty, vidí člověk mnohem víc."

Sluha před Kalju postavil stolek s ovocem, pohárem a skleněným džbánem se žlutou tekutinou. Pokývla hlavou na poděkování a zapátrala v očích krále i jeho syna. Murdžat vypadal otupěle.

"Viděla jsem hodně, můj králi. Víím, že v některých místech doutná odpor vůči tobě. Jde především o touhu po bohatství a moci, které by bylo možné uchvátit. Jen jednou jsem se setkala s nenávistí, která pramenila z pošlapání posvátných zvyků."

"Mluvíš o městě Beratu? Ovšem, to byla hrozná chyba. Jsem si vědom strýcova zločinu, který nedokážu napravit. Murdžate, tam musíme být velmi opatrní. Nikdy tam nejezdi, ať nevyvoláš nenávist. Mají důvod toužit po smrti každého muže našeho rodu, třebaže jim léta posíláme bohaté dary."

Kalja stále více sledovala králova syna. Ještě před chvílí v aréně ukázal tolik síly, teď jeho tvář popelaví. Bel-Zadin sledoval Kaljin pohled a usmál se.

"Synu, nejsi soustředěný. Radost posledních dnů a předchozí čekání tě vyčerpaly. U desátého potomka ti to už nepříjde, nyní nadešel čas tvého odpočinku. Jdi s Elamem, náš host tě omluví."

Malaja chtěla odejít také, ale Kalja zvedla ruku:

"Můj králi, jsem cizinec v tomto domě. Nesluší se mi však jako dívce zůstat s mužem o samotě."

Bel-Zadin přikývl. Malaja přiběhla ke Kalje, složila se k zemi a čelo tiskla ke koberci.

"Kdyby ti úcta ke králi přišla nepohodlná, sedni si, Malajo, nějak pohodlněji. Možná mi potom budeš moci nalévat. Mají tě všichni ve veliké úctě, můj králi," odvážně oslovila vládce sama, "ale o úctě ke tvým ženám se toho moc povědět nedá. Viděla jsem Paní Larad. Leckterý venkovan by ji dokázal postavit na nohy. Ne možná dnes, ale hned poté, co ji sklátila nemoc. Snad také nevíš, jak přes žárlivost a soupeření tvé ženy spojuje strach ze smrti. Z té hrozné smrti, spojené s nadějí."

"Obviňuješ mne, že jsem nezajistil dobrou péči ženám?!"

"Ne, můj králi. Nemám důkazy, ale nevěřím na kletbu Beratu. Víím bezpečně, že poslední potomek onoho velekněze zemřel a jeho otec provedl úlitbu smíření. To vše před rokem, v mé přítomnosti. Zbylo několik posledních ochránců zbořeného chrámu, ale ti poslouchají pana Dargáního na slovo. Nenávist doutná dál, nyní je však překrytá smutkem ze ztráty posledního potomka

svatého muže. Znamení boha je vysvětleno jako zákaz dalšího zabíjení. Mám mluvit dál?"

Bel-Zadin přikývl a jeho pohled bloudil po Malajině tváři. Ta závoj neměla.

"Nechci obviňovat určené muže nebo spíš kleštěnce, kteří mají dozírat na ženy v naději. Jenže jsem viděla paní Húru..."

"Počkej," přerušil její slova král, "věříš této ženě natolik, že se nebojíš rozvíjet pouhá podezření?"

"Nevím, nakolik je přímá a čestná. Pokud je někým zastrašená, může mlčet nebo naopak zpečetit můj osud. Přesto mne nech dopovědět: Paní Húra by na jiném místě už několik dnů před porodem u sebe měla bábu a ve vhodné chvíli byly děti přetočené, aniž by i jim hrozila smrt. Zkušená žena by ji nenechala tak vysílit a nejpozdější pomoc by přišla mnohem dříve, než se tak stalo! Máš kolem sebe příliš mnoho smrti a zmařených nadějí, králi. Tolik špatných náhod, které nestřídá téměř nic dobrého! Pokud byla vinna kletba, dávno pominula. Přesto zemřely další tvé ženy. Děkuji, že jsi mne vyslechl."

"Kdo je tvá služka? Zdá se mi, jako bych ji už viděl."

"Je to Malaja, dřívější tanečnice z kraje Súm."

"Súmská dívka? Zdobená po celém těle? Jak to, že mne na ni neupozornili? Vstaň, Malajo, a ukaž mi své zdobení!"

Malaja možná celý život čekala na tuhle chvíli. Ze shrbené hromádky se hrdě vzpřímila. Vyrostla jako květina, nezatížená tuhým živůtkem ani pásem kolem beder. Zbylo jen poloprůsvitné spodní oblečení, v případě služek splývavé kalhoty a nabíraná košilka. Malaja se zavlnila. Dokázala rozehrát široký oděv tak, že odhalila složité ornamenty od nízce posazeného lemu kalhot až pod hroty ňader. Otočila se a potom nechala vršek spadnout. Kalja nepostřehla žádné rozepnutí spony na rameni, pozorovala Malaju stejně užasle jako Bel-Zadin. Malaja byla krásná a ještě mnohem krásnější při vláčných pohybech. Tisíce drobných jizviček na kůži byly stvořeny pro chvíle takového tance. Kalja byla okouzlená, i když účinky Malajiných pohybů směřovaly naprosto jinam. Nechala je vynadívat, teprve potom vykročila k vládci. Výmluvně zatřásla boky, aby mu přímo před očima poskočily konce stužky, držící zbytek oděvu. Vládce polkl a chytil Malaju za pas. Kalja se začala bavit. Veliký Bel-Zadin se dostal do stejného varu, jaký vídala u mužských doma. Jaké jsou mravy tady? Vykáže ji, hosta, nebo snad...? Něco zachraptěl. Nakrátko se vzpamatoval, odkašlal si, ale Malaju nepustil. Během řeči přejížděl prsty po kůži pod pasem.

"Nemáš důkaz, Kálin-deri. Ale já ti věřím, i když zrovna ty bys o úctě moc mluvit neměla. Přijmu tuto Malaju právě teď, před tvýma očima, pouze s vědomím nás třech. Ona bude mlčet, neboť může být Paní. Ty ji budeš chránit a zastírat její nevolnosti, až se objeví. A já tě k sobě budu volat několik následujících dnů. Moje říše je veliká a tys nezklamala můj úsudek. Vidělas mnohem víc, než kdo tuší."

Kalja zalapala po dechu. Neměla důvod nějak odpovídat, protože Bel-Zadin ani Malaja si jí nevšímali. Poslušně tedy pozorovala, jak Malaja vyklouzla ze zbytku oblečení a rozepjala pánův pás. Možná vládci svědčí Kaljina přítomnost,

tak jako se mnozí chlapi vystavovali na odív, když musela dolévat medovinu do otcova poháru. Hekali, ať požehná jejich konání, než vyvrátili oči a slepě přiráželi do klína. Jí se nedotkl nikdo. Naštěstí. Kdyby ji chtěli položit na stůl nebo lavici, došlo by na nůž. A za jediného Brenka mohl otec poslat kleštěnců několik. Takhle lhostejně procházela kolem holých zadků a pouze tu a tam zaznamenala snažení dotyčné. Většinou trpně čekaly, až bude po všem.

Vyschlo jí v ústech. Už mohla dosvědčit, co Bel-Zadin chtěl, cítila se divně, ale zároveň Malaje přála, co se stalo. Její pán byl pozorný a po dokonání se s chrápáním neodvalil. Jak nabral dech, potěšeně bloudil prsty po zdobené kůži. Malaji se spokojeně třpytily oči.

"Vyprávěj, pověz všechno o Dargáním a jeho synovi."

Kalja se otočila k oknu a znovu vyprávěla o horské bouři, o mrtvých, které našla v soutěsce o kus dál.

"Než jsem mrtvé pohřbila pod kameny, našla jsem koženou brašnu se svitky. Bylo na nich znamení, stejné jako na sedle jednoho koně. Stejně znamení měl jeden mladík vytetované na prsou. Napadlo mne totiž hledat nějaký amulet, abych mohla jednou někomu povědět, kde a jak zahynuli. Neměli nic, jen ono znamení na hrudi. Přesedlala jsem koně a zdobenou část sedla zabalila do pokrývky. Nebyl to nejlepší nápad, kuň s mým snažením nebyl moc spokojený a dokonce se chtěl nového sedla zbavit. Nikdy jsem neviděla koně takhle se drbat o skálu! Nechala jsem ho tak, jen s nákladem. Všechno ostatní zůstalo na hromadě u mohyly. Tolik sil jsem neměla, abych skryla i věci."

"Říká se, že posvátné koně boha Faruddíra smí sedlat a jezdit pouze zasvěcený. Snese na sobě zařikanou ohlávku, sedlo a třmeny, jinak jsou zlí. Šťěstí, že tě nezabil."

"Ano, to mi pan Dargání také řekl. Takhle jsem náhodou získala koně, kteří mne rychle dovezli do Berátu a ušetřili mnoho dní cesty. V Berátu koně zamířili ke zbořeníšti, ověšenému mnoha květy. Zbyla jen kamenná brána se znakem, který jsem už znala. Vzala jsem tedy brašnu a část sedla a donesla dovnitř. Seběhli se lidé a přivedli pana Dargáního."

Potom už víš všechno. Oni tušili, že mladý kněz na druhou stranu hor neprojde, viděli několik znamení a také jim prý bůh Faruddír předpověděl můj příchod. Ten mladík hodlal spojit nespokojence z dalších území a společně se obrátit proti Mózabu. Přišly příznivé odpovědi a nastal čas k osobnímu jednání."

"Byl jsem varován, proto byl Hamiš na cestách. Jak slyším, už bylo po všem. Jsem rád, že Hamišovy zprávy, tak neslané a nemastné, byly pravdivé."

"To on, pan Dargání, mi řekl, že nechce stát za dalším pokusem o vzpouru. Jeho syn byl posedlý touhou odčinit porážku svého božího města a znovu mu vrátit slávu. Boha však nevyzvednou lidé, nýbrž jeho vlastní moc. Faruddír byl poražen jinde, než ve zdech chrámu."

"Ulehčilas mým starostem, Kálin-deri. Stala ses navíc součástí mého života. Nejsi již pouhým hostem, takže až si vybereš muže, bude poctěn zájmem mé dcery. Zítřka mi budeš vyprávět o Zermu. Uprav se, sladká moje," obrátil se k Malaje. "Nyní předstírej, že následuješ Paní. Budeš ji doprovázet na každé

naše další setkání. Pečuj o ni a chraň před sítěmi ženských intrik. Ona je tvůj život."

X x x

Paní Batrasi byla se synovým rozhodnutím velice spokojená. Kaljin propuštěný otrok Funyr potvrzoval skvělou pověst budrunských. Ve své zemi byl synem šamana a znal tedy mnohé účinky bylin, další se naučil v zajetí. Získal ho pro svůj dům bohatý kupec, který nedávno zemřel a dědictví se dělilo mezi dcery. Soudce se odmítl zabývat dohady a spory žen. Nařídil prodání celého majetku a rozdělení zlata. Když se neshodly po dobrém, zbyde jim jenom zlato. Funyr starého kupce masíroval a připravoval mu utišující lázně. Prý dokonce vedl některé obchody. Paní Batrasi zajímala také Kaljina minulost. Ležela na břiše a spokojeně vychutnávala zkušené pohyby maséra. Funyr přitom rozvláčně vyprávěl o rozlehlém opevněném návrší s několika dlouhými domy, jak je poznal při doprovodu svého otce.

"U nás se staví dlouhé domy, kam se vejde čtyři nebo pět ohnišť. Jednotlivé části oddělují závěsy z kůže. Na Hrchanitu ale měli také srub pro Paní z ostrova, zevnitř vymazaný bílou hlinkou s tajemnými kresbami. Žila v něm s jediným ze svých dětí, Kaljou, ale běhalo prý za ní mnoho dalších, co ani od Kerchouma nebyly. Paní z ostrova prý své děti odkládala k jiným Kerchoumovým ženám a přikazovala, aby je vychovaly podle našich obyčejů. Slyšel jsem, že naopak obrátila pozornost k nejmladšímu Kerchoumovu synovi a v posledním roce života dělila svou péči mezi dceru a Brenka.

Paní z ostrova byla velice krásná. Viděl jsem ji jako chlapec a rázem mne oslnila. Bývalo zvykem, že jí ženy česávaly dlouhé zlaté vlasy před domem, aby se mohl každý dosyta vynadívát. Sahaly až na zem a copy si obtáčela kolem pasu. Když seděla před domem, vždycky svítilo slunce. Když obešla pole, rostliny rázem narostly o šířku dlaně a na každém stéblu vypučely čtyři klasy.

Hrchaniti měli dostatek mléka, chovali včely, obilí mohli směňovat a nemoci se jich nedotkly. Můj otec ale říkal, že mezi muži vůbec nevládne spokojenost. Nesměli totiž lovit, ba ani vyjíždět na výpravy. Nám zůstalo obojí. Šamani sice zakázali zabíjet mimo přímý boj, přesto zůstaly příležitosti k hrdinství a naši chlapci se stávali muži, jak to má být. Ukradli koně, vybrali zemní jámu se zásobami a přivedli pannu. Za pohodlí a bohatství kmen Hrchanitů platil skrytým opovržením ostatních.

Najednou byl konec. Paní z ostrova zemřela a zmizelo i její tělo. Na kmen dolehl konec požehnání, jako by mělo zmizet všechno dobré, co za ta léta získal navíc. Zůstali sami, nikdo se neodvážil u nich krást ani kvůli zasvěcování. Jejich věci byly prokleté. Když se vypravili ven, byli jsme odhodláni spojit se a pobít je, kdyby sáhli na naše. Museli vyrážet daleko, až k cizím kmenům u moře. Teprve za dlouho pronikla zvěst, že Kalje přízeň bohů zůstala. Není tak čarodějná, jako její matka, ale mohla rozhodovat o celém Hrchanitu. Ustoupily jí Kerchomovy ženy, neodvážil se jí dotknout jediný muž. Hrchaniti ožili a zase byli uznávaní jako mocní a bohatí. Nikdo se nedivil, že Kalju neprovdají za žádné výkupné..."

"Hm, něco z toho vím už od ní samé. Říkala, že její matka chtěla odjet na ostrov Kur, náčelník se rozzlobil a zabil ji svou holí."

"Slyšel jsem to také tak," pokračoval Funyr, "ale nevím, co se Kalja dozvěděla dál. Jejich šaman musel čarovat a zaříkat, aby se duch mocné kouzelnice neproměnil na mstícího běsa. Víím, že jí odsekli hlavu a... Odpusť, paní, netušil jsem, že znamínko mívá takový tvar. Jako lístek růže, téměř černé. Viděl jsem tvé tělo, cítil, jak je pevné, ale teprve tohle znamínko na boku ukazuje, jak nádherně světlá je tvoje pleť!"

Paní Batrasi se probrala z polodřímoty. Funyr nemluvil jako kleštěnc, určitě ne tím falešně podlézavým způsobem. Jeho doteky byly velmi příjemné, mnohem příjemnější, než ošetřování služkami. A co víc, rozechřívaly ji, jak dávno nepamatovala. To, jak ji právě hladil, se nepodobalo masáži, ale spíš roztouženým dotekům. Zajížděl konečky prstů až tam, kde kleštěnce nic nezajímá. Možná se mýlí, ale chvění v hlase prozrazuje, že...

"Chováš se zvláště na člověka, kterému vzali mužnost."

Funyr rozpačitě odstoupil. Paní Batrasi hmátla po oděvu, aby jím přikryla prsa, a nadzvedla se.

"Nechod' pryč! Zůstaň, řekni pravdu. Jak to tedy je?!"

Funyr klesl na kolena, ale hlavu nesklonil. Zíral na její holé nohy a něco mumlal. Byl bledý jako smrt, věděl, co nastane.

"Nalhal jsi Hamišovi, že tě vyklestili společně s Brenkem!"

"Tto ne, paní, to nikdy! Já nelhal, já opravdu Brenka ošetřoval, když blouznil v horečkách! Jsem starší, mne nechali být... Víc jsem slavnému Hamišovi nestačil povědět."

"Jsi svobodný muž, Funyre. Hamiš má právo tě zabít - a mne s tebou. Kdo ví, že jsi... celý?"

"Nikdo paní, nikdo! I dcery nebožtíka pána si myslely, že jsem kleštěnc. Také po mně chtěly, abych je masíroval... ale nic nepoznaly. Stahoval jsem se, nosil široký pás. Měl jsem pánovu důvěru, vedl mu dům, jako bych byl takový. Měl mne rád jako syna, kterého mu bohové nedopřáli. Snad také zapomněl, jak to se mnou je."

"Dobrá. Musím přemýšlet... Slyšela jsem o takových omylech, vždycky byly zaplacený smrtí. Jsem vdova, manžela nepodvedu, ale Hamiš může být stejně nelítostný. Je jenom jedna cesta: Mlčení. Po čase tě propustím ze služby. Odejdeš daleko a nikdy nepromluvíš!"

"Tolik mi věříš, paní?"

Batrasi si okamžitě uvědomila, že kdyby Funyr kdykoliv někde mluvil, něco si přimyslel, byla by ztracená. Po zbytek svého života by mohl ohrožovat jméno jejího syna. Kdyby ale zemřel? Funyr vyskočil na nohy, pochopil, kam její myšlenky míří.

"Paní moje, když zůstanu s vámi, bude také mým zájmem naprosté mlčení a opatrnost! Nechci odejít, nechci se trmácet někam do Budrunu anebo zůstat po zbytek života kdekoliv jinde cizincem! Budu vám sloužit, paní, budu dělat cokoli!"

Stanul u paní Batrasi a na holé hrudi se perlil pot. Je mladý, je silný. I když potřebuje vykrmit, blesklo paní Batrasi hlavou. Hrud' zbavil chlupů, ale pod pupkem raší světlý pruh. Pohled sklouzl ještě níž. Zatajila dech. Jestli má zaplatit, potom bude proč. Tak dlouho už nezažila... Služky odešly na tržiště, nikdo sem dlouho nepříjde. Nikdo se nepřiblíží k této místnosti natolik, aby cokoliv uslyšel. Odložila modrou látku, která zakrývala ještě pevné prsy. Lehce je dlaněmi nadzvedla a spokojeně se usmála pohybu pod opaskem, který vyvolala. Olízla rty.

"Přijímám. Pokračuj, Funyre, a dej si záležet."

Guřin dech.

Dalšího dne se rozlétla zlá zpráva: Murdžat onemocněl! Málo si ošetřil říznutí z arény a už snad ani chodit nemůže. Sám Musur kroutí hlavou, že je pozdě. Kalja se nemohla držet zpátky. Nařídila Malaje, ať hlídá a pohroužila se do sebe. Vyvolávala včerejší den kousek po kousku, neboť nic mimo blesku nepříjde z čistého nebe. Znovu viděla osudný zápas, prostý zápasnický meč, ránu... Murdžat sebral meč bez ozdob, ten druhý také. Murdžat meč nadhodil, rukojeť byla od krve a písku. Ten druhý sekl rovnou. Náhoda. Jenže ten prach, vířený do známé šedi... Gura mávla ocasem a plivla jed!

Kalja dále viděla, jak Murdžatův život usíná. Čepel meče se leskla jinak, než ostatní, maso pod Murdžatovou kůží se polekaně stáhlo. Jed přesto pronikal tenkými dráhami dál, vzhůru, přes srdce k hlavě. Nyní je opravdu pozdě, jed zastavuje dech i srdce. Nikdy neviděla takový účinek!

Pohlédla na zbylých sedm kruhů. Možná pro tohle sem přišla. Stejně tak se právě touhle zkouškou může prozradit. Zbytečně, aniž by Murdžatovi pomohla. Možná by ale mohla poprosit hady o pomoc? To všechno se dozví, když se Murdžata dotkne. Kdyby se jí povedlo přivolat šamana ze Zermu! Ovšem, má přece tu jeho kostičku. Půjde za Murdžatem, nějak to dopadne! Probírala se do tichého kvílení všech žen Domu radosti. Nerozeznala žádná slova, jen táhlý nářek, prosící Smrtici o delší život pro Murdžata. Tiše vstoupila Malaja, za závěsem poklekla a svésila hlavu.

"Už mne nerušíš, Malajo. Další zlé zprávy?"

"Dávají ti vinu, Paní. Cos vstoupila do Domu radosti, vidí mnohé ženy špatná znamení."

"Copak Húra netrpěla již před mým příchodem?!"

"Některou napadlo, že Húra natekla, když jsi vstoupila do Mózabu."

"Musela otékat poslední čtyři týdny, přinejmenším. Ale to by je mohlo napadnout, že jsem překročila hranice kraje, země nebo sestoupila z hor. Nemá smyslu něco jim vymlouvat. Nevím, jak bojovat se zlým slovem. Pokud nenajdeme pramen pomluv."

"Možná je za tím tvůj bratr. Denej by bez jeho svolení ani neškytla. Sama příliš nemluví, zato přitakává, kde by měla mlčet. Budí dojem, že ve tvých službách něco viděla, ale neprozradí."

"Možná se mstí. Třeba se Brenk zlobil, že se prozradila a snad měla namále."

"Mohla přece zůstat a být ti věrná?"

"Mohla, kdyby věřila, že jsem dost silná. Brenk zná moje možnosti, ví, jak jsou pověsti přehnané."

"Já věřím, Paní. Moje štěstí chrání tvoje slovo."

"Slyšelas vládce: Mohu si vybrat muže a odejít. Co když se přihodí něco zlého? Dokud nebude tvůj stav zjevný, nemůžeš odejít a riskovat pochyby o otcovství. Jenže Paní osudu je vrtkavá. Kdybych tě tu musela zanechat, padneš do rukou kleštěnců a budeš bezmocná."

Malaja přikývla.

"Máš pravdu, Paní. Jenže súmské ženy dokáží tančit až do vyššího stupně těhotenství a jejich břicho není výrazné. Až si kleštěnci všimnou, budou hádat o dva tři měsíce míň. Proto věřím, že dítě nevyženou a porod propásnou."

"Musím k Murdžatovi, Malajo. Nevím, co přijde potom. Nevím ani, jestli mu ulevím a možná riskuji tvou budoucnost pro slabou naději. Vždyť jsi byla s mužem pouze jedinkrát!"

"To ano, ale on nebyl se ženou dlouho a semenem neplýval. Je to vládce, dokáže najít způsob, jak mne zavolat. Nyní ti pomohu, Paní Larad pro tebe poslala."

"Musím spíš za Paní Sjurad. Dobrá, nejdřív půjdu k ní. Vezmi s sebou haraku a než vyřídím první návštěvu, zjisti, jestli už Paní nešla za synem."

"Bylo by vhodné, aby Paní měla dvě nebo tři služebné. Larad už neberou vážně, ale ty bys měla přijmout další ženy."

Kalja překvapeně pohlédla na Malaju.

"Vždyť to jsou další oči, které mohou sledovat tvůj stav?!"

"Když je poznám jako sobě rovné, mohu si lépe zvolit, kdo nezradí budoucí Paní. Máš nějaké přání, kde vybírat?"

"Malajo, přece se tu vyznáš mnohem líp! Leda bys chtěla pomoci některé dívce z prvních sálů. Víš, z těch, co nestačil král vidět a dosahují věku, kdy přejdou někam k prádlu nebo vaření."

"Požádám samotného Kaspu. Když jde o Paní, vyhoví rád."

X x x

Paní Larad seděla jako minule. Závěsy pronikalo mnohem víc světla a Kalja viděla mokré stopy slz na její tváři.

"Další syn umírá! Pomůžeš mu? Nikomu nepřeju tu bolest, ani sokyni! Elam nás proklel, ale proč?!"

Kalja ji pohládila po paži. Začala cvičit, cítila v ní víc života. Elam s Paní osudu si možná hodně navymýšlejí, ale Larad dokáže ještě hodně i proti jejich zkouškám.

"Chci zjistit, co se děje. Tuším, že to všechno patří k dalším zlým věcem v paláci a Mózabu vůbec. Ty sama se tomu postavíš, až překonáš bezmoc a nehybnost. Pomůžeš mi, Paní Larad? Možná mne ta síla smete. Pomoz, ať mohu zemřít pod velkým stromem šamají nad vesnicí Bat-sej-Daram. Nebo tam nechej smísit můj popel s půdou u jeho kořenů. V tobě a Húře zbyde síla, malý střípek naděje, který jednou zlé časy zvrátí. Elam s tebou."

"Já... Je to všechno moje chyba. příliš mi věříš, aniž bys věděla... Propadla jsem zášti, příliš proklínala nebe i zemi. Murdžat s tím neměl co dělat, věř mi! Jestli jsem to zavinila já, ať moje smrt..."

"Slyšela jsem o tvé bolesti, Paní," přerušila Kalja Larad. "Tvé kletby by se přece splnily už dávno, dnes by za ně mohla jen lidská zvířecí. Rozumíš? Člověk namísto bůhů. Také mám pocit, že následník nebyl pravým cílem. Myslím, že můžeš upřímně soucítit s těžkou chvílí jiné matky."

"Děkuji ti, Kálin-deri! Náš král tě zahrnul do rodiny právem."

Kalja přikývla a rychle se rozloučila. V hlase Paní Larad už nebylo moc radosti, zněl nakysle. Larad jí byla vděčná, ale získání titulu Paní bez očividných zásluh bylo příliš rychlé. Bez zásluh... Bel-Zadin nějaké našel a určitě neměl na mysli jenom její svědectví ohledně Malajina možného mateřství!

Malaja už čekala. Paní Sjurad Kalju hledala a přála si, aby co nejrychleji tajně přišla do Murdžatova domu. Výborně, nemusela ji nijak přemlouvat a ztrácet čas. Kalja si nechala nasadit haraku a zachytila pohledy mnoha zvědavých očí. U Laradina obydlí bylo nezvykle plno, třebaže všechny přítomné předstíraly civění, případně hluboké zamyšlení, s očima upřenými kamkoliv mimo Kalju. Rázně zvedla předek haraky a hodila dozadu. Ruce založila v bok, jako když doma krotila lamentující ženské.

"Hej vy! Vy všechny! V zahálce donekonečna přezvykujete hloupé dohady, jako náš dobytek trávu. Jenže ten dává užitek! Z krávy je maso, mléko, kůže, kosti a kopyta. Krávy si vážíme jako živitelky. Co je z vašeho tlachání?! Můžete mi závidět, můžete mne nenávidět, ale váš život dneska visí na životě a radosti vašeho pána. Zvedněte společně hlas, myslete na následníka, modlete se ke všem bohům! Jen síla upřímného přání pohne bohy a Paní osudu přihodí štěstí na misku vah! Váš život závisí na jeho. Oslovte bohy a změňte směr událostí!"

Pokynula Malaje a nechala si znovu haraku upravit.

"Lapou po dechu a nevědí, jak se tvářit. Tohle si k nim nedovolil nikdo!"

"Potřebovaly to," odpověděla Malajinu šepotu Kalja. "Jejich kvílení neznělo špatně, ale sklouzlo po povrchu. Moc modlení je v rozhovoru s dotyčným bohem. Ne plytký tok slov, chápeš? Pokud se stane zázrak, přivolá ho každá z nich."

"Každá z nás," opravila Kalju Malaja. "I když bude můj syn druhým v řadě, věřím Murdžatovi. On bratra ochrání a svěří mu významný úřad. Bez Murdžata by mi syna vzali a postrkovali s ním podle vlastních plánů."

Kalja byla harace vděčná. Přikyvovala a nehlídala výraz tváře. Malaja měla nárok na sny, ale promýšlet budoucnost do takových podrobností? Jako babka s dědkem, co z jednoho vejce vysnili hejno slepic. Než vajíčko spadlo ze stolu a bylo po bohatství.

x x x

Na první pohled bylo jasné, že vidění nelhalo. Murdžat ležel na zlatem protkávané pokrývce čtvercového lože bledý, bez pohybu. Dýchal, jenže tak slabě, že se Kalja musela sehnout až k jeho tváři.

"Pomůžeš?!"

Bel-Zadin stál někde stranou, teď přistoupil k lůžku. Paní Sjurad o dva kroky couvla, aby mu udělala místo. Teprve potom Kalja viděla, kolik se tu tísní mužů. V očích krále četla strach a zoufalství. Hlas měl ještě pevný, ale pravice tiskla rukojeť meče, až zbělaly klouby. Copak musí mít u všeho očumovače?! Za ním stáli podél stěny všichni ti udatní válečníci, bledí a vyděšení. Uměli se ohánět mečem a s koněm byli jako srostlí, ale záludnosti, jedy a kouzla je dokážou porazit, jako když lusknou prsty. Hamiš zíral do stropu, ale jeho bolest byla stejně silná, jako králova. V ostatních ještě dřímala naděje, vyslovená zpod Sjuradiny haraky. Hamiš se však loučil s přítelem, nevěřil v nic. Probíral vlastní bolesti a věděl, že se kletba vrací. Kalja pod harakou stiskla náramky i kůstku od šamana. Kdyby tak opravdu znala rady a pomoci! Kvůli němu, aby si vzpomněl na naději!

Ještě někdo tu byl. Stínil Kalje, ačkoliv okna byla opačným směrem. Pomalu k němu otočila hlavu. Musur? Stál u hlavy umírajícího jako sama Smrtice, když číhá na výdech, aby ho vyrvala i s duší. Ano, on jediný tady číhavě sleduje, plný nepřátelství. Tak přece on! Gura vyzývá k boji a předhodila cenu? Život následníka nebo smrt. Stáhla haraku. Zakrytá jen tenkým závojem přes tvář pokynula tlouštíkovi, aby odstoupil stranou. V naprostém tichu se nikdo nepohnul. Možná je svou drzostí ohromila, možná jako ona zahlédli zřetelnější nadechnutí prince. Kalja navlékla třetí hadí náramek na levou Murdžatovu ruku.

"Zkoušíš močálovou magii primitivů?! Tady se hra na čarování nevyplácí!"

Nepodívala se na něj. Věděla, že Musur zrovna pochopil také její zásah u Húry. Uklonila se vládci.

"Má pravdu, můj pane. Čarování nepomůže. Jen učenec jeho velikosti může vědět, že se v Murdžatově těle spojily dva druhy šípových jedů. Také okolí Mózabu najdeš chlapce lovící ještěrky tak, že ochromí pohyb nožek. V Tajjumi zase dokážou zastavit srdce a dech. Protijedy jsou dostupné na každý zvlášť. Jenže společně smíchané také zabijí. Kdo tu mohl spojit oba účinky? Kdo mohl připravit nečistý, proti božským zákonům připravený jed?!"

Pohledy všech zaměřily na Musura. Pomalu se nadechl, sebejistý jako předtím:

"Jak prokážeš svoje bláboly? Veliký Bel-Zadin ví, že mu jsem oddán! Obviňuješ mne, že jsem zavinil princovu nemoc? Zastíráš vlastní neschopnost!"

"Za následníka skutečně nemůžeš. Byla to náhoda, že otrok zvedl cizí meč. Stín Gury se odvrátil."

Musur při jméně pobledl. Kalja pohlédla na Hamiše. To tobě určili jed, chápeš? Šlápl na hadí ocas a já teď taky. Hamiš zrudnul a přešlápnul. Napočítala skoro do pěti, než začal zírat ke stropu. Stáhla další náramek a podala ho Musurovi.

"Když mne obviňuješ z kouzel, přesvědč se sám, že jsem následníkovi neublížila."

Ušklíbl se, zavrtěl hlavou a tenký kroužek přiblížil k očím. Držel ho opatrně, jako by mohl pálit. Najednou se mu v prstech kroutil bílý had. Vztyčil hlavu, vyrostl. Tělo se protáhlo, zesílilo, ocas zapřel o zem. Musur couval ke zdi, paži

nataženou, oči nedokázal odtrhnout. Byla z něj tlustá myš, bezmocná před hadím pohledem. Musurova tvář žhnula horečkou, bělma očí rudla. Začal sténat, nemohl uniknout. Kalja se vzpamatovala a vykřikla:

"Opusť Guru, nenech se strhnout s ní!"

"Dala mi moc... Pomstu! Strašlivou, krásně pomalou... Vzáyval jsem Paní běsů sto dní... Vlastní krev obětoval, své vlastní maso odřízl..."

Bel-Zadin ožil. Vytáhl meč a jedinou ranou Musura s'al. Místo krve se po těle roztekl šedý dým. Vládce otřel meč o stříbrem vyšívaný černý háv zrádce a zadýchaně se otočil ke Kalje.

"Vím, proč se mstil. Před třiceti lety jsem v Chosamu ušetřil jen několik životů. Musur byl už tehdy dost známý."

"Jemu že jsi svěřil i životy svých žen a dětí?!"

Kaljinu údivu odpověděly především hlavy přítomných mužů. Okamžitě se začali zajímat o nástěnné ornamenty. Největší úspěch měl pás květů pod stropem. Paní Sjurad sykla, Bel-Zadin zasunul meč. Kalja sklopila oči k bílému hadovi, který padl na zem, zmenšil se a rozplynul do proužku bílého dýmu. Když z Musura vytekl šedý, kam se poděje? Nevstoupí do někoho z přítomných?

"Není čas. Zachráníš mi syna?"

Pokrčila rameny. Zvedla kostičku, zvlhla potom ruky. Dýchla na ni, zavrtěla jí mezi dlaněmi. Přivolávala šamana ze Zermu. Snad přijde, snad najde cestu, když na něj tak usilovně vzpomínala!

Bel-Zadin ji nechal být, usedl u syna a uchopil jeho ruku. Paní Sjurad se vrhla hned vedle něho, klečela na zemi a vzlykajíc šátrala po Murdžatově těle. Bez ohledu na holé paže, obnažené až po lokty. Kalja zatím úpěnlivě prosila šamana, aby přišel poradit. Konečně! Jako by přicházel skrze zdi, viděla jeho vzdálenou postavu. Šedá kůže jakési horské šelmy vlála kolem téměř nahého těla. Šaman byl oděn pouze do pěrového pásu a celé tělo zdobily kresby. Kalja se sklonila, hluboce a s úctou, jakou neprokázala ani velikému vládcu.

"Přicházím neviděn a neslyšen. Mám se ukázat i jim?"

"Jak sám rozhodneš. Jsi moudrý muž a vidíš mnohem dál, než kdokoliv z přítomných. Tito tři jsou matka, otec a umírající jediný syn."

Šaman vzal z Kaljiných rukou kůstku a mávl jí směrem k Murdžatovu loži. Potom přistoupil a přešel dlaní nad mladíkovou tváří.

"Víš, co mu je. Tušíš pomoc, ale nevěříš vlastní síle. Mohu tě uvést k bráně, ale jeho život budeš držet sama."

Bel-Zadin slyšel cizí hlas a zvedl hlavu. Nedokázal vyskočit a jeho pokus o pohyb skončil náznakem sevření meče. Šaman ho ochromil, nebyl zvědav na žádné přetahování. Sjurad nevníkala nic, utopená v bolesti a strachu. Šaman oslovil krále:

"Neznám tě a neznám tvého syna. Nejsi můj přítel. Snad jsi nikdy neškodil mně ani lidu z hor. Pomohu této dívce, třebaže jsem čekal, že mne zavolá ve vážnější věci."

Kalja stiskla rty. Proč si všichni myslí, že právě ona dokáže nějak spoutat Guru?! Už je celá zhavá.

"Na těchto lidech závisí mnoho dalších životů. Tomuto králi vzala Gura už mnoho radosti, mnoho synů. Jiní přišli také o rodinu, o přátele."

"Nebyla to prokletá prastará matka zla, Kaljo. Za mnoho smrtí mohou rozkazy krále, žárlivost žen, pomsta ublížených a cokoliv dalšího z koloběhu tohoto dolního světa. Jed v těle mladíka nemá dlouhý účinek. Pokud mu dáš sílu dýchat a uhlídáš tep jeho srdce, za pár dnů se zotaví. Ale o tom víš sama, vid'?"

Kalja přikývla.

"Vídala jsem matku, ale neumím vstoupit do vědomí. Matka dokázala takovou věc po celou noc i den a potom bývala velmi vyčerpaná. Šípový jed na ochrnutí nohou pomijí po třech dnech, že? Murdžatovi je opravdu zle snad jenom od večera. Kdybych držela jeho srdce a dech pouze jako matka, vyhrála by Smrtice o pouhý den později. Ale já nedokážu ani to, co ona."

"Přicházíš k rozhodnutí. Chceš pomoc, dám ti ji. Udržíš život, na kterém ti tolik záleží. Nikdo však nepoví, kolik síly zbyde tobě. Přes všechnu pomoc, které se ti dostane."

Bel-Zadin pohlédl Kalje do očí, potom odvrátil hlavu. Ihned šamanova slova pochopil.

"U Trirnu zemřelo mnoho lidí tvého kraje a většina tvých bratrů. Nemám právo žádat..."

"Nikdy jsem necouvla, když na mě závisel něčí život. Nemohu však dostat svému slovu a pokračovat ve vyprávění o cestě. Můj pane, vyslechni místo mne služku Malaju. Slyšela několik příběhů, zastoupí mne."

Bel-Zadin zamžikal, potom přikývl. Váhavě přistoupil Hamiš. Zmateně se rozhlížel.

"Jste zakryti mlhou, obával jsem se, že..."

Šaman se ho dotkl holí.

"Statečný bojovníče, odstup a nevměšuj se. Její vůle rozhodne. Prokaž svou sílu, až přijde čas."

Kalja položila dlaň na Murdžatovo srdce. Dokáže je domutit, aby dál bilo? Náramek a Musurova smrt mu trochu pomohly. Ozývá se plaše, ale pravidelně. Bohové, že by už sílilo pod její dlaní? Opravdu? Vzhlédla k šamanovi, ten se usmál a přikývl. Ona tedy skutečně drží Murdžatovo srdce! Co jí vlastně hrozí? Nanejvýš tichý, klidný odchod. Zamyslela se. Proč ne? Východisko z podivného postavení, kterým směřuje k ještě podivnějším událostem. Všichni tihle tady, a nejvíc Hamiš, potřebují uvěřit, že něco zvítězí i nad jejich prokletím. Rozhodla se.

"Dám mu tolik síly, kolik najdu. Moje soustředění nerušte, dokud neotevře oči."

Sjurad i Bel-Zadin vstali, šamanův úsměv se rozplynul v prázdnu. Hamiš o krok ucouvl. Zpytavě prohlížel Kalju a ve tváři se mu nehnul ani sval. Pohled mu vrátila. Jenže Murdžatovo srdce okamžitě zesláblo. Polekaně se sklonila, dokonce usedla na lůžko.

X x x

"Ne, to ne, chceš mi ho vzít! Předváděla ses, mluvila s ním, sotva jsem porodila, já to vím!"

Navzdory vychování se všichni přítomní rázem podívali na hlouček postav v harakách. Jedna se kroutila, podpíraná dalšími. Husa, ne Húra, napadlo Kalju. Sotva se drží na nohou, chodit skoro nemůže, ale vyvádět musí! Bláznivé zvyky: Ostatní dvě ženy nevystrčí nosy z ženské části, ale rodička po synovi se vecpe všude. I v zapovězených dnech. "Nebud' hloupá, Húro! Má zemřít, jen abych se ho nedotýkala?! Jdi odpočívat. Líp, odnese ji!"

Po výstupu Húry se těžko soustřeďovala. Desítky lidí tu pořád stály a civěly. Kalja máchla rukou. Bel-Zadin zvedl obočí. Hamiš mu šeptnul dvě tři slova a vládce rozkázal všem odejít. Přikývla a málem se na Hamíše vděčně usmála. Zase koukal do země, střídavě rudl a bledl. Nechala ho být. Prikázala Murdžatovu srdci bít ve stejném rytmu, aby mohla vyvolat plné soustředění. Složila nohy pod sebe a pomalu prováděla jednotlivé pozice prstů. Stále to nebylo ono. S povzdechem zajela prsty do vlasů a uvolnila těžké pletence. Něčí ruce jí pomáhaly. Paní Sjurad?

"Budeme obětovat všem bohům, budeme vzývat všechny dobré síly, holčičko. Dokážeš to, věřím ti."

Byly tu samy. Jen ve dveřích se právě otáčel Hamiš. Sbohem, pane Kamenný! Drobné krůčky Sjurad už Kalja nevnímala. Nořila se do duchovního světa, klesala vedle Murdžatova těla a svou dlaní do jeho hrudi přenášela svou vůli i život.

X x x

"Ne, matko, Murdžatovi už není pomoci. Marně to zkouší, nevěřím tomu. Prý hlídá srdce a dech! O něčem takovém jsem v životě neslyšel!"

"Té podivné hranici z proužků látky ses také posmíval. A viděls sám, že Musur s tebou do domu nevešel!"

Paní Batrasi neklidně poposedávala. Kdyby Hamiš dokázal vyprávět z poloviny tak, jako Kalja! Čarovala s tím hadem nebo ne? Musur se roztekl do šedé mlhy... Co bylo potom? Šedá mlha! On tedy...? Kdepak, Hamiš si lecčeho všimne, ale ještě víc zamlčí.

"Snad to způsobil plášť z ostrova Kur, možná Musur nelhal, když mluvil o tušení, které ho hnalo zpátky. Co já vím, kolem Murdžata se dělo tolik věcí, že oči přecházely. Chci věřit, že Musur měl něco s démony, jenže taky nebyl dnešní. Sama jsi mi sdělila, že Húra málem zemřela! Nene, matko, nic není jasné. Ta... Kálin-deri se na mne dívala tak významně, jako kdyby jed patřil mně. Její oči přímo pálily!"

"Co neříkáš?! Počkej, Hamiši, ona má pravdu. Vzpomínám, že Murdžat jednu chvíli zápasil holýma rukama a potom zase skočil po meči. Válelo se jich tam dost. Ten otrok udělal to samé! A co tvůj protivník? Skončil přece bez meče. Chápeš? Měla pravdu! Neřekla jsem ti ještě jednu věc: To Kalja se dostala k Húře před Musurem a děti vytáhla. Ještě tady mi vyprávěla, že takové věci dokáže! Sjurad to prozradila, šťastná, že ji Lakíja přijal. Hamiši, to tys měl bezmocně ležet a umírat!"

Hamiš svažtil obočí. Sice se dneska pouštěl víc do řeči, ale bylo až s podivem, co všechno pletl dohromady. Jako by jeho chladné uvažování uvízlo v paláci.

"Možná neměl Musura setnout, mohl se dozvědět o jeho pomocnících a spojencích."

"Hamiši, právě ty to nechápeš!? Lakíja pochopil hned. Podivné náhody a nehody, smrt svých synů a dcer, možná i popravu princezny Sarady..."

"Ta přece Musurovi hodně pomohla? Proč by měl mít prsty v odhalení její zrady?!"

"Nevěřím, že Sarada byla nevěrná s otrokem. Tu zajímala jen moc. To víš, sestra mocného krále! Až ze smrti syna se málem pomátla. Všechno ztratila! Možná znala nějaká Musurova tajemství, možná někdy vedla jeho ruku. Ale žena zničená smrtí dítěte přece nemá myšlenky na mladičkého otoka, ještě chlapce!"

Hamiš nevěřicně pohlédl na matku. Mluví o čarodějnici Sarad shovívavě, téměř laskavě? Musi řekl, že před popravou vykřikovala o vraždách v Hamišově rodě. Kleštěnci však byli rychlejší, než její jazyk. Myslela jeho vypleněný palác? On sám na budrunskou vzpouru nevěřil. Po celém městě se otroci probíjeli na svobodu, nikde zbytečně nevráždili. Zato jeho dům vyhořel a oheň strávil hromady mrtvol. Neunikli ani otroci, třebaže jich třetina byla právě z Budrunu.

"Nemá cenu tahat na světlo, co jsme už překonali. Mám strach, že to ještě neskončilo. Jak to ale zastavit?"

"Jistě by Kalje pomohlo, kdyby se dostala zpátky sem, pod mou střechu. Požádej Lakíju, řekni, že tady se cítila jako u matky..."

Vyrušila je Rila.

"Má paní, statečný Musi přinesl zprávu pro vznešeného Hamiše."

"Odpusť, matko, musím odejít. Co nejrychleji ti pošlu zprávu o všem, co se děje. Snad by bylo vhodné, abys byla u Bel-Zadina a Sjurad. Já však budu klidnější, když zůstaneš doma. Víš, napadá mi, že pokud se stane s Murdžatem zázrak, bude za něj nutno zaplatit. Nevěřím laskavostem bohů!"

Paní Batrasi váhavě přikývla. Chtěla ještě něco dodat, ale už byl pryč. Přivolala Rilu.

"Hamiš trefí sám. Právě mi řekl, že Lakíja potrestal zrádce Musura. Už není, čeho se bát. Stáhněte ten hrozný otřepaný pruh látky ze zdi!"

Rila zavrtěla hlavou. Pevně své paní pohlédla do očí.

"Odpusť paní, ale tvůj syn byl s jeho ochranou velmi spokojen. Právě dnes mi řekl, že si přeje, aby tak zůstal, dokud se úplně nerozpadne."

Paní Batrasi vztekle mrštila mísou s ovocem. Sledovala skoky zlaté nádoby po koberci. Zlatá klec, zlaté vězení. Rila sklopila zrak a vycouvala ze dveří.

"Funyre! Masáž! Hned!"

X x x

Fatrisa se probudila do tmy. Přestala rozpoznávat běh času. Byla tu den, dva, možná déle. Měla hrozný hlad, ale nesměla povolit. Právě se rozhodla odmítnout i vodu. Žila z doušek vína, které zbylo v převrženém džbánu. Pila z něj i Zafa, než

jí ho Fatrisa hodila na hlavu. Voda dnes chutnala divně, možná ji chtěli omámit. Fatrisa se bála všeho. Jídla, vody i spánku. Právě proto, že zrádná Zafa stále úpěnlivěji prosí a posmrkává za dveřmi. Má strach, že Fatrisu nepřemluví dost rychle? Turuk určitě shání pomoc! Je malý, ale opravdový muž, hlava rodiny... Nedávno slyšela dětský šepot, sliboval naději. Zdálo se jí to nebo opravdu mluvili o Turukovi? Určitě. Malý, statečný Turuk! Určitě nevěří žádné lži, co o jejím zmizení koluje vesnicí! Fatrisu studil strach. Nevěřila ani trochu slávě a bohatství, které Zafa slibovala, jen když přestane vyvádět a přijme jejího Bahúra za muže. Neměl sice syna a Turukovi by prý všechno dal, ale proč se tak najednou rozhodl pro další ženu, když se ani nepohne? Lže, jde mu o to, aby ji zničil. Řekne, že se mu vnutila... Nebo mu ji položí do postele, nebo ji donutí otevřít si žíly! Když ji přemlouvá násilím, je za tím jenom špinavost! Zafin strach to potvrzuje. Bahúre, mizero, copak ses už dost nepomstil za dávné vyhnání?! Elame, Paní osudu, zůstaňte se mnou...

Jako by z dálky slyšela volat Kalju. Nerozuměla ani slovu, ale věděla, že je v duchu s ní. Otvorem u země někdo prostrčil velký list s kusem pečinky. Kuřecí stehno, polité ostrou kujanou! Přitiskla zmuchlaný závoj k nosu, aby tolik necítila vůni. Kdyby ve slabé chvíli strčila jediné sousto do úst, přijala by tento dům za nový domov. Žaludek zaúpěl, prosil o pomoc. Mlč! Uhodila se tam, jak nejsilněji mohla. Odpovědí byl nářek pŕlky břicha. Nezrazuj mne, tělo moje, dovol mi obstát se ctí, prosím... Schoulila se do nejzaššího kouta a plakala.

X x x

Brenk spěchal. Nána hloupá! Právě zkouší velký přenos života, jaký znala její matka. Nevěřil pověstem, co se rozlétly palácem. Musur byl nafoukaný hlupák, nechal se nachytat nějakým trikem! Vždycky přistihla hlupáky, když si byli moc jistí. V tom nepochybně byla celá pravda o jejím přestrojení a kouzlech u Murdzata! A taky o podvůdcích, které hravě odhalila doma v hradišti. Musur, ten velký pán spoutaného zla - a naletí jako Brenk, když se ještě držel máminých sukni! Pohrdavě odplivl a pobídl koně. Dobře si pamatoval na jednu z mála dobrých otcových rad: Nepřátele znič jejich vlastními silami.

Hloupoučká Kalja, určitě netušila, jakou zbraň mu sama nabídla. Je-li to kůzle mladší pěti dnů, nepomůže snaživé sestře ani spojenectví všech bohů světa! Kůzle a dalšího sprežence, alespoň jednoho. Kalja bude přesně takovou hrdinkou, jak pořád touží. Hlavní oběť vyvolávacího obřadu. Nezáleží na tom, jak bude zesláblá, on si ji probere i z hlubokého bezvědomí!

Na dům vdovy se doptal snadno. Otevřel mu Budruňan a pozval ho dál. Pán domu Turuk prý přijde hned. Chlapec přiběhl jako vítr. Hned věděl, kdo je a nadšeně se Brenka vyptával na Kalju. Trochu znejistěl, když uslyšel, že nyní léčí vládcova syna a musí u něj být ještě dva nebo tři dny. Váhavě vypověděl o zajetí své matky. Brenk soustrastně pokyvoval hlavou.

"Pane, přicházíš přímo od našeho vládce. Smím tě požádat o přímlovu? Bahúr je mocný, nemá strach z mých příbuzných, vládne naší vesnici tvrdě a nesmlouvavě. Kdyby viděl, že tak významný muž se ptá na mou matku, možná by se rozmyslel?"

Brenk přikývl po krátkém váhání. Jestli ten mizera ždíme zdejší burany, mohl by být využit k vyšším účelům. Kozlík sám nemá tolik krve, aby se vsákla podél kořenů do potřebné hloubky. Jenom prorazí cestu lepší, hutnější krmi pro Nejvznešenější... Zvedl dlaň, aby uklidnil Turuka, který už kolem skákal radostí.

"Půjdu ho navštívit jako významného muže. Než vyrazím na cestu, musím připravit důležitý obřad u praotce šamají. Sestra mne požádala, víš?"

Turuk horlivě přikyvoval a div už Brenka netáhl za plášť k Bahúrovu domu. Brenk nasedl na koně a zpod kabátce vyndal zlatý řetěz s označením svého úřadu. Turuk mu ukázal cestu a zabušil na bránu. Na nevrlo otázkou nadšeně zakřičel:

"Přichází služebník a přítel velikého Bel-Zadina, hodnostář z Domu radosti jménem Brenk! Jeho sestrou je princezna Kálin-deri, přijatá jako dcera vládce!"

Vrata se otevřela a Brenk pobídl koně. Turuk se zatočil na patě a rozběhl podél vysoké bílé zdi. Měl chuť zakřičet na matku, ale přece jen se ovládl. Ten tlustý eunuch mu přece nic takového nedovolil. Třeba by svým křikem prozradil Brenkův záměr. Po návalu radosti Turuk zesmutněl. Svěsil ramena a smutně odkopával všechny kamínky. Za vraty svého domu se nadechl a zavolal Miraka:

"Bahúr má hosta. Rychle se sbal, půjdu s tebou až k šamajovému háji. Rohatou ti dám na cestu, ale ještě ji podojíme, aby ses potom nezdržoval. Jestli po tobě půjdou pátrači, vyrazí až ráno."

Mirak padl na kolena a čelem se dotkl země u Turukových nohou.

"Tolik mu věříš, pane?"

"Nevím, Miraku. Nemáme čas. Matku už mohli zlomit a návštěva Brenka z paláce zaměstná zbytek lidí, co u Bahúra zůstal. Další příležitost nedostaneme." Bahúr bezmocně ležel, otok mu nedovolil ani dobře mluvit. Byl napuchlý jako po útoku roje včel. Turuk odmítl vydat byt' jedinou kapku mléka, které mu pinášelo úlevu. Bahúr se mračil, protože dožvýkal poslední kousek sýra, přinesený Fatrisou. Zafa běhala od domu k domu, ale všichni svorně tvrdili, že nic nezbylo ani jim.

"Přicházím se zeptat na smysl události, která muži není zrovna ke cti. Byls přece dodavatelem dílny učence Musura! No, ukázal se být zrádcem, kterého právě náš král odhalil."

Tlustoch se zpotil. Brenk pokrčil nos. Ten chlap se nějakou dobu nekoupal a kouř z vonných tyčinek nepomáhal. Bachratá Zafa taky zaváněla, ovšem hlavně díky sladkému parfému, který dusil a obtěžoval. Odulý Bahúr by rázem ožil, kdyby se ta baba provětrala někde venku.

"Ona by totiž mohla vědět... Kvůli Serpinovi. Držel jsem ho tu. Hloupá žena ho dala Fatrise, aby v domě nebyla smrt! Je už na svobodě, setká se s rodinou..."

"Aha, máš strach. Vdova na tebe něco ví, ale její kluk je to samý. Nemůžeš ji tady držet pod zámek! Děláš chybu, moje sestra se o Fatrisu zajímá. Ať mne tam dovedou. Řeknu, že to spískala tvoje žena. Že jsi zamilovaný a taky strašně překvapený, protože o žárlivých úkladech týhle bečky nevíš. Ležíš tu se smrtí na jazyku, bezmocný. Ona to dělala tvým jménem, jasný?! Je tlustší než ty, snese

trochu bičování. Té Fatrise nabídni všechno možný, zkus ji získat po dobrým! I kdyby šla na pár dní domů! Snad zařídím, aby si odpočinula v přepychu tady, pozvi i kluka."

"Zafa nebude souhlasit. Majetek přinesla ona, nikdy nedostala ránu..."

"Chyba! Kdoví, kolik z toho nakonec není pravda! Ženská potřebuje cítit strach, vidět v chlapovi vládce! Rozhodni se, Bahúre: Jsi dost mocný, abych tě potřeboval, proto ti pomůžu. Vyvádíš ale tak, že si vysloužím chválu, když tě zničím. Mně prospěje obojí. A teď řekni, kde najdu tu vdovu. Spěchám, ještě tu cosi mám a musím být do večera v Mózabu!"

"Kdybych se mohl pohnout, kdybych vládl nohama!"

"Řekl jsem, že tě potřebuju. Snímám z tebe slabost těla a poroučím: S východem slunce budeš běhat po svých a uděláš naprosto všechno, protože ti teď zachráním krk, jasný? Tak kde jsi zavřel tu ženskou?!"

X x x

Den a noc Kalja ležela bez pohybu, dlaň na Murdžatově hrudi. Na palác i město padla tíseň. Ve všech chrámech se obětovalo bohům a při úderu velkého gongu v Elamově chrámu všichni obyvatelé klesali k zemi. Vzáývali nejvyššího boha, aby odvrátil neštěstí. Paní Sjurad přicházela každou hodinu a skláněla se nad těly. Za dveřmi předávala naději, ale o Kalje mlčela. Nebyl důvod líčit její uvádání. Děkala přece jen to, co měla, proč sem přišla. Sjurad věřila, že jejím posláním bylo odevzdat život Murdžatovi a jako jeho matka to jenom schvalovala. Navždy budou Kálin-deri hluboce vděční!

Sjurad navštěvovala také Húru. Té jediné líčila, jak život přechází z jednoho těla do druhého. Kalja se začala ztrácet před očima. Pohubla, čelo se drobně potí. Sjurad pochybovala, že přežije další východ slunce.

"Vyhlížela statně, ale její tvář se pod hřívou hnědých vlasů ztrácí. Mám strach, zda mého Murdžata skutečně udrží."

"Opravdu vypadá tak vyssátě? To ji Murdžat nechá být... Já jí nevěřím! Co když mu zmate rozum? Je divná, bojím se jí!"

"Pomohla ti, Húro! Nebuď nevděčná právě teď, když zlé slovo oslabí naši naději. Mysli na své děti a starej se, aby na tebe syn mohl opět pohlédnout se zalíbením. Ostatně, jsou jako bratr a sestra, leží bez hnutí. Můj pán řekl, že ji přijal za dceru."

"No právě! Král je moudrý, silný muž. Co ho zastavilo, aby si ji vzal? Kouzelnice by mu přece mohla dát děti, ta by se opředla nějakými čáry..."

"Mlč, Húro, tobě se mátno rozum! A právě teď! Nemělas vstávat, šestinedělku kdekdo uhrane. Všichni muži pochopili, kdo jsi. Nemohli nepochopit! Vzáývej Paní osudu a opatruj syna. Můj pán má dnes dva dědice, nezapomeň!"

Na sklonku druhého dne ji navštívila Larad. Skutečně vešla, podpíraná svou nejvěrnější služkou. Sotva se Sjurad dozvěděla, že jí bylo pomoženo právě Kálin-deri, stěží se po počáteční radosti ovládla. Zalila ji vlna vzteku. Jak se má Murdžat probrat, když ta hlupačka marnila sílu na takovou potvoru?!

"Na tebe že plýtvala svými kouzly?! Kdyby tě neztrestala Paní osudu, dávno bys platila za Sarad!"

"Jen se nedělej, Sjurad. Všem odlehlo, když ji chytli. Věřím, že moje dvojčata nebyla jediná. Bohové, ti chlapi byli jak zakletí! Museli na ten lov, museli holýma rukama ulovit lva, aby se vyrovnali povídačkám o jejím bratrovi! Provokovala, hrála si s nimi skrze zástěny. Ji ztrestala Paní osudu, ne mne! Přišla o vlastního syna, sotva ti moji vyrazili na lov. Co ty víš o strachu a bolesti! Darovala jsem pomstě vlastní krásu, obětovala krev, vzývala nejstrašnější z běsů.

Měla jsem celé roky na přemýšlení, Sjurad. Každou chvíli, kdy ty sis hověla na polštářích a bavila s ostatními o hloupostech, já znovu umírala bolestí. Kálin-deri mne volá ke světlu. Začala jsem se děsit propasti, z níž křičí Paní běsů, když přišla ona. Nenech ji zbytečně vyhasnout, prosím, Sjurad!"

Hlavní králova žena pokrčila rameny. Vymluvila se na návštěvu syna a spěchala za ním. Navzdory hněvu postřehla změny. Bez dechu přistoupila blíž a srovnala Murdžatovi kadeře nad čelem. Usmívá se? Skutečně, opravdu! Viděla pohyb očí pod víčky, lehké zachvění prstů. Vyšla ze dveří s očima slepýma slzami. Klopýtla, ale někdo ji zachytil. Stáhl její haraku a teprve potom poznala vládce. S ním šla zahalená postava, možná nějaká služka.

"On spí, opravdu spí a něco se mu zdá! Pohnul prsty a usmívá se!"

"Můžeme dovnitř?"

Sjurad se zarazila. Je-li to služka, proč se král vyjadřuje takto? Nebo přišla Batراسi? Sice jí vděčí za tu, která právě synovi vrací život, ale... Zavrtěla hlavou a zase přehodila haraku zpátky.

"Nemyslím, že by to bylo správné. Řekla, že Murdžat musí otevřít oči! Ona se zatím nepohnula, jistě by dala znamení..."

"Přesto je chci vidět. Možná bude vhodné, aby tato tu Kálin-deri posloužila."

"To nedovolím, vyrušíš ji! Můj pane, tvůj syn spí, sílí každou chvílí! Neznič tu naději!"

Bel-Zadin ji odstrčil. Něčí ochotné ruce Sjurad držely, zatímco vládce vešel k synovi. Malaja hned za dveřmi odhodila haraku a přiběhla ke Kalje.

"Paní moje, díky!"

"Je vyčerpaná. Murdžat skutečně zesílil. Teprve teď věřím, že to dokážou."

"Ale co ona? Zestárla o celé roky."

"Můžeme jenom čekat. Pojd', neruš ji."

Hamiš zatím na chodbě uvolnil své objetí. Paní Sjurad se uklidnila, odstoupila a zvedla hlavu. Zpod tmavé haraky zsršela nenávist, třebaže nebyly vidět ani oči.

"Ty! Poslední Batراسina chloubu! Kdoví, kolik z toho způsobily její čáry!"

"Proč tolik zloby, Paní?"

"Jaká zloba? Jen opatrnost a nedůvěra. Přežila v holé poušti, z ničeho živila a ošetřovala bratra. Za jakou cenu? Kterému běsu se zasvětila? Měl by ses ptát jiných, hrdino!"

Hrdě odešla a Hamiš ohromeně stál. Zíral beze slova, dokud ze dveří nevyšel jeho král. Za ním proklouzla vysoká žena v harace a Hamiš na okamžik zahlédl dvě postavy na lůžku. Polkl. Bel-Zadin ho vzal za rameno a vedl odtud.

"Kálin-deri chtěla, aby ji nikdo nerušil. O koho z těch dvou se staráš víc?"

Hamiš střelil pohledem k neznámé harace. Kdo doprovázel krále, když Sjurad zůstala tady? S úklonou oslovil strýce:

"Murdžat prý sílí."

"Byla to její vůle, Hamiši. Její rozhodnutí. Leží tam oblečení, jako bratr a sestra, ruka na srdci nic neznamená. Nejprísnější soudce by neshledal nic závadného."

Hamiš se uklonil a dovolil odejít. Hlavu měl jako plnou kouře. Odpověděl Musimu na pozdrav, ale zadržel jeho otázky pohybem ruky. Nebylo mu do řeči, zvláště, když měla být plná naděje. Na nádvoří zahlédl Brenka. Ten by měl vědět nejmiň, co on. Byl zprávou o Kalje překvapený a nevypadal právě nadšeně. Jak byl Hamišovi nepříjemný, přece jen jediný nejásal nad Kaljinými nápady. Hamiš se zeptal přímo:

"Nevyčítám ti nedostatek radosti nad uzdravováním prince, takže mluv otevřeně: Co hrozí Kálin-deri?"

Brenk se nepodíval přímo, nezdvořile odvrátil hlavu.

"Ona se nic neučila. Dává jenom takovou sílu, jakou může dát obyčejný člověk. Asi jako dokážou matky, když hlídají děcka v horečce. Vzala si do hlavy, že vzkřísí mrtvolu a nekoukala na nebezpečí. Pochybuj, že přežije. Skončí vysušená jako treska."

Hamiš se kousl do rtu. Tohle čekal. Brenk vyslovil, co se jemu příliš nezdálo. Přikývl a mlčky odešel. Příliš rychle, aby postřehl kleštěncův úsměšek. Nakonec z něj bude truchlící bratr? Kalja zvyšuje Brenkovu cenu naprosto vším!

X x x

Murdžat otevřel oči. Byla noc a uprostřed hrudi ho něco tížilo. Ruka, chladná a ztěžklá... Pomalu se rozpomínal. Věděl o všem, co se s ním dělo, slyšel každé slovo, třebaže ho neposlouchala ani víčka. Takhle ho tedy hlídala... Pamatoval si ještě, jak neúprosně ho nutila překonávat bodavou bolest každého nadechnutí, jak pálilo každé sevření srdce. Potom začala vyprávět... Opatrně vzal chladnou ruku a položil vedle nehybného těla. Věděl, co nyní musí udělat. Připomínala mu to naléhavě z posledních sil.

Prohlížel propadlou tvář s kruhy pod očima. Dodneška věřil na oddanost, víru, nadšení, věrnost nebo dokonce lásku být jen ke zlatu, ale ona mu darovala život pro jakousi zásadu. Jeho sebevědomí neprospělo, že k němu nevzhlížela s obdivem, na jaký byl všude zvyklý. Zdá se, že naopak občas nevítaně stínil jiného. Zvláštní zkušenost, pozorovat se cizíma očima. Nejen sebe, leccos zpod ženského závoje vypadá jinak. Doufal, že mu Kaljina sdělení uvíznou v paměti. Její matka byla krásná a vznečená jako bohyně! Začalo svítat a Murdžatovy oči rozeznávaly stále více. Dokázal se pohnout a dokonce uchopit olejovou lampu, svítící napravo od lůžka.

Zbyly z ní jen ty krásné vlasy, záplava, kryjící celé tělo... Nadzvedl jeden těžký pramen a promnul mezi prsty. Kdyby mu dopřála dost času, přesvědčil by ji, že není jen k příjemnému podívání. Ne, neudělal by to. Věděl příliš mnoho, o otci i Hamišovi, dozvěděl se možná víc, než Kalja tušila. Kalja? To slovo nic neznamená. Je skutečnou dcerou hvězd!

Postupně se rozhybal, vládl už celým tělem. posadil se, vstal, obešel lůžko. Nevěděl, co dál. Kdyby tak mohl zase část síly Kálin-deri vrátit! Položil se zpátky, dotkl se pohublé tváře. Odrazovala svým chladem, jako by mu chtěla znovu připomenout, že právě on ji vzkřísit nemůže.

Vstoupila jeho matka. Vrhla se k němu, cestou strhla haraku, objímala ho, líbala po celé tváři. Setřel jí slzy a opětoval polibky. Tázavě pohlédl k vrávorajícímu stínu u dveří. Podpírala jej další žena v harace.

"To je Larad. Obětovala za tebe a vedla modlitby všech pánových žen. Modlitby této noci jistě dosáhly až Elamových výšin!"

Murdžat ukázal vedle sebe. Kálin-deri se ani nepohnula.

"Dokázala to především ona."

"Dala ti život, pane. Chtěla být pohřbená na svobodě, pod praotcem šamají."

Paní Larad mluvila pomalu, ale rozuměl každému slovu.

"Já vím. Děkuji za připomínku a děkuji za modlitby."

Ruch v místnosti upozornil strážce a ten na Sjuradin pokyn rychle běžel pro vladaře. Sotva přivítal syna mezi živými, vstoupil dovnitř i Brenk. Bel-Zadin pokynul, aby šel blíž. Brenk se klaněl, ale jeho tvář byla nezvykle vážná. Odhodil všechnu úlisnost a tázavě pozoroval nehybné tělo. Bel-Zadin si odkašlal.

"Tvá sestra nás obdarovala tím nejcennějším. Umírá jako člen mé rodiny, svobodná a volná. Přála si být pohřbená na jistém místě. Znáš starý šamají nad Bat-sej-Daram?"

Brenk přikývl a hluboce se poklonil. Vládce ho objal.

"Doprav ji tam a pohřbi podle zvyků svého lidu. Cokoliv budeš chtít, dostaneš. To místo se stane svatým pro celý Bel-Zadinův rod."

X x x

Hamiš přecházel po hradbách a zamyšleně hleděl k východu. Příchod slunce už v tomto městě neuvidí všichni. Byl stále jako omámený. Najednou sebou trhnul. Radostné trubení? Murdžat žije. Měl by dorazit do paláce, než na ulici vyběhnou úplně všichni křepčit a jásat. Naskočil na koně a hnal ho uličkami. O Kálin-deri nikdo nemluvil, její jméno v pokřicích nikde nezaznělo. Schody Murdžatova paláce vybíhal po třech. Před branou se zarazil. Proti němu vyšlo dvacet mužů stráže a vzdávali čest jako králi. Patřila Brenkovi s břemenem v náruči. Kálin-deri... Dlouhé vlasy visely až k zemi, odhalená tvář byla bez života. Tak strašně změněná... Pozdě, už zemřela. Hamiš zbledl. Pod Brenkovým zkoumavým pohledem se ovládal z posledních sil. Kleštěnec pohrdavě zkřivil rty:

"Není ještě mrtvá, ale na cestě do náruče Smrtice. Odvezu ji pryč, ať se můžete radovat." Hamiš odepl plášť a zakryl ji. Potom opatrně zvedl vlasy, aby je položil na bezvládné tělo.

"Má právo na úctu každého z nás. Vezmu ji sám a odnesu k nosítkům. Přivedl jsem ji a také odvedu z tohoto paláce."

Brenk mu tělo přenechal bez námitek. Stál nahoře a pozoroval, co Hamiš udělá. Když Kalju pokládala do nosítek, svezla se paže s náramky k zemi. Byla teplá, když ji opatrně rovnal. Jako by jen spala. Možná by matka znala nějakou

radu? Jeden náramek zůstal Hamišovi v prstech. Otočil se k Brenkovi, plný rozpaků.

"Nech si ho na památku, pane. Často vzpomínala na dům tvé matky."

"Musí a jeho muži vás doprovodí. Matka řekla, že by se o ni ráda postarala. Dovolíš to?"

"Ne. Její osud je spjat se stromem šamají. Tví vojáci nás mohou doprovodit, ale jen za město, můj pane. Ozbrojenci by její duši tížili a zkrátili její čas."

Během chvilky opustil malý průvod palác a Hamiš zamířil za Murdžatem. Objali se, ale ne jako dřív. Oběť dívky vstoupila mezi ně. Kdyby měla žít, zůstala by Murdžatovi. Je tedy lepší, když umírá?

"Nebyla to moje volba, Hamiši. Nedovolila by, aby o ní rozhodly pouhé zvyky. Víš, ukázala mi některé vzpomínky, bratře."

Hamiš zvedl obočí. Nebyl si dost dobře vědom, o čem Murdžat mluví. Ten ho s úsměvem plácnul do zad. Objali se znovu, mnohem vřeleji. Murdžatovi vyhládlo, krátce se pozdravil se zbytkem rodiny a ve společnosti mužů zasedl k bohaté hostině. Vyrušil je sluha, oznamující Hamišovi jakýsi naléhavý vzkaz.

"Ten chlapec přichází z domu tvé matky, pane. Prý je to něco důležitého. Paní Batrasi poslala otoka, který žádá, abychom tě vyrušili, ať jsi kdekoliv."

"Pozvi ho sem, Hamiši, ať se posilní a oslavuje s námi, až skončí své poslání!"

Murdžat celý zářil a toužil, aby se s ním radoval celý svět. Bel-Zadin přikývl. Když chlapec vstoupil, Murdžatovi vypadl pohár z prstů.

"To je přece Turuk!"

Hamiš překvapeně hleděl na přítele a chlapce, kterého neuměl zařadit. Ten však směle přistoupil a padl na kolena před Hamišem, neboť ho pokládal za nejdůležitějšího ze všech přítomných. Bel-Zadin skryl úsměv a naznačil, aby to nechali být.

"Veliký Kejzan-Bene, pomoz! Stalo se něco divného: Brenk, bratr naší Kalji, zahubil starý strom! Vzal si kozlíka, kterého jsme pro něj chovali, a čaroval s ním, až šamají zničil. Koruna se utrhla, rozlítla na třísky! Matka chtěla, abych varoval Kalju, ale paní Batrasi mne poslala za tebou!"

Hamiš nechápal ani slovo. Murdžat rozrušeně vstal.

"S tím stromem je spjat její život anebo převtělení! Mohl jí pomoci, kdyby zůstal silný jako dřív! Proč jsem si vzpomněl až teď? Kladla mi to na srdce, prosila, abych ji tam dal převézt. Hamiši, musíme za ní!"

Hamiš vyskočil, něco cinklo. Zvedl tenký bílý kroužek:

"Murdžate, podívej!"

Uvnitř náramku se hýbal obraz. Copak se bílý kroužek stal průhledem do jiných míst? Nebo je to nějaká kouzelná past? Murdžat stejně jako on mohl vidět, jak Kalja stáhla z tváře Hamišův plášť. Stále ležela v nosítkách, průvod teprve opouštěl Mózab. Namísto Kalji pozorovali vypaseného Brenka na silném hřebci. Právě se ohlédl k bráně. Měl podivné oči a usmíval se. Pokynul Musimu a žádal ho, aby je nechali samotné. Musi zavelel a obrátil koně. Brenk vypadal velmi potěšeně. Hamiš stiskl meč.

"Já mu uvěřil! Murdžate, musím za nimi. Snad zlomím všechny kletby jednou provždycky!"

Murdžat se znovu otočil k Turukovi:

"Tvá rodina je v pořádku? Víím, že se Kálin-deri něčeho obávala."

"Už je to za námi, pane. Matku zajali, ale propustili s omluvou a dary."

Turuk stručně vypověděl, jak Brenk navštívil Bahúra a všechno se vysvětlilo. Hamiš se zamračil.

"Nechal jsem toho muže sledovat, potřeboval jsem vědět, kdo z paláce s ním bývá ve spojení. Jistě to nebyla náhoda."

Kaspa, první strážce Domu radosti zvedl ruku a když na něm spočinul Bel-Zadinův pohled, s úklonou promluvil:

"Můj zástupce Brenk byl často volán k Musurovi, projednával s ním nemoci žen. Možná byl víc jeho přítelem a žákem, než dávali oba najevo. Z vesnice Bat-sej-Daram posílali Musurovi nějaké byliny."

"Měl jsem to hnízdo vypálit, vyslechnout všechny otroky v té jeho díře! Murdžate, vyjed' i ty. Posuďte věc na místě. Pokud je Kálin-deri ohrožena, braňte ji jako mou dceru. Zničte zbytky zla, které nám Kálin-deri ukázala!"

Turuk znovu padl k zemi. Tentokrát poznal vládce. Ten ho velkomyslně pozval ke stolu a vyptával se na jeho rodnou vesnici. Turukovi ale začaly přecházet oči z misek a táců, plných jídla. Nakonec přece jen Bel-Zadina pobavil, když se po jeho pozvání cpal jako nezavřený. Když nasedali na koně, napadlo Hamíše, odkud asi mohl Murdžat Turuka znát. Jako kdyby jeho myšlenku slyšel, otočil se následník k němu a pohlédl Hamišovi do očí:

"Vzpomínky jsou jako vidiny, bratře. Jejíma očima jsem pronikl i do ženských částí domů... Nikomu to neříkej, ale ten chlapec má překrásnou, laskavou a milou matku!"

Pobídl vraníka a zavelel svým mužům. Hamiš se pousmál, ale potom zahlédl dvě postavy v harace. Podle toho, jak jedna podpírala druhou, poznal Paní Larad. Jak se dostala až sem?! Larad vztáhla ruku, Hamiš se rozhlédl a rychle přiběhl.

"Proč jsi vyšla mimo určitá místa?"

"Paláce mají tajemství, které muži neznají. Byla jsem se Sjurad u hodovní síně a viděla toho chlapce. Jestli jsou Kálin-deriny náramky kouzelné, budeš potřebovat i ten můj. Vem si ho a pomoz jí! Já tuším, proti čemu budete bojovat."

Hamiš navlékl náramek vedle toho prvního, uklonil se a spěchal zpátky. Rychle dohnal Murdžatovy muže a brzy nato v jedné širší ulici u tržiště zahlédl Musiho. Vidění tedy nelhalo. Varování Paní Larad náhle strašlivě tížilo. Dokážou přijet včas?

X x x

Za branami Mózabu se strhla vichřice. Koně se vzpínali, plašili, několik mužů dokonce spadlo ze sedel. Sotva se vrátili za bránu, všechno utichlo.

"Kouzla? Ten mizera nás chce zastrašit a zatím zabít Kálin-deri! A já sám mu ji nechal!"

Murdžat chytl Hamíše za rameno.

"Proti kouzlu můžeme jen kouzlem. Co když hodím svůj náramek před bránu?"

Vyjeli znovu. Sotva jim vichřice vmetla do tváří prach a písek, Murdžat stáhl Kaljin dar a mrštil jím na cestu. Vítr se ztišil. Neustal, takže nemohli vyjet tryskem, ale byli rychlejší, než dokáže Brenk s nosítky. Brzy mu budou v patách. Opět se zvedl oblak prachu. Doprovázel ho nezvyklý hluk. Někdo vykřikl:

"To jsou ptáci! Obrovské hejno racků z pobřeží! Útočí, uklovou nás!"

Teď mrštil Kaljiným náramkem Hamiš. Kroužek se roztáhl, obemkl obrovské hejno a všechno zmizelo. K mužům dolétlo sotva dvacet racků, které snadno odrazili. Hamiš zakřičel, že se může vrátit každý, kdo se bojí o život. Tentokrát není ústup hanbou. Murdžat křikl svůj souhlas, ale nikdo se ani nehnul. Místo mužů odpovědělo nebe. Kolem dokola zapršela mrtvá těla ptáků. Vypadali, jako by je sevření kouzelného náramku rozdrtilo. Muži pobídlí koně a za jízdy shazovali padající krvavé kusy těl a peří. Koně se tím nadělením brodili s odporem. Konečně! Vesnice Bat-sej-Daram už byla na dohled, na návrší za domy se zvedal dým. Hamiš se dlouho nerozmýšlel.

"Pojedeme do vesnice, dál zatím ne. Splníme rozkaz našeho vládce, vyšetříme Bahúrovu vinu. Ty, Murdžate, se postarej o Turukovu matku. Může být ohrožena, jediným bezpečným místem zůstal dům mé matky. Tam ji odvez. Kouzelná hranice, darovaná Kálin-deri, ochrání všechny v domě."

Následník se zamračil, ale poslechl. Mezi domy vjeli pomalu. Jako by tu nikdo nežil. Před Bahúrovými vraty stála opuštěná polámaná nosítka, vrata visela na jediném pantu, ani kuře nepíplo. Všude se válely cáry hadrů. Murdžat pokynul, muži se rozjeli prohledat stavení. Samotný Murdžat jel jako ve snu. Připadal si jako poutník po dlouhé době na známých místech. Oddechl si, že zrovna dům, který hledal, vypadá jako jindy. Za zavřenými vraty bylo všechno, jak pamatoval. Nebo spíš, jak znal od Kalji. Se zatajeným dechem procházel domem až dozadu. Byla tu! Snad jediná ve vesnici, spala přikrytá tenkou pokrývkou. Musel se k ní sklonit, odhrnout rozpuštěné černé vlasy z tváře. Skutečně ona, jen s hlubokými stíny pod očima. Přesto nádherná, sladká! Chtěl ji probudit, ale náhle jej obklopila tma. V bezvědomí padl vedle ní.

Nemohl tušit, že po celé vesnici právě popadala padesátka mužů jako zkosená. Jediným při síle a vědomí byl Hamiš. Sotva stačil zachytit Musiho, který padal i s koněm. Pootevřel oči jenom na okamžik, ale Hamiš stačil pochopit, co se děje: Další kouzlo! A uspí všechny, pokud nemají Kaljin náramek. Vyzkoušel to znovu: Přiblížil paži s bílým kroužkem k Musiho tváři. Oči se otevřely, rty dokonce pohnuly.

"Vydrž, příteli, zničím původce těch kouzel. Jenom budeš spát, nic víc."

Nebyl si tím zcela jistý. Objel znovu vesnici, vytáhl muže, visícího přes hrazení studny, nejmíň čtyři uvolnil zpod padlých koní, usmál se nad dvojicí ve Fatrisině domě.

"Vždycky ses o sebe dokázal postarat nejlíp ze všech, bratře."

Vyjel tam, kde prvně uviděl poutnici pod starým šamají.

Obětiště.

Už z dálky bylo znát, že si Turuk nevymýšlel. Obrys mohutného šamají na obzoru chyběl, zřejmě zbyl pouhý pařez. Po okolním háji také jako by se zem slehla. Nebe se nad tím místem zatahovalo, mraky se kupily a srážely, aby je chránily před sluncem. Bylo vidět, že už stromy za vsí něco zlámalo jako třísky. Hamiš koně pobídl do trysku, ale tomu se zrychlit nechtělo. Jistě ho až dosud chránil Hamišův náramek, jehož moc blízko zničeného místa slábla. Vraník motal nohama, až se svalil u pásu mrtvol. Hamiš strnul: Jak mohl Brenk stačit něco takového?! Kolik běsů mu asi pomáhá?

Těla mužů, žen a dětí ležely poskládané do obrovských kruhů. Ne kruhy, spirála to byla! Směřovala opačně, než má hadí bůh Trimu vytesané na sloupech. Tam je symbolem cesty vzhůru, postupných zrození. Tato by tedy měla naopak vzývat návrat, soustřeďovat sílu kamsi do podzemních propastí, mezi uvězněné běsy. Všechna těla svítila nahotou, v mezeře byla zem hnědá zaschlou krví. Jak tohle mohl kdo dokázat? Navíc už překročil čtyři řady a cíl stále v nedohlednu. Copak měla vesnice tolik obyvatel? Zatočila se mu hlava. Mimo pachu krve se tu šířil další, s podivně hořkou příchutí na patře. Sevřel levíčkou zápěstí s náramkem a odhodlaně zamířil ke středu spirály, přímo ke zbytku velkého šamají.

Neviděl dobře, kolem se začala zvedat šedá mlha. Několikrát zakopl o mrtvé tělo, nejmíň třikrát došlápl do krvavé kaluže. Všude krev nestačila zaschnout, země se vzpěchovala vsáknout takové množství. Jednou zakopl tak, že zblízka pohlédl do rozšklebené tváře. Zemřeli s takovou hrůzou v očích, až Hamiše zamrazilo. Rysy všech ztuhly v šíleném křiku, ale na tělech nebyla vidět žádná rána. Brzy se při pádu zamotal a znejistěl. Jde správně? Znovu se dotkl bílého kroužku. Bohové stáli při něm, mlha se roztrhla a vítr napověděl. Hnědé vlasy rozevlál jako dlouhý závoj kolem ohořelého zbytku šamají. Je tam, připoutaná! Krátce rozeznal i Brenka v černém, přepásaném hávu. Zase mu zmizeli, ale během klopotného spěchu k němu dolétaly útržky hovoru.

"Přestaň furt omdlívat! Tyhle triky dobře znám! Hele, teď si můžem popovídat podle mého gusta. Než bude správnej čas a dáš mi, co potřebuju. Je to velká pocta. Sama Gura si žádá tvoje bijící srdce, vyrvané zaživa. Vidiš, bráška Brenk tě moc potřebuje. A koho jinýho taky? Jsi jediná dcera Paní z ostrova. Ještě ti to udělá dobře na duši, uvidíš."

"Co to mám přes sebe?!"

"Snad tě pár dnů v paláci nerozmazlilo? Normální střeva na přivázání. Dokonce odhaduju, že nejlepší v okolí. Určitě nejdelší. Toho

vypráskance jsem usadil za stromem. Vidiš, drží to dobře. Neškleb se, vypadáš hrozně. Kdyby ses viděla! Natřel jsem tě žlučí a krví, ani máti by tě nepoznala."

"Nemluv tak o ní! Měla tě ráda, učila tě..."

"Zato na tebe se vykašlala, co? Přebral jsem ti ji, tu Paní z ostrova! Každý padal na zadek, jen se objevila. Hrchaniti jako cizáci. Jenže ona chtěla mě, ne tebe! Ani těch devět vlezlejších piskořů nikam nebrala, jenom mě! Jenže já se převézt nenechal, já na ni vyzrál, víš?"

"Brenku, prožil jsi hodně zlého, plete se ti..."

"Ty hloupá, pitomá náno! Kdo tě chce slyšet? Mlč!"

X x x

Hamiš zase uklouzl a padl. Slyšel, jak Brenk vztekle řve. Kalja mluvila unaveně, ale klidně. Copak nic neviděla? Nebo se probrala až teď a nic nechápe?! Jeho varovala každou chvíli, zato na špičku vlastního nosu nevidí.

Zvedl hlavu a viděl přímo do rozšklebeného břicha. Vyvrhnutého, prázdného roztaženého vaku. Spečené kusy jater visely na žilách a ještě se chvěly. Konce střeva nebyly odřezány, ale táhly se z břicha ven a dozadu. Tímhle je tedy uvázaná! Nemusel hádat, kdo tu sedí s roztaženýma nohama, čí olýsalá hlava spadla na tučná prsa. Ještě krvácel, mouchy obletovaly nečekanou hostinu. Jediní živí tvorové široko daleko.

"Bahúr..."

Trhnul sebou, protože se odulá víčka pohnula. Bahúr ještě žil, dokonce pohnul rty a pomalu promluvil:

"Běsové... vichřice... Vojsko mrtvých požere živé!"

"Proč jsi mě otrávil?"

Bahúr se nadechl, zavrtěl hlavou. Hamiš vytáhl dýku. Hrozba by byla směšná, umírajícímu uleví rychlá, milosrdná smrt. Bahúr pochopil. Olízl rty a přikývl.

"Zab mě, prosím!"

"Mluv!"

"Ar-Kejzan zabil otce. Kvůli ženské, kvůli znásilnění. Bratře, všechno jsi měl, ale já radši vyrostl takhle, než s vražedkyní, mrchou proklatou... Odřízni to, všechno bolí..."

Hamiš vyhověl a provazce střev přeřízl. Hned se odvrátil, protože zápach jejich obsahu byl nesnesitelný. Naštěstí netrval dlouho. Pahýly střev s obnaženým obsahem skočily zpět, volné kraje kůže se mlaskavě otočily. Propadly dovnitř a břicho vyplnily natolik, že rozřízlá kůže zůstala místy ohrnutá. Nebylo divu. Žlutého nabublaného sádla bylo tolik, že Bahúra na objemu příliš neubýlo.

Hamiš se sklonil a přeřízl pouta na tučných zápěstích za zády. Paže bezvládně sklouzly na zem, Bahúr se sesunul a opřel o vrásčitou kůru

stromu. Za ním dál povykoval Brenk a líčil Kalje všechny možné útrapy svého dětství. Hamiš chytl Bahúrovu hlavu a zvedl.

"Nejsem tvůj bratr! Mluv dál, ale nelži, nebo ti neulehčím. Viděl jsme dost vyhřezlých břich. V pralesech jihu pořád obětují lidi, místo útroh do nich cpou seno z bylin. Čekají tě strašná muka!"

"Hlupáku, chceš mě strašit? Já sám s nimi obětoval, zařikal a jedl člověčinu... Jsme bratři, po matce. Ptej se jí, jak často se nabízela v jeskyních u pouště Sirutam chlapům, kolik jich ve spánku podřízla, či krví živila sebe a bratra..."

"Lžeš!"

"Křič dál a budou to tvoje střeva, co Brenk natáhne... Ar-Kejzan mě ušetřil, protože o mně nevěděl. Vybíl celý dům, jak mu přikázala... Otec říkal, že je spojená s běsy, že tam v poušti za život bratra prosila všemi způsoby. Tvoje žena ji znala, hodně věděla a zbytek pochopila. Proto musela taky zemřít."

"Jestli mé neštěstí byl zločin, vzešel od tebe!"

"Já matku sledoval, když zabila vdovy svých synů. Dřív, než došla zpráva o padlých... Nevím, kdy a jak ta tvoje... Prý jí sloužila, než jsi o ni požádal. Nebo zemřela jen tak, pro jistotu. Možná něco řekla, čemu tys nerozuměl, ale tu stvůru stačilo vyděsit. Měls zemřít, aby za všechno platila!"

Bahúr se odmlčel, řeč ho vyčerpala. Krví podlité oči začaly prosit. Hamiš zavrtěl hlavou. Vtom Bahúr zvedl ruce, stiskl mu krk. Hamiš byl rychlejší, setřásl ho a bodl do srdce. Bahúr roztáhl rty a zemřel tak, s úsměvem. Přesně tohle chtěl. Hamišova tvář se zkřivila jinak. Nevěděl, jestli se dusí nebo štítí Bahúra, světa, vlastní minulosti. Nechtěl mu věřit ani přemýšlet.

X x x

Paní Sjurad požádala Bel-Zadina o slyšení. Tušil, co ho čeká, ale souhlasil a vzdálil se z hostiny, kde Turuk začal vyprávět o vrácení Miraka a Serpinových útrapách. Nemýlil se, Sjurad za těmi ženskými zástěnami viděla a slyšela dost, aby se k němu vrhla a zasypala ho výčitkami.

"Uklidni se, Sjurad! Myslíš, že by bylo možné Murdžata zadržet?! Že by tu dokázal sedět a jenom užívat života?"

"Já bych ho zadržela. Vždyť přišla od Batrasi! Není jí co věřit, určitě to byla past! Jsou spojené temnými čáry!"

"Sjurad, mluvíš o mé sestře! O té, již vděčím za život!"

"Pod pláštěm své vlády jsi dovolil, aby se mstila a vraždila. Byla jsem ještě malá tanečnice, ale dodneška si pamatuji každé slovo! Ar-Kejzan vypadal jako šílený, když přísahal, že dům toho muže srovná se zemí. Muže z jeho vlastní rodiny! Dokázala mu namluvit, že ji znásilnil a že musí zemřít i dítě toho dne. Prý je synem bėsů a přivolá zkázu nás všech."

Bel-Zadin jemně odstrčil ženu, která mu vzlykala na hrudi. Posadil ji a zamyšleně přecházel po místnosti.

"Ar-Kejzan nebyl tak šílený, jak říkáš. Dítě dal vychovat a z dálky na chlapce dohlížel. Sice se na mu pár let ztratil, podle všeho putoval s obchodními karavanami a taky se dával najmout k loupení, ale nakonec se vrátil do Bat-sej-Daramu a výhodně se oženil. Přesněji, sám Ar-Kejzan tajně vstoupil do jednání o svatbách. Složil výkupné za nevěstu a zajistil mu dědictví majetku po ženiných rodičích. Jestliže jsi tolik věděla, jak ses dostala až ke mně? Za odměnu? Batrasi mi ale doporučovala jiné..."

Sjurad zvedla hlavu. Rázem bylo po pláči, tváří se dokonce mihl stín pohrdání.

"Ne, můj pane. I Batrasi je možné obelstít. Viděla mne sice vyděšenou, ale hned jsem drmolila, že zavolám strážce, když Ar-Kejzan tak hlasitě mluvil. Předstírala jsem, že mne přivolal křik a ona mi uvěřila. Byla jsem malá tanečnice, nic víc. Dala mi tehdy sladký hrozen, který jsem nejdřív nabídla ptákům. Nebyl otrávený, opravdu mne odměnila. Jiní zmizeli, jako když vítr foukne. Tys tehdy byl se Sarad, získal jsi spojenectví s jejím královským bratrem a o ničem..."

"Saraddín-bakšří se jmenovala, tohle jediné jméno smí zaznít!"

"Jistě, můj pane. Trestáš ji po právu ještě zapomněním. Našla svůj trest, ačkoliv se dopustila mnohem strašnějších zločinů, než jednoho pomazlení s bezvousým chlapcem."

Bel-Zadin se nevěřícně otočil. Tohle je skromná a laskavá Sjurad, spolehlivá jako jeho vlastní stín? Co mu naznačuje? Zločiny v jeho domě? Sjurad se postavila a králův pohled opětovala. Bel-Zadin se zpotil. Vzpomněl slov šamana ze Zermu. Za leccos nemůžou vzdálení běsové, nýbrž lidská žárlivost a nenávisť. Najednou byl daleko odtud, zpátky v poušti, bezmocný jako dítě s mladší sestrou, která mu šeptala:

"Vlastním tělem tě ochráním, vlastními zuby jim hrdla rozsápu, ty jenom lež a čekej, rány se zahojí..."

Věděl, že pil teplou krev, když sotva vnímal. Tvrdila, že to byla polévka a jemu že se cosi zdálo. On však ve skutečnosti věděl - a mlčel. Často ho Batrasi nechávala samotného, na příkrývku nahnula písek, kraje zatížila kameny. Potom vždycky měli, co jíst. Nechal ji tam, v jeskyních, když dostal prsten moci a vydal se za přáteli. Přes čtyři měsíce zůstala, neboť prý jako žena do nejistých časů nepatří. Tehdy mohla tajně donosit dítě. Bel-Zadin celá léta nechtěl věřit Ar-Kejzanovu svěřování u Trirnu. Batrasi je přece navěky ochránkyní jeho života?! O ni právě teď sice nejde, ale když nahlíží do temných zákoutí domu, musí vytáhnout na světlo všechno. Co že se dělo přímo v paláci?! Sjurad na jeho pohled jenom zavrtěla hlavou.

"Dej zavolat Kaspu, jistě mnohé tušil."

"Ne, mluv ty! Bez nápovědí, bez náznaků."

"Řeknu ti tedy, co vím. Mohu ti spočítat noci, kdy jsem vlastním tělem chránila své dítě, aby noční stíny nepřitiskly polštář k jeho tvářičce. Jak jsem se jednou probudila a rychle strhla závěs nasáklý krví, zatímco mezi spícími ženami procházela větrící lvice. Hodila jsem ho stranou. Šla za tím pachem, já doběhla jsem k jediné vzdálené lampě a zapálila vlastní lůžko. Sám jsi tehdy nařídil deset strážců zmrskat a matkám přidělit pokoje s dveřmi. Než jsem já donosila Murdžata, zemřelo šest tvých synků. Mimo Saradina. Odpusť: Mimo syna z princezny Saraddín-bakšří.

Ubohá Larad musela pozorovat, jak ta žena její dvojčata láká a mámí bajkami o rekovném bratrovi tak, že nakonec vyjeli na osudný lov. Museli přece obstát, holýma rukama bojovat s lidožravou šelmou! Larad přiznala, že šílená strachem vzývala bohy i běsy, aby syny zachránili. Marně. Zaklínala potom podruhé, pro krutou pomstu. Ten chlapec byl úkladem, s jakým Saraddín-bakšří nepočítala. Co způsobilo nemoc jejího syna, nevím. Snad sami bohové."

"Zadrž! Takové věci... Takže Larad? Musím s ní mluvit!"

"Odešla do svých pokojů, sotva byl zmíněn Brenk."

"Jdu za ní. Chci vědět víc."

"Všechny ženy budou šťastné. Jistě jim poděkuješ za upřímné modlitby za Murdžata."

"Modlitby? Ach ano, samozřejmě."

Sjurad svému králi zastoupila cestu. Dnes byla odvážná až k hranici šílenství.

"Ne, pane můj, nic není samozřejmé. Téměř každá přitom oplakávala vlastní děti a tvou přízeň, která usnula. Bolí je touha, kterou jsi probudil a přestal konejšit."

Bel-Zadin přikývl, něco zamumlal a obešel ji. Sjurad svésila ramena. Urazila ho. Jenže potom jí v očích blýsklo, připjala si závoj a vyšla za ním jen tak, bez haraky. On urazil také ji, když měla zůstat bez haraky v místnosti, kam může vstoupit kdekdo z dvořanů! Ani Kaspu nezavolal, ani pro její služby neposlal. A má být? Je matkou následníka, má mít právo volného pohybu, jaké mívaly všechny královny! Možná toto Sarad ničilo a probouzelo její zlobu: Bel-Zadin ji, nejurozenější ze všech, nikdy neučinil vládkyní ostatních. Nejspíš jde Sjurad těmito chodbami naposledy, možná bude nadosmrti zamčená za tepanou bránou. Nebo někde jinde. Vztyčila však hlavu a šla hrdě, jako by ji věnčila pověstná zlatá čelenka královen. Osud se naplňoval, před nimi se klaněli a ustupovali z cesty mužové, které vídala pouze skrze špehýrky a zástěny. Sjurad poprvé a naposled užívala práv nejpřednější matky země. Stálo to za to!

X x x

Bel-Zadina upozornil ohromený šepot až před samotným vstupem do bludiště Domu radosti. Ohlédl se a strnul. Ohromením dokonce otevřel ústa, ale vzpomatoval se a nedal na sobě nic znát. Dokonce ustoupil, aby mohla projít první. Sjurad dokončila cestu se stejnou okázalostí: Pokývla hlavou jako poděkování za pozornost. Zamířila pevnými kroky do svých pokojů, aniž se ohlédla. Vznešenost sama.

Král tak snadno neprošel. Pokud by se k němu s nadějí a radostí v očích blížilo příliš málo žen, několik úderů gongu upozornilo naprosto všechny. Sbíhaly se ze všech stran. Jen málo stačilo, aby na něj sahaly s ujištěním, že je skutečný. Znal je, měl dobrou paměť, znovu si vybavoval jména. Jen mu nikdy nepřipadlo, že jich je tolik. Když se chtěl potěšit s novou, Kaspas mu několik přivedl na výběr nebo si některou dívek vyvolil při tanci. Nepočítal je a nezajímalo ho, kolik krásek žije v jednotlivých sálech. Kdyby měl opravdu projevovat každé přízeň, jak zmínila Sjurad... ? Polilo jej horko. Zvedl paže:

"Krásky moje, sladká potěšení! Bohové odvracejí smutek od palácových zdí. Jsem vám zavázán za laskavost, s níž jste vzývaly síly dobra a všechny bohy. Můj syn je zdrav a nastal čas radovánek. Vráť se všechny slavnosti, které máte rády. Dům radosti zase pozná bezstarostný smích. Zaifo, Kerlo, Misid, Bešiko, Tygo... Tebe také nosím v srdci, Mufiri! Nyní mne propusťte, navštívím Larad."

Stáhly se, rozestoupily a mohl projít až k prostorám Paní. Jako kdyby práskl bičem, zavanul chlad. Co se tu zase děje?! Zrychlil a vešel přímo k nemocné. Služka zvedla hlavu a s pláčem vyprávěla, jak paní náhle zeslábla, když dala svůj náramek Hamišovi. Bel-Zadin se zamračil. Ženy si v jeho domě troufají stále víc! Larad pohnula levou rukou. Chtěla něco říct. Služka hned uskočila a táhla krále k ní, aby se sklonil. Bylo jí sotva rozumět.

"Jsem nehodná, můj pane... Kálin-deri přinesla světlo, tomu věř... Zlé věci se staly. Mou vinou také. Jediná Sjurad mezi námi... je čistá. Královna, pane. Krá-lov-na."

"Larad, řekni všechno o zabitých synech, o démonech!"

Neodpověděla, ani když s ní trásl. Služka plakala, ale neodvážila se zasáhnout. Teprve za čas Bel-Zadin pochopil, co zkoušela mezi vzlyky vyslovit: Larad je mrtvá.

X x x

Hamiš pořádně nevěděl, co dál. S každým lumpem by zatočil, že by sotva stačil heknout. Brenk ale vládne kouzlům. Tasený meč ho nevyděsí a možná ani neohrozí. Zbývá ještě trocha času, ale co vymyslet, co? Připlížil se podél kmene blíž a skryl za vystouplým kořenem. Brenk dál žvanil, spokojený Kaljinou bezmocí.

"Tos měla vidět, jaký se děly věci! Přitroublý Bahúr skoro slintal blahem, že mi může posloužit. Sám nařídil všem z vesnice přijít, aby tě uctili. A proč ne, když sám Bel-Zadin přikázal provést obřad se vším

všudy! Myslel jsem, že nejhorší bude podseknout strom, ale jak po něm začala téct kozlí krev, udělalo to pff! a koruna se sama rozlítla na třísky. Všechno jsi zaspala: Přinesl jsem tě a ty vesnický tlamy jenom třeštily oči, co nastane. Gura ke mně v noci mluvila, dala mi sílu roztočit vichr. Přilítli duchové veškerých spřeženců a krapet řádili.

Aha, to jsem ti nestačil říct: Náš Kerchoum taky skončil! Nojo, někdo ho podříznul jak berana. Hlava mu kloktala na stranu, ale docela si rozuměli s Musurem. Ten, jestli se pamatuješ, musí hlavu hezky držet v hrsti. Ani ženský nechyběly, pěkněj výběr. Srovnali to tady, že jsem ani koukat nestačil. Jo, tos teda něco přišla!

Ještě nějaká cizí výprava se k tomu stačila nachomejtnout, kolem třiceti chlapů. Hodili se mi, bylo víc mrtvol na magickej obrazec. To už jsi byla na místě a Bahúr k tomu laskavě propůjčil vlastní vnitřnosti."

"Měl bys tu přece mít Guřiny služebníky živé. Jak ji chceš přivolat? Chybí ti čtyři další spřeženci!"

"Nějak moc chytrá! Copak jsi sama nevyřadila Musura a Batrasi? Larad už začala zpívat jinou a Bahúra přece máš. Pořád zapomínáš na sebe: Takováhle kořist při vyvolání vyváží pár drobných nedostatků."

"Spíš nevěřím, že by si Gura vyvolila zrovna tebe. Kerchoum byl aspoň náčelník, Musur učenec. Batrasi? Tomu prostě nemůžu věřit. Přesto... urozená dáma, sestra krále. Ani v Larad nevěřím, byla tak nešťastná... Co jsi proti nim ty?!"

"Vyvolenec, ty huso. A vítěz nad Paní z ostrova. Nebylo těžký otce přesvědčit, co má udělat. Chytla mě u Běsného prdu při řeči s Gurou. Byl jsem kluk, ale hned mi došlo, že je zle. Sama si ruce nešpinila, to ona ne. Zmohla se jenom na plán, že mě jako odveze na Kur a tam hodí na krk mágům. Gura mi řekla, že by se mnou vůbec neměli slitování. Napovídal jsem otcí, jak Paní mluvila s dubem. Mělas ho vidět. Všechno mi uvěřil!"

I to vybití Hrchanitů za ostrov mi zbaštil. Řekl jsem, že proto ona musí pryč, aby mohli řídit démoni. Oni se báli takovýho trestu celý roky! Ani jsem nevěděl, jak málo stačí, aby mi na to skočil. Škoda, že tě Paní stačila poslat z hradiště pryč, byl by už od tebe taky pokoj. Šaman mi šel na ruku. Pořád mlel, že zničení svatýho ostrova není jen tak.

No a hned ten večer si Paní klidně přišla mezi chlapy. A že ráno vyjede. Čekala, že náčelník blahem škytne a začne chystat průvod. Mělas vidět, jak ji praštil! Mozek stříknul do třetiny stolu! Jo, nebýt mě, podělali se všichni a vládla dál.

Šaman začal vriskat, Kerchoum civěl na hůl a na rozkřáplou hlavu, chlapi vyskákali od stolu. Beze mě by čuměli až do rána. To já řekl, že musíme tělo osekát a spálit! Chorak odříznul hlavu, já z ní oškrábal vlasy. Celý roky je mám, chránily mě jako štít. Zůstaly mi i v zajetí, omotaný kolem těla. Teď je určitě taky ráda vidíš, co? Držej dobře, ruce z nich nevykroutíš!"

"To nebyl konec vraždění. Rozumím, že se chtěli zbavit těla, aby se nevrátil její duch, plný hněvu a pomsty. Ale proč spálili i děti?!"

"Má cenu něco ti pořád vysvětlovat? Dobrá, ještě máme čas, Gura mi dá znamení. Děcka, chmm... Jednak posloužily jako smírčí oběť, jednak se kolem ní moc divně motaly. Zrovna devět jich muselo bejt!"

"Takže tys nechal zničit požehnaní kmene... Matka bez těla a pohřbu bloudí na hraně zászvětí. Odříznutá hlava? Proč o ní nevím? Kam jsi ji uklidil?"

"To neuhodneš. Zastrčil jsem ji do škvíry nad Běsným prdem. Kdo by ji chtěl najít, otráví se."

"To že byla její lebka? Našla jsem poblíž mrtvou lišku. Než ji to otrávilo, zřejmě stačila lebku vytáhnout. Brenku, věř: Moje matka má tělo, našla i hrob. Já sama ji pohřbila, oplakala a zahrnula obětinami. Podle rány jsem poznala, že šlo o zabití!"

"Kdy?!"

"Tu zimu před svým odchodem. Brenku, můžeš vyvádět jak chceš, ale v tuhle chvíli jsem šťastná!"

"No, já ti to neberu. Jsi hned čilejší a rozpáru tě s větším gustem. Hlavní věc, že je mrtvá. Gura řekla, že nikdo mimo ní ji znovu spoutat nemůže."

Kalja se zasmála. Její smích zatrylkoval nad mrtvými, jako kdyby se chystala slavnost na její počest v naprosto jiném duchu.

"Hlupák jsi ty! Když ji zabili, směla se vrátit domů na ostrov. Zůstala čistá a já čirou náhodou nahradila chybějící tělo. Za kosti větvičky, za maso trávu a květiny. Jmenovala jsem každou část, každý prst. Teď, na dálku, ji mohu vzývat a volat. Je znovu celá, chápeš konečně?"

Kalja zvrátila hlavu a zakřičela:

"Matko! Paní z ostrova, pomoz!"

Zasvištěl vichr, nahoře mezi mraky se blýskalo. Brenk se na okamžik schoulil, ale potom se narovnal a vykřikl on:

"Je slabá, daleko, moje Gura zvítězí!"

Skutečně, bouře v mracích ustávala. Hamiš vystrčil hlavu a potom přešel za další kořen. Byl nadosah Kalje. Buhúrovo střevo dál přidržela ve výšce drsná kůra šamají. Hamiš si stačil všimnout, že rozčísly kmen je na té straně vyšší. Tady je Kalja připoutaná matčinými copy. Kdyby o nich ti dva nemluvili, nevěřil by. Tak silné pletence! Koutkem oka zahlédl pohyb a rychle se přikrčil. V bezpečí si uvědomil divnou věc: Všude jen kůra šamají. Kde má Kalja nohy?! Musel se podívat znovu. Bohové! Ona vrůstá do stromu! Vpředu si kůra ponechala barvy oblečení, ale on, ze strany a odspodu, dobře viděl, že do pasu již Kalja není člověkem...

X x x

Bel-Zadin se musel rozhodnout. Zatím se vrátil ke svým mužům do hodovní síně, kde malý Turuk skoro usínal s plnou pusou jídla.

Poručil, aby jej uložili a napil se vína. Potom pevným pohledem změřil jednoho po druhém a vykázal všechny mimo dvanácti nejbližších druhů a rádců.

"Chci vědět, co víte vy. Mluvte o Batrasi. Ne pověsti ani bajky, ale co kdo z vás viděl nebo od svědků uslyšel."

Muži zrozpačitěli. Dívali se na sebe, nikdo nechtěl začít. Konečně se ujal slova mladý Mada-Hir:

"Můj pane, vím jen, co mi matka vyprávěla. Ještě, než dorazila zpráva o bitvě a padlých u Trirnu, zemřely vdovy po Hamišových bratrech. Byly mrtvé, když posel projel branami města. Vzaly s sebou i děti."

"Ano, to vím. Zemřely jako za dávných dob, oddaně následovaly své muže."

Mada-Hir, zrudlý rozčilením, se k vládci naklonil:

"Jenže paní Batrasi nedlela na modlitbách v ústraní svého domu! Byla toho dne viděna ve čtvrti za západním tržištěm, v uličce hadačů. Matka tam byla také, poznala ji, ale byla lépe přestrojená. Šla za Batrasi až k domu Azíma Kejzan-Bena. Potom k domu poslala otroka a ten hlídal. Brzy dorazilo několikero nosítek. Batrasi se z domu opět vytratila v přestrojení a po krátkém čase se za vraty ozval nářek a kvílení. Otrok utíkal se zprávami k mé matce. Odjinud, z doslechu potom došla zvěst, že sloužící ze všech Kejzan-Benských domů byli do tří dnů rozprodáni. Jen Hamišův dům zůstal nedotčený, jeho žena jako nedělka se švagrovými nebyla."

Slova se rozvázně ujal prošedivělý Bar-Tesg.

"Nikdy s sebou ženy při odchodu nebraly děti, můj pane. Proto ten čin vzbudil velkou pozornost. Můj správce domu nakoupil dva kleštěnce z Azíмова domu. Mózabem v době našeho návratu letěly divné zvěsti a já sám oba sluhy vyslechl. Přisahal mi, že se ženy radovaly z příznivých věsteb, které jim vzkázala paní Batrasi. Slíbila přijít, jen co obětuje Paní osudu. Poslala koš s pamlsky a ovocem. Ženy se bavily a děti společně dováděly."

"Dobrá, tuhle věc považuji za prokázanou. Jinak nic?"

Kaspa si odkašlal. Bel-Zadin na něj ukázal.

"Ty znáš mnohé a zarytě mlčíš. Přišel čas promluvit."

"Tvá sestra, pane, držela tvou vůli. Nebylo vhodné vyzrazovat podrobnosti. Přesvědčila mne, že je nešťastnicí, která obětovala všechno tvému životu. Ta tehdejší smrtelná nemoc, můj pane, tady ve tvém domě, pocházela z jejího pokusu vyhnat dítě."

"Cože?!"

Kaspa nešťastně zvedl hlavu. Mnoho let se bál téhle chvíle. Muži kolem odvraceli oči, jenom Bar-Tesg viditelně užasl. Dokonce Kaspovi visel na rtech.

"Batrasi se pohybovala po celém paláci, měla své pokoje blízko tvých, pane. Mimo Domu radosti. Než odešla do domu Ar-Kejzana, nebyla stráž u jejích dveří pokaždé celou noc. Zkusila nějaký odvar a téměř vykrvácela. Musur jí pomohl, zavázala nás slibem mlčení."

"A já za tohle Musura vyzvedl mezi nejpřednější muže. Co se ženou, které za mnoho vděčím?"

Odpovědělo mu tíživé mlčení.

"Chápu, je to rodinná věc. Vydám se sestru navštívit. Je, zdá se, churavá a nemohla se s námi radovat ze synova uzdravení. Zaslouží si dík za péči o Kálin-deri."

Vstal, když dveřmi prosmykl mladý muž a padl na kolena. Zřejmě špatné zprávy. Velitel stráží bystře pochopil, v jak nevhodnou chvíli přicházejí a zase poslal nováčka. Král pokynul, aby vstal, jenže posel s čelem zavrtaným do koberce nic neviděl. Bel-Zadin dupl. Zrovna hodlal být přívětivý navzdory vyrušení!

"Pane můj, stráž na hradbách hlásí divnou bouři od vesnice Bat-sej-Daram. Obávají se o osud statečného Murdžata a Hamiše. Prý vyjížděli do vichřice, která hned utichla."

"Pošlete do uličky hadačů. Musur čítal z hvězd, ale teď nemá jak, když mu chybí hlava. Vyšleme pomoc, až budeme vědět, jakou. Nyní krátce navštívím paní Batrasi, jak jsem měl v úmyslu."

X x x

Brenk se smál. Nepřestal, když Hamiš vyskočil a tál. Případlo mu směšné i vlastní useklé předloktí. Chechtal se, když zdravou rukou chytl Hamiše pod krkem a odmrští ho stranou.

"Hrdina se dostavil! Pobavíme se, taky ho využijem! Aspoň zas budu celý, se vším všudy, jestli rozumíš. Moc rád si poslechnu, jak umí řvát. Nenamáhej se," přátelsky se zazubil na Hamiše, "ani se nepohneš, pokud to nedovolím. A chci ti to dovolit? Správně, nechci."

Kalja pohrdavě vyprskla:

"Odmala ses choval jako spratek, Brenku. Tohle je už i na tebe moc. Copak ti odřízli i rozum? Vymiškej si ho, proč ne, ale zrovna s Hamišem moc slávy nenaděláš. Nenapadlo tě, cucáku hloupá, proč nemá ženy?"

Hamiš by rád alespoň zrudnul, ale nešlo to. Tělo mu nepatřilo, nemohl pohnout ani malíkem. Na druhou stranu zase necítil špičku Brenkova střevice, šťouchající do jeho choulostivých míst. Mohl jen pozorovat, jak si Brenk s povzdechem nasadil uťatou ruku na pahýl a nadává, že srůstá pomalu. Teprve celistvý se otočil k sestře.

"Co ty zase převratného víš? Měl přece ženu a děti. Sám jsem ti vyprávěl..."

"Děti mívají ošklivé nemoci. Proč myslíš, že se vrhá jako šílenec do každé řeže? Přišel i sem. Ne Murdžat, ne král, ale on. Hamiš Statečný! Má už jen tu slávu bojovníka. V Domě radosti se přece ví všechno."

"Už vím, že umíš lhát, nezkoušej to na mě. No ale budiž, tohle by mohlo sedět. Král byl na tebe dost vysazenej, ale Hamiše jsi utáhla přes matku. Škoda, mohlo se to odbýt při jednom. Vyberu si něco zdatnějšího, pořádnýho!"

Brenk Hamiše kopl, až se převalil. Pobaveně si prohlédl slavného hrdinu a nešetřil vtipnými poznámkami na jeho mužné schopnosti. Smál se jim jen on sám, ale o to upřímněji. Hamiš urputně toužil znovu ovládat své tělo, ale vzmohl se na pouhý vztek. Nepohnul víčky, natož prsty. Zahlédl však tenký kroužek, téměř sklouzlý z jeho ruky. Snad už vyčerpал jeho sílu... Nebo by mu pomohl, kdyby se ho dotkl i druhou rukou? Ano, tak to přece pokaždé bylo, i s tím obrazem Kalji uvnitř.

Jak to ale udělat, když se ani nepohne? Brenk do něho znovu kopnul. Paže se tentokrát dotkly, jenže kroužek s tichým cinknutím odlétl na pokraj mrtvolné spirály. Tam už Hamiš nikdy nedosáhne! Zklamaně pozoroval, jak pod kroužkem a kolem něj tmavne zem, jako by se ztrácela. Bratr se sestrou se hádali dál.

"Pořád stejný spratek," povzdychla si Kalja. "Teď z tebe má být co? Pán světa? Ani v paláci ses nepřestal bát vody a voňavky to nezachrání. Dám ti radu: Potřebuješ trůn hodně vysoko a ovívače na každém stupni. Klekat bude každý, to buď bez obav. Padat budou z toho puchu jako mouchy!"

"Mlč, děvko! Zbytečně to protahuješ!"

Hamiš zahlédl záblesk dýky. Nemohl vykřiknout. V tu chvíli se mihly Kaljiny paže. Zasvištěly náramky, zlaté copy bleskurychle obtočily Brenka. Kalja držela luk a střelila stříbrný šíp do bratrovy hrudi. Vlasy mrtvé pokryly Brenka jako hustá pavučina. Už překryly tři stříbrné kruhy kolem krku a zmítajícího se těla. Hamiš slyšel přidušené steny. Copak šíp nestačil? Náhle se Brenk vznesl přes něj, potom vzdaloval - a padal někam dolů vzadu. Hamiš otočil hlavu. Jak to? Ovšem, vždyť otočil hlavu už před chvílí, ke Kalje! Kouzlo povolilo dřív, než si toho sám všiml.

Kde předtím dopadl náramek, zela hluboká díra. Hamiš ležel na jejím kraji a cítil žár. Ode dna šla záře. Ohně podzemních říší? Zaškubal sebou, ale od pasu dolů byl ještě ztuhlý. Konečně měl dost síly v pažích, aby se zapřel a odvalil. Mohl ještě víc, nadzvedl se rukama a sedl si. Nohy ho ještě neposlouchaly. Kalja přikývla:

"Guřino kouzlo pomíjí pomalu, teprve s Brenkem putuje do svého vězení. Její moc zůstala uvězněna v jeho těle. Brenk může žít celá staletí... Ubožák."

Mluvila vyčerpaně. Zlo ještě zcela neprohrálo, viděl to i na ní. Stále ještě byla napůl stromem. Držela luk, který se vytáhl jako prut nad jejím čelem a pokud dobře viděl, hned vedlejší pramen Kaljiných hnědých vlasů byl na prut omotán a napnutý jako tětiva. Polkl. Vypadala strašlivě, jako démon pomsty. Tvář zmalovanou krví a čímsi... Brenk

mluvil o žluči? Hrůza. Ta kouzla by přece jen měla pominout! Zvolna spustila paže, hned je pokryla kůra. Mizely Kaljiny krásné dlouhé vlasy, vzpřímil se luk. Větev, která sílí a stane se novým kmenem...Tělo propadalo do stromu, tmavla i tvář. Kmen za Kaljou dorůstal, všude rašily listy na krátkých větvičkách. Tohle není, nemůže být od Gury!

"Počkej! Vždyť zemřeš v tom stromě!"

"Je to silný, moudrý strom, bude chránit své potomky, pramen a celý kraj mnoho dalších let. Pomohl nám a zaslouží si oplatit dobré. Díky mně vyrostete znovu."

"Jestli je moudrý, pustí tě. Hej, šamají! Už zase držím svůj meč a přísahám: I kdybych tu strávil zbytek života, vysekám ji ven!"

X x x

Ani lusknutí prstů není tak rychlé. Kalju kmen odmrštil tak prudce, že ji Hamiš málem nezachytil. Ušklíbnul se.

"Moudrý šamají nemá kácení zrovna v lásce."

Ted' by se hodilo vysvobozenou políbit, ale nejdřív bylo vhodné aspoň kousek tváře omýt. Hodlal Kalje rychle a srozumitelně objasnit, jaké bratrovi navykládala nesmysly. Samozřejmě na poněkud lepším místě. Možná nejvíc tady páchla Bahúrova střeva, ovšem jejich šaty už také nebyly nejčistší. S nahými těly okolo by se taky mělo něco udělat.

"Ani my nemáme rády, když stromy umírají."

Nad nimi se zjevily průzračné postavy devíti dívek.

"Pojď s námi, Kaljo, odneseme tě na svatý ostrov. Matka tě čeká. Zasvěti tě do veškerého vědění a konečně najdeš své pravé místo."

Hamiš cítil Kaljino zachvění. Ne, huř: Otrásla se odporem. Objal ji pevněji. Udiveně na něj pohlédla, potom se otočila k devíti dívčím postavám.

"To vy jste mi daly náramky? Jste panny z lodice, vidíte?"

"Jsme uloupené panny, zrodily jsme se podruhé ve vašem hradišti. Zabité jsme znovu směly na ostrov, jako strážní duchové. V Guřině domě jsme ti potajmu daly kouzelnou moc. S nimi bys dokázala vzdorovat i spojení všech pěti spřeženců! Ale ty? Rozdávala jsi je na každém kroku! Přesto se stalo neuvěřitelné. Jsi skutečně mocná kouzelnice a patříš na svatý ostrov ke své matce."

"Já jenom věřila ve starý šamají. Síla Matky země je přece mocnější, než všechno ostatní. Copak to necítíte právě vy? Když kouzla zahubila děti šamají i lidi z vesnice, když krev u jeho kořenů sytila další běsy propastí, vzepřel se. Brenk zapomněl přetít kořeny, bez toho strom nezahubí. To starý šamají byl mocný! Nechci s vámi."

Dívky na sebe pohlédly a pokrčily rameny. Hamišovi vnukly pocit, že Kaljin proslov nebyl úplně v pořádku. Pospíšil si:

"Zůstaneš se mnou?"

Podívala se na něj, jako by si právě vzpomněla, že tu někdy byl. Dost mu vadilo, jak dlouho si ho měřila. Konečně se usmála.

"Jiskří ti oči. Jako tehdy, než tě pohltila zlá mlha."

Nevěděl, o čem Kalja zrovna mluví, ale potřeboval ji zadržet, i kdyby oba plácali nesmysly.

"Třeba se vrátí, jestliže odejdeš."

Pokřčila rameny. Znovu se obrátila k dívkám ve vzduchu:

"Jestli jsem vám všem, ostrovu a matce mohla prospět, už se stalo. Stačí mi, co umím sama za sebe, bez matčiných kouzel. Jsem mnohem radši mezi lidmi. Pro maminku to není nic nového, snad mne už pochopí. Vyříd'te mé pozdravy."

"Vrátíš se do paláce? Zavřou tě, budou hlídat jako kus majetku!"

"Můžete mi povědět, kde by tomu tak nebylo? U Hrchanitů, v Trirnu, Beratu nebo třeba Zermu? Myslím, že kde je člověk rád, přestává na zdech záležet. Počkejte ještě! Není škoda těch vašich mraků? Déšť by tu přece prospěl zemi."

Dívky se po sobě znovu podívaly, kývly a rozplynuly. Jejich zmizení provázely první teplé kapky. Brzy se vylily z nebe celé proudy. Hamiš uvolnil sevření a Kalja se vymanila z jeho náruče. Zvedla tvář k obloze, nastavila ji proudům vody.

Copak je ryba? Hamiš chápal, že takové nebeské omytí je nanejvýš příjemné, ale sám se přivaly skoro zalykal. Navíc tahle Kálin-deri nebyla moc oblečená ani předtím. Zbytky šatů přilepené na tělo... Polkl a s přemáháním odvrátil oči od hrotů ňader. Snad by to spravil jeho plášť? Někde se tu přece povaloval. Ještě jí zahalit tvář. Ale čím? Kalja ho viděla rozpačitě protřepávat tmavou látku a ihned uhodla, jaký světodějný problém řeší. Spráskla ruce, potom je založila v bok:

"Hamiši, no tak! Zase koukáš na mravy, způsoby a vychování?! Že ses toho nadržel po bitvě u Trirnu. Nebo to byl tvůj duch, co vnikl do domu povstalce Guríze a znásilnil obě jeho dcery? Bylo sice hezké, že sis je ponechal jako vedlejší ženy, pane statečný hrdino a první reku téhle země, ale... No nic, teď pojďme spíš přemýšlet, co s těmi chudáky tady. Alespoň Fatrisu a Turuka musím najít, alespoň jim..."

"Nech je být."

"Cože?!"

"Nic s nimi není. Jsou živí a zdraví, zatím určitě. Fatrisa spí ve svém domě dole a Murdžat se svalil vedle ní. Turuk nás zavolal na pomoc a zůstal v paláci."

"Fatrisu nevyvolali sem nahoru? To je zázrak!"

"Určitě byla tak vyčerpaná vězněním u Bahúra, že ji nechali spát. Pojďme dolů, pošleme sem lidi z Mózabu, aby pohřbili mrtvé. Když kouzla pominula, snad se i můj kuň vzpamatoval. A máš pravdu, v některém domě jistě najdeš kus vhodného závoje."

"Není to už jedno? Odhalila jsem tvář u Murdžata, ležela vedle něj, porušila kdejaký váš zvyk a zákon."

"Bel-Zadin tě prohlásil svou dcerou. Jsi volná a náleží ti úcta všech."

"Jestli moje urozenost dokáže přežít cestu do vesnice, u Fatrisy se dám do pořádku. Potom zase můžeš být zdvořilý."

Hamiš hvízdal na hřebce. Vzal Kalju za ruku a vedl ji ven z mrtvolné spirály. Mlčela tak dlouho, že se otočil. Déšť ustával, ale její tváře byly mokré. Slzela nad mrtvými bez nářku a kvílení. Opravdu zvláštní dívka.

"Kdybych mohla aspoň jediným náramkem překonat řádění běsů! Kdybych se mohla pohnout dřív, než mi dal šamají dost síly! Teprve, když jsem s ním srostla, věděla jsem, co dělat dál."

Pokrčil rameny. Pole válečná vypadají často mnohem hůř, než tohle zabíjení. Už viděl vraníka, jak netrpělivě hrabe kopytem. Znovu hvízdal, spokojeně se vyšvihl do sedla a podal Kalje ruku.

"Dokážeš to sama nebo tě mám zvednout jako pytel?"

Otočila se, jako by chtěla radši odejít pěšky. V mžiku se shýbl a posadil ji před sebe.

"Na zdvořilost bude ještě dost času. Teď myslí na zítřek, tady už nic nenapravíme. Upravíš se jako princezna, aby se mohl Mózab radovat a vymýšlet příběh o tvém záchránění. Mužům přísluší prach, bláto a krev, princezna má dostát předstávám o té, jež byla hodna vítězného boje. Přemýšlel jsem o tobě zalezlý za kořenem, když jste probírali rodinné věci. Chybí ti silná ruka, Kálin-deri. Možná by to spravil domov, bezpečí a kupa dětí. Proč mě ale cosi varuje, že přesto hodláš s kýmkoliv mávat podle svého? Naštěstí mám nebezpečí docela rád."

Ucítila polibek ve vlasech. Opřela se, přivřela oči.

"Ochránce jsem měla vždycky v úctě. Jeden mne přivolal zpátky, víš? Stačilo, aby mne vzal do náruče a opatrně položil do nosítek. Něco způsobilo, že ta krátká chvíle zastavila moje umírání. Častokrát zírá do stropu a nedokáže se mi podívat do očí. Co s tím?"

"To vážně nevím, Kálin-deri. Napadají mne samé obyčejné věci. Ale ty nejsi obyčejná. Spokojila by ses s palácem blízko vládcova? Takovým skromným, sotva třikrát větším, než dům mojí matky."

"Beru."

"Tak stručná, najednou? Stalo se ti něco?"

"Jenom vidím tvé muže, právě se probouzejí. Ach, Hamiši, podívej!"

Hamiš se rozhlédl. Pás mrtvol klesal do země, rozpadal se na prach, všude rašila tráva a táhly se proutky nových stromků. Ohromeně pozoroval, jak spirála smrti rozkvétá.

Duch na pomezí.

Batراسi popoháněla Rilú. Co tak najednou?! Že by Lakíja vzpomněl na staré časy a zase potřeboval její útěchu?! Vtrhnul sem, že ji málem

nachytl v nejlepším... Uchichtla se. Ten by asi zíral! Rila je celá ztuhlá, v tomhle domě krále nikdy neviděla.

"Je to taky jenom člověk, Rilo. Bratr, který mi přišel povědět novinky."

S úsměvem vkročila do místnosti, kde měl čekat. Zůstala užasle stát hned za dveřmi. Tolik mužů? Lakíja hledí přísně a ti ostatní jsou nějak zaražení.

"Promluvme si, Batrasi. Ty odejdi."

"Stalo se něco, Lakíjo?"

"Jen maličkosti. Můj syn přežil úklad, Kálin-deri umírá někde pod starým šamají, tvůj syn jí vyjel na pomoc."

"Ne, to ne! On se nesmí zaplést... Cos to dopustil?!"

Dnes to byla už druhá žena, která se ke králi vrhla. Batrasi však nevzlykala, ale útočila. Rovnou se drápala po očích. Měl co dělat, aby ji přemohl.

"Batrasi, nech toho! Mají s sebou dost mužů..."

Nedala mu domluvit. Vykroutila se a křičela, tvář planoucí nenávistí:

"Hlupáku! Ani armáda mu není platná! Vůbec nemáš ponětí, co se tam děje!"

"Jakpak to víš ty? Zase běháš uličkou hadačů jako při bojích u Trirnu?"

"Ty o tom víš..."

Batrasi zbledla. Couvla, začala se třást.

"Co všechno víš?"

"Jak a kdy ses spojila s démony a běsy? Mluv!"

"Ty se ptáš?! Zrovna ty? Svou krev, své maso jsem obětovala zrovna kvůli tobě. A ty se potřebuješ ptát? Hloupý, zapomnětlivý bratře... Kde byla tvoje spravedlnost, když mne chytili? Tři se na mě střídali, div jsem nezešílela! Vzala jsem si zpátky krev, vzala jsem si zpátky bolest. Smažili se na skále a já je po kouscích řezala..."

"Všechno má své meze. Mluvíš jako Musur a zřejmě víš, co provádí ten kleštěnec. Netáhne tě to tam náhodou taky?"

"Jak by mohlo? Ta holka přece... Ne, nemůžu opustit dům. Navštívila jsem jen tvůj palác, jen Dům radosti. Jak se na vdovu sluší."

Rozhovor přerušil prošedivělý Bar-Tesg. Vstoupil dovnitř, provázený sedmi muži, kteří nesli vaky a truhlice.

"Tohle jsme našli, můj pane. Nejsou tu žádné divné věci, jen tohle nesmírné bohatství."

Pokynul a muži všechno vysypali na zem. Batrasi zavyla a skočila ke svému zlatu a drahokamům. Bylo toho tolik, že je marně hrabala pod sebe. Bel-Zadin se shýbl a zvedl velký diamant.

"Tenhle mi připadá povědomý. Čtyři takové jsem poslal do Beratu, aby tam obnovili svatyni, zničenou strýcem. Odkud ho máš?"

"Je můj! Všechno je moje!"

"Už vím, Malaja mi vyprávěla o duté holi s pokladem od Dargáního, velekněze z Beratu. Neměli být za tenhle kámen vykoupeni otroci?"

"Pchá, vesničanka je spokojená. Nebo ne? Neměla poněti, jaké přitáhla bohatství. Dargání je stejně hloupý jako ona... Lakíjo, tady je moc! Tady je síla, schopná ovládnout lidi, s ní už nebude žádná poušť, žádný strach ani hlad!"

"Co je tohle? Takový řetěz ode mne dostal Azím, tvůj nejstarší syn. Stejně jako tenhle pohár, za vítězství v aréně. Byl lepší, než Hamiš i Murdžat. Co schováváš?! Prsten za lidožravého tygra od Sirutam... Tys obrala i Hamiše? Ano, ten prsten zmizel s ostatními jeho poklady při povstání otroků!"

"Mělo to snad zmizet úplně? Měla jsem to nechat ležet? Ó, to ne! Tolik se kolem plazí zlodějů a vyžírků... Jasou jako supi, přiletí se napást na úspěchu a potom roztrhají mršinu. Byla to moje povinnost! Synáčky jsem zajistila, v zásvěti jsou zaopatření, zlato jim hlídám..."

"Batrasi, dosud jsem věřil, že kvůli mně, že kvůli nějakému zoufalství - ale tys hrabala. Ne pro syny, pro sebe! Namísto vášní pouhá ubohost. Vlastní krev jsi vybila - a proč? Můžu udělat jen jedno: Ušetřím Hamiše poznání. Vezměte zlaté řetězy a spoutejte ji! Když nebudou stačit, omotejte ji perlami a dalšími cetkami. Kameny jí napečte do krku a všechny sluhy vyžeňte. Dům hlídejte tři dny, o zbytku potom rozhodne Hamiš."

Otočil se, postavil pohár na stolek. Batrasi, poutaná muži, začala křičet. Přiběhla starší služka a padla na zem.

"Ó velký králi, ušetři nás! Naše paní už neopustí tento dům, je vězněná kouzlem. Nezabíjej ji!"

Bel-Zadin přikývl na tázavý Bar-Tesgův pohled a Batrasi rázem umkla.

"Pozdě, ženo. Pověz mi o tom kouzlu. Odkud se vzalo?"

Pohodlně se usadil, zatímco se jeho sestra dusila na hromadě zlata. Rila zajímavě vylíčila, jak Kalja zkoušela ochránit dům. Chropot Batrasi a chrastění zlata při každém jejím pohybu často trhal souvislou Rilinu řeč.

"Náhodou jsem vyslechla, že tu hranici učenec Musur nedokázal překročit. Už dřív bylo divné, že paní odjela do paláce jen jednou, ale potom jsem si vzpomněla, že právě nad bránou se tehdy proužek látky přetrhl. Nový sluha Funyr mne upozornil. Divil se totiž, co za divnou ozdobu tu máme. Když jsem mu řekla, že je to z pláště Kaljiny matky, sám vylezl nahoru a chybu napravil. To už paní dojela zpátky."

Bel-Zadin si promnul vousy. Nevěřičně zatřásl hlavou.

"Takhle to tedy bylo! Moc rád bych se dozvěděl, zda si bohové zažertovali nebo Kálin-deri uvěznila Batrasi úmyslně. Dobrá, toho Funyra čeká práce: Po tři dny bude hlídat bránu a nedotčenost kouzelné

hranice. Smí si ponechat k ruce, koho bude chtít. Tady urozený Bar-Tesg každému v domě vyplatí deset zlatých, hlídačům dalších deset. Ji zabalte do nějakého plátka a nechte být. Zbytek je Hamišův majetek a nesmí z něj zmizet ani střep. Jdeme, tady jsem skončil."

X x x

Paní Sjurad nevydržela sedět ve svých pokojích. Stále se nic nedělo, král nevyslovil žádný trest. Služky vyzvěděly, že odešel do města k sestře. Navštívila tedy tělo zemřelé Larad, obřadně otevřela její ústa namísto nejbližších příbuzných a loučila se:

"Roky jsem tě trpěla vedle sebe, nechtěla nic vědět. Dnes ti odpouštím a také tebe prosím za odpuštění. Prý jsi vedla modlitby za mého syna. Děkuji ti, Paní Larad."

Potom nařídila, aby našli dva spojené náramky mezi šperky, které Larad odložila po smrti synů. Ačkoliv se mrtví vracejí zemi bez ozdob, nařídila tyto dva tepané zlaté kruhy navléknout na sinalé zápěstí.

"Cáry z jejich šatů dal Bel-Zadin pohřbít, ale duše tvých synů je spojená i s tímto darem. Budete zase spolu, Larad, setkáš se s chlapci v zászvěti."

Zamyšleně se vracela k sobě. Přitočila se k ní Tyga.

"Ta drzá Malaja si hová v pokojích, král ji k sobě volá a dokonce Kaspu požádala o nové služby! Copak ji někdo povýšil? Jenom té cizince smělo patřit..."

"Tygo, náš pán prohlásil Kálin-deri dcerou. Dokud její osud není objasněn, zůstane všechno jako teď. Nehodí se, aby králova dcera měla jedinou služku!"

"Ale Sjurad, copak jsi slepá? Vždyť byla zase za králem. Určitě si jenom povídají, tomu máme věřit?! Pchá! Je prohnaná, mstivá, já ji prokoukla!"

"Ano Tygo, věřím, že jsi poznala blízkou duši. Ona... Malaja? Tak tedy ona Malaja u tebe nechtěla sloužit, vid'? Ne všechny dívky touží po tvém utěšování. Pokud by našeho pána vrátila k radostem se ženami, zasloužila by víc díků, než pomluv. Nyní mne nech jít, chci být sama."

Tyga znachověla a se zvednutou bradou odkráčela bez pozdravu. Sjurad pocítila úlevu. Nikdy z ní nevytrysklo tolik slov, jako dnes. Většinou své názory skrývala. Ale co na tom ještě záleží? Mluvit bylo mnohem příjemnější, než roky mlčet. Usmívala se tomu, když jí hned za dveřmi vstoupil do cesty Kasp. Vzdechla. Všechno hezké musí skončit. Loučila se s dosavadním klidem, nyní už přijde trest. Kasp mlčel, nic neříkal. Takže neví, jak začít?

"Nikdy jsi kolem mne neběhal jako kolem jiných, ale vím, že jsi laskavý a mírný člověk. Vyslov tedy vůli našeho krále, vyslechnu ji klidně."

"Dokázala jsi všechno sama, svou pozorností bych ti jen ublížil. Pán si tě oblíbil bez cizího přičinění, vracel se k tobě po celé roky. Sama jsi

zůstávala stranou, skromná a moudrá. Děly se divné věci, když vládlo prokletí."

"Všechno jsem nedokázala. Odvedli obě mé dcerky ještě dřív, než dovršily dětství. Nemohla jsem být u nich, když rodily, jen posílat pozdravy. Ani ony nemohly za mnou, ukázat svoje maličké..."

"Žijí, má paní. Žijí v bezpečí, obklopené úctou a péčí. Uznávám, Bartesg už má prokvetlou bradu, ale princezna Kjuram je jeho První paní. Nyní přišel čas, kdy ne ona tebe, ale ty ji budeš moci navštívit, kdy se ti zlíbí."

Sjurad zalapala po dechu.

"Já? Kaspo, jsi sice..."

Nedopověděla. Kaspovu širokou tvář rozzářil spokojený úsměv. Pokynul a sluha za ním předstoupil s hlubokou úklonou. Na velké zelené podušce se třpytila nádherná čelenka.

"Ale to je...?"

"Čelenka královen, má paní," potvrdil Kaspa. "Král si přeje, aby tvá vznešenost prozářila palác, který je pro samé muže v síních a na chodbách poněkud strohým místem. Dává ti všechna stará práva královen, jak jsou zaznamenána v listinách. Tvou krásu bude nadále skrývat pouze lehký závoj, aby muži rozuměli tvým slovům a byli poctěni pohledem tvých očí."

"Děkuji, Kaspo! Nikdy jsem ani nepomyslela, že právě já bych..."

Sjurad se slzami v očích objala správce Domu radosti. Dodneška se domnívala, že mezi nimi vládne cosi jako klid zbraní. Dojala ji úcta, s jakou k ní hovořil. Kaspa ji otcovsky pohladil po zádech. Byl také dojatý. Chvilí trvalo, než se ovládli a Sjurad konečně ucítila na vlasech šperk, po němž bažily desítky ostatních po celé roky.

"Nyní můžeš kamkoliv, královno Sjurad. Bylo vládcovou vůlí, aby ti připravili pokoje také v paláci."

"Navštívím Húru. Tak jako já, jednou může i ona být poctěná."

"Doprovodím tě, královno. Snad nás cestou dostihne posel od krále s novými zprávami. Mohu tě sám patřičně upravit?"

"Budu moc ráda, Kaspo."

Poslechla, protože věděla, že Kaspa vidí mnohem dál. Předvídal ohromení a okázalou úctu obyvatelk Domu radosti, z nichž upřímná byla jen radost nejmenších, ještě dětí. Těm stačilo být blízko královny, dýchat stejný vzduch a zachytit její pohled. Ani Húra, dcera horského náčelníka, nebyla příliš upřímná. Snad za to mohla starost o Murdžata, možná byla stále vyčerpaná z přílišné námahy u jeho lůžka. Sjurad se navíc mezitím dozvěděla další. Horkokrevná Húra by neměla slyšet novinky od služek!

"Húro, tvé děti jsou den ode dne krásnější. Chlapeček vypadal menší, ale už sestru dohnal. Jak ti je? Stahují tě služby pořádně?"

Húra přikývla. Pořád ještě měla ve tváři stopy těžkého porodu, krev z rozpraskaných žilek v očích dosud nezmizela.

"Můj Murdžat, kde je? Víš o něm... královno?"

"Právě přišel posel od Bel-Zadina. Vyslali Musiho, aby vyřídil, že se v pořádku vrací."

"Musiho? Aha, to je ten Hamišův velitel. Nač vysílají posla, vždyť jsou dost blízko?"

"Vysvobodili Kálin-deri ze spárů běsa, sbírají síly."

"Tak přece Kálin-deri! Já to věděla! Ani tys mi nevěřila!"

Húra byla blízka běsnění. Sjurad se dokonce zezdalo, že jí z úst vane šedavý kouř. Opravdu ohnivá letora. Jenže také nedělka, která musí zůstat v klidu.

"Ne, Húro, Kálin-deri patří k Hamišovi. Murdžat zachránil jinou ženu."

Sjurad se odmlčela. Húře chvíli trvalo, než pochopila.

"Máš ale pravdu, Húro, Kálin-deri byla mnohem nebezpečnější. O tuhle se Murdžat musí postarat, jen aby dostal zákonům. Běsové totiž na vesnici seslali spánek a on klesl vedle ní. Sotva se probudili, našel je Musi s Hamišem. Ona byla bez závoje. Je to vdova, matka chlapce, který nám přinesl zprávy. Musi ihned odjel do Mózabu."

Húra mávla rukou. Potom se dokonce zasmála.

"Ubohý Murdžat! Po otci druhý muž země a musí se spokojit s vdovou. Pche! Já jsem však už matkou jeho syna a mohu být k té vesničance laskavá. I když jí Murdžat prokáže náklonnost, jenom dostojí povinnosti. Ó, jak mi ho je líto! Já se vesničanky nebojím, nemysli. Brzy budu krásná jako dřív. Zakroužím boky a on bude hořet jen pro mne! Vždyť víš, že ke mně vstupoval nejčastěji. Cha, sýrařka!"

Sjurad přikývla a pohládila Húru po vlasech. Na všechno ostatní je opravdu dost času. Znovu vzala do náruče Húřiny děti a vzpomněla na ostatní vnoučata, která konečně také pozná. Jedna ze služek přiběhla ohlásit Musiho. Vládce jej poslal za královnou s novými zprávami. Teprve nyní Húře došlo, kým se Sjurad stala. Ona smí promluvit s mužem, král si to dokonce přeje! Poprvé Sjurad zažila Húřin upřímný obdiv. Krátký, avšak vydatný.

"Odpusť, Paní, ale taková pocta! A právě ty?"

"Bude patřit jednou i tobě, Húro."

"Jednou?! Na co mi asi tak bude? Teď by mi prospěla víc!"

"Snad, Húro. Věř ale, že takové postavení nebo úspěch v mládí mohou být pouhou hříčkou bohů. Přijdou-li po letech jako ke mně, teprve smím doufat, že jich dosahuji právem."

X x x

Hamiš s Musim odešli a zavládlo mlčení. Na udusané hlíně dvorku zatepala koňská kopyta, Musi vyjel s poselstvím do města. Murdžat ještě chvíli zamyšleně přecházel sem a tam, než se nadechl a ohlédl

k Fatrise. Pořád na něj vyděšeně zírala, neschopná pohybu. Neřekla jediné slovo od okamžiku, kdy otevřela oči. Ani Murdžat nepromluvil, byl dlouho otupělý. Teprve, když se zakašláním vešel Hamiš, uklonil se a zdvořile hleděl k zemi, vyskočil Murdžat na nohy. Ona si pouze vytáhla pokrývku až k očím. Musiho příchod nic nezměnil. Seděla bez hnutí, oči rozšířené strachem. Murdžat rozpačitě rozhodil ruce:

"Odpusť mi, paní Fatriso. Zatímco jsi spala, utkaly se v blízkosti tvého domova síly dobra a zla. V okamžiku, kdy jsem tě našel, jedinou živou široko daleko, padl kouzelný spánek i na mne. Dokud Hamiš nevysvobodil Kálin-deri, spali tu všichni. To mi právě přišel povědět."

Fatrisa zavrtěla hlavou a posunula se víc ke zdi.

"Chtěl jsem tě najít, paní Fatriso. Kvůli Turukovi i pro vyprávění Kálin-deri. Vím, že tvá pověst utrpěla, i když mlčenlivost mých mužů je spolehlivá. Zůstal jsem ve tvé ložnici a patří se, abych tě zabezpečil. Nic mne ale nepotěší víc, než tvůj souhlas. Jak jsi už poznala, jsem následník Murdžat."

Přikývla, ale mlčela dál. Skoro si zoufal. Konečně promluvila. Tiše, zato důrazně.

"Zabezpečit... Mám být v paláci trpěná jen kvůli nějakému kouzlu?! Neurážej mne a odejdi."

"Nemůžeš tady přece zůstat sama! Věř, nikdo se už nevrátí."

"Chudá vdova byla za zdmi domu sama, i když vesnice kypěla životem. Můj syn, několik koz a snad pomoc otroka budou stačit jako dřív."

"Jsi unavená, paní. Turuk je hostem mého otce, zvířata zahynula s lidmi. Požádám Kálin-deri, aby ti věc vysvětlila líp."

Uklonil se a odešel. Fatrisa se štípla. Určitě pořád ještě spí! Věděla moc dobře, co tím zabezpečením princ myslel. Přijal by ji do svého paláce a nechal tak, mezi ženami, kterým by projevoval přízeň. Ona by provždycky zůstala vysmívanou vesničankou. Neení, o co stát. Co ale říkal? Hamiš mluvil tiše, tomu nerozuměla nic. Jak může být vesnice prázdná?!

Důkladně zavinula hlavu, zahalila se do širokého pláště z neběleného a nebarveného lnu. Vyšla z domu a spěchala uličkou. Nahlížela do všech dvorů, procházela opuštěné místnosti. Potkávala jen vojáky, kteří jí mlčky ustupovali z cesty a klopiли oči. U Bahúrova domu jich bylo nejvíc. Když ve dvoře zahlédla Murdžata, otočila se a chtěla utéct. Jenže za ní přicházeli další vojáci.

Zmatek u brány vyvolal pozornost. Murdžat stačil přijít k Fatrise dřív, než se vymotala z omluv a úklon těch pěti mužů. Dovolil si ji vzít za paži. Vyškubla se mu. Hned potom jí zašumělo v hlavě a zatápala po opoře.

"Uvolněte cestu! Odnesu tě dovnitř, paní, jsi ještě vysílená po tom hladovění. Snad tě Kálin-deri uklidní a vysvětlí všechno líp, než dokážu já."

Zvedl ji a nesl jako pírko. Neodvážila se ani pohnout, ale srdce jí začalo bušit a rychle zahnilo mdloby. Právě, když by se slušelo do nějakých hodně hlubokých upadnout!

"Jsi ještě krásnější, než jsem vídal na prahu smrti."

Netroufla si zvednout oči, aby se ujistila, že tichý hlas nezněl jen v jejích představách. Ve velké místnosti se k ní vrhla a začala ji objímat Kalja. Nezahalená, jako by tu Murdžata ani Hamiše nebylo. Hned Fatrisu uložili na široké lehátko se spoustou polštářů. Mlčela, dokud muži neodešli. Kalja k ní postavila stůl s mísou placek a číší vína. Fatrisa uždíbla kousek, ale probuzený hlad ji přinutil ke spěchu. Kalja donesla misku šamajových ořechů, seděla u ní a louskala.

"Hamiš tě prý osvobodil..."

"Byl opravdu statečný! Věděl, že stojí proti kouzlům, ale strhnul na sebe Brenkovu pozornost a mne zatím šamají stačil posílit. Pořádně ti to vyličím až v Mózabu. Podívej, tenhle oříšek má ještě kus větvičky a zelený lístek! Schovám si ho. Co nesíme, rozhodím za vsí. Mám radši stromy, než holé pláně. Fatriso, jsem tolik šťastná, že zůstala doma! Asi vůbec nevíš, kdy a jak odešli tví sousedé?"

Fatrisa zavrtěla hlavou.

"Byla jsem tak slabá, že mne už z Bahúrova domu odnesli dva otroci. Než jsem poslala Turuka pro pomoc, pořád jsem pila mléko a potom tvrdě usnula. Víš," ztišila hlas a rozhlédla se, "já se tady bála i zdřímnout. Mohli by mě položit vedle Bahúra. Pannu vhodnou neměli a kdyby se mohl rovnou napít i mé krve..."

Otřásla se odporem. Kalja ji chápala. V mnoha krajích slabým, nemocným nebo starým mužům kladli do lůžka panny a mladé ženy, jinde jim zas dávaly krásné ženy pít krev z vlastních žil. Musely dávat pít.

"Pomůžeš mi? Hamiš si přeje, abych z těch věcí tady vybrala něco vhodného pro návrat vysvobozené princezny. Nosítka prý použít nemůžeme. Snad něco vybereš i pro sebe, jen na těch několik chvil, než dorazíme do chrámu Paní osudu."

"Cože? Ach Kaljo, takové štěstí! Paní osudu spojuje manžele! On nebude jenom tvůj pán, jako když rozbije džbán a šlápne do střepů, ale ty budeš První paní. I kdyby přivedl další, s žádnou už stejný svazek neuzavře. A jejich děti budou tvoje, ne jako všech těch Paní v králově domě!"

"Nepřipadá ti to příliš rychlé? Já na muže opravdu nemyslela."

Fatrisa ožila. Mávla rukou, polkla další sousto.

"Je to stejně rychlé, jako jindy. Někdy dohazovači vyjednávají dlouho, třeba i rok. Já se ale vdávala do dvou dnů a bylo to úplně v

pořádku. Horší je to se mnou. Bojím se zůstat tady, vystavená dohadům a pomluvám. A nechci do Mózabu. Byl to tady těžký život, ale svobodný. Mám štěstí, když mužem v domě je chlapec."

"Murdžat s tebou nemluvil? Nechceš dalšího muže?"

Fatrisa pokrčila rameny.

"Víš, přišlo mi divné, už jak starý Serpin vzpomínal na své syny. Říkal, že určitě budou chtít Bahúra potrestat. Prý by se o něj dcera nemohla starat líp a nezasloužím si zůstat vdovou. Nechala jsem ho být, ale z příchodu nějakého mstitele a navrch svatby za odměnu jsem měla strach."

"Murdžat se ti nelíbí? Možná jsi jako já. Mužský, který si je vědom hezké tváře, je sice k potěšení oka, ale jinak..."

"Tak o něm nemluv! Je to náš princ! Vůbec netušíš, jak je pozorný, laskavý a spravedlivý. Nechal uvolnit cestu pro mého osla, když otroci spravovali cestu..."

"Ale? Takže se znáte? Fatriso, zdá se, že život vašich žen není tak uzavřený, jak jsem věřila."

Fatrisa zrudla. Radši vstala a začala přebírat pestré závoje ve třech hranatých koších. Kalja ji umluvila, aby si pod vdovský plášť také něco vybrala. Pojedou do Mózabu spolu a potom se uvidí.

X x x

Rila uvázala zlatáky do cípu spodního šátku a propouštěcí list skryla na hrudi. S Funyrem byli poslední, kdo opouštěli dům. Do ostatních jako když strelí: Odmítli zůstat poblíž míst, poznamenaných královým hněvem, i kdyby jim platili sebevíc. Ani ženy se svobody nebály. Vycházely z domu na tržiště a měly přátele mezi sobě rovnými i svobodnými. Na tržišti se za obilnou placku a přístřeší práce vždycky najde. Nebo si honem pronajmou kus domu a zkusí žít jako paní. Z tolika zlatými mohly žít v dostatku nejméně rok.

"Divný konec," povzdychl si Funyr. "Jsem synem šamana a nic nepoznal! Já ji měl dokonce rád, věř nebo ne. Připadala mi mladší, než jsem já."

Rila pokývala hlavou.

"Dals jí dost síly, aby mládla před očima. Já také myslela, že je všechno jinak. Když přišla Kalja, byla jako vyměněná. Předtím její laskavost znal pouze Hamiš. Ke Kalje byla dokonce štedrá... Neuděláš žádnou hloupost, že ne?"

Funyr se zatvářil nechápavě, potom zrudnul.

"Co máš na mysli?"

"My dva ji snad jediní měli rádi, i když známe její horší tvář. Vím dobře, jak důkladné byly tvoje masáže. Moje staré oči viděly hodně a hlavu taky nemám prázdnou. Chodil jsi jako bez duše a dokázal jí vyhovět, třebaže s tebou někdy jednala jako se psem."

"Byla nesmírně štědrá. Ano, zůstanu sedět u téhle brány, jak král přikázal. Nikdo nevejde tam a nikdo nevyjde ven. Já bych jejímu duchu sice uměl ulehčit, ale nejdřív poslechnu krále a potom požádám o svolení Hamiše. Budeš mi nosit jídlo a pití?"

"Dům je toho plný, Funyre. Měl bys přece dům procházet, jestli do něj nevlezli lupiči?"

Zavrtěl hlavou.

"Přes nařezaný plášť Paní z ostrova neprojde nikdo. Já sám se tam neodvážím ani nahlédnout. Duch na pomezí života a smrti je mocný. Může se spojit s několika běsy najednou a zahubit všechno živé. Představ si, že by někdo paní Batrasi rozvázal a uvolnil její ústa! Třeba jen s tím, že jí pomůže. Duch na pomezí vezme živou krev, vysaje sílu, vytrhá vnitřnosti... Ne. Jak jsem právě vrata zavřel, tak je otevřu, až přijde čas!"

Když Rila přinesla Funyroví jídlo a džbán vody, usedla vedle něj a společně vzpomínali na prožité dny. Slyšeli, jak se městem šíří zpráva o vítězství nad běsy, kteří chtěli zabít Kálin-deri, aby ovládli svět. Prý ještě před slunce západem statečný osvoboditel Hamiš Kálin-deri přiveze zpět a Paní osudu je spojí manželstvím. Ulicí běhali chlapani a otroci, pokřikující na každého:

"Slyšeli jste? Slyšeli jste?"

Funyr se zaposlouchal a zneklidněl.

"Rilo, někdo je uvnitř. Boží vědí, jak bych byl rád, kdyby žila, ale to by se vlekla, chroptěla... Nebo by nás napadla zezadu jako nenasytný stín. Tohle jsou kroky!"

"Možná je to lest? Zůstaň tu dál. Já obejdu zeď. Sice ji prohlédl sám Bar-Tesg, ale věřím víc vlastním očím. Pokud je kouzelná hranice neporušená, přestaneme si hluku všimnout. Funyre, sám jsi říkal, že už to není ta paní, jaké jsi sloužil, nedělej hlouposti!"

Na každém rohu zdi byl do výše pasu zazděný kamenný sloupek, který z poloviny vyčníval. Byl ukončen hlavicí s dříkem na uvázání zvířat. Rila s hekáním vylezla až nahoru a ještě si stoupla na špičky. Přehlédla tu velký úsek, ale byla zklamaná. Tenký černý proužek viděla špatně. Podle všeho místy spadl z vrcholu zdi. S povzdechem Rila šplhala ještě jednou, aniž si byla čímkoliv jistá. Potřetí měla proužek nadosah. Zatáhla - a spadla dolů. Držela sotva dva sáhy dlouhý zbytek toho, co mělo chránit nejdřív dům a nyní naopak město. Uvnitř se rozlehl ryk a řinčení. Rila uplívla na nehet palce a přikrčila se k zemi. Jen aby taky Funyr vydržel a nechtěl zjistit víc, než ona!

Přímo ve výšce očí rozeznala rýhy v omítce. Nejmíň dva muži tady přešli zeď! Funyr se nemýlil. Roztřesenýma rukama provázek svázala a na zemi roztáhla do kruhu. Schoulila se v bezpečí a zavřela oči. Zdálo se jí, že zaslechla Funyrovo jméno. Tak úlisně, tak táhle... Odpověděl. Potom paní volala ji.

"Rilo, Rilooó!"

Slyšela Funyrův hlas, zněl jako zařikání. Potom vyjekl a... Držela si pěst na ústech, aby se neprozradila. Plakala a třásla se po těle. Řev za zdí přehlušilo volání slávy. Hamiš s Kálin-deri, Murdžat a další právě projeli o dvě uličky dál.

X x x

Vjeli do Mózabu, jak Hamiš čekal. Fatrisa měla svého koně a jela po Murdžatově boku, ale zvědavost a sláva patřily především dvojici na vraníkovi. Jména Kálin-deri a Hamiše křičely davy, natěsnané v ulicích, se stejným nadšením. Hamiš princezně pošeptal:

"Jsou rádi, že vidí šťastný konec pohádky na vlastní oči. Musi vyřídil, co měl. Můžeš jim občas pokynout, budou poctěni. Princezna, kterou provází požehnání, si může leccos dovolit."

"Opravdu? Myslela jsem, že tvé nároky na slušné způsoby trpí už touhle jízdou."

Hamiš se usmál, ale neodpověděl. Ještě ji bude dlouho učit. Slovo "myslím" v ženských ústech nezní příliš vhodně. Vzpomněl na matku, která několik dnů na Kalju dohlížela a znovu zvažněl. Poznání a pochopení, které dosud odkládal, se blíží. Bude Batrasi čekat v chrámu? Nejradši by obřad odbyl bez ní. Kalja zvedla ruku a desítka mužů začala skákat radostí. Jeden málem spadl pod kopyta Murdžatova koně. Kalja se polekaně ohlédla. Usmál se na ni a pevněji přidržel, kdyby chtěla sklouznout dolů a pomáhat.

"To nic, už zase pevně stojí. Nedej si zkazit den slávy."

"Je to tvůj den jako můj."

"Jsem dost poctivý sám k sobě, abych dokázal snést pravdu. Tys byla schopná oběti a také vítězství. Já se dal vyprovokovat a byl poražen."

"Nebylo to zbytečné. Já stačila připravit matčiny copy a vyslechnout rady moudrého šamají. Bez tebe by byl zápas těžký, možná marný."

"Jestli šaman ze Zermu předvídal potřebu bojovníka kvůli té kratinké chvílce, nemá moc důvěry ve válečnické umění."

"Lid Zermu neválčí, tím to asi bude."

"Nebo to ještě nekončí."

Polekaně se na něj podívala. Hamiš ji napomenul:

"Zamávej do uličky vedle těch vrat! Tak je to správné. Co víš o mé matce?"

"Myslíš náznaky Brenka a dívek z ostrova?"

"Nazvi je pravým jménem. Byla to obvinění."

"Nechápu je. Tys rozzlobil Guru ještě před... povstáním otroků. Matka tě velmi miluje, vím to. Nosí v sobě tolik bolesti!"

"Možná. Potom jsi ale v nebezpečí ty. Jsme na místě. Tomuhle prostranství mezi chrámy Paní osudu a Elama říkáme Kameny naděje."

V každém kusu dláždění je skryto něčí přání. Podívej, sám král nás očekává."

X x x

Bel-Zadin osobně pomohl Kalje sesednout. Přítomní muži ji pozdravili úklonou hlavy a začali se vítat s Murdžatem a Hamišem. Fatrisa zůstala na koni, obklopená vojáky.

"Dobře ses rozhodla, Kálin-deri. Doufal jsem, že se s vámi oběma setkám právě takhle. Dobré příběhy se mají dít i v těžkých dnech."

Kalja zalétla pohledem k Hamišovi a zase zpátky. Král přimhouřil oči.

"Bude tě potřebovat. Kdo je ta žena s Murdžatem?"

"Fatrisa. Matka Turuka, kterého hostíš, můj pane. Murdžat se zavázal..."

"Vím. Hádám, že dá Murdžatovi další tak skvělé syny, jako je Turuk."

"Ona nechce být trpěnou vesničankou, odmítá ho."

Králi se pobaveně blýsklo v očích. Vyslal k Fatrise uznalý pohled.

"Je hrdá a dobře činí. Můj syn nepřeveze vládu, jestli nedokáže získat ženu, o kterou stojí. Také jsem tu schopnost musel osvědčit. Jako všichni muži mého rodu. Rozhodl jsem: Húra přinesla spojení svého kmene, Fatrisa dá Murdžatovi trůn. Pro lid a kroniky řeknu, že ji minulo vraždění běsů pro její ctnosti. Mají cenu urozeného rodu a pozvedají z prachu. Nu a bez nějakého úsilí ani radosti se ženou nejsou úplně."

Kalja se začervenala. Mimo rozpaků ji těšilo, že s ní Bel-Zadin mluví opravdu důvěrně, jako by patřila do rodiny. Troubení z paláce všechny překvapilo. Znělo nezvykle, královi rádci na sebe tázavě hleděli. Král si popotáhl opasek a kývl na Murdžata. Ten kývnutí oplatil a otočil se k Fatrise.

"Věř, paní, že nastane den, kdy takhle oznámí příchod mé královny. Vyberu ji mezi svými ženami, ne mezi hosty."

Fatrisa mlčky hleděla na své prsty, které přebíraly koňskou hřívu. Bylo tu příliš mnoho cizích očí. Konečně se všichni obrátili k široké ulici od paláce. Dvacet otroků neslo veliká, zlatem zdobená nosítka. Doprovázeli je Musi, Kaspá a třicet strážných. Fatrisa sklouzla ze sedla. Po ní sesedli zbylí muži. Zeptala se tak tiše, že ji Murdžat sotva uslyšel.

"Kdo je královna?"

"Nevím. Pouze doufám, že moje matka."

"Královna tu nebyla mnoho let."

"Neznám vhodnější ženu, ale rozhoduje otec. Přichází velekněz. Možná i otec hodlá uzavřít svazek... To ale není velekněz od Elama ani od Paní osudu!"

Kalja právě poznala pana Dargáního z Beratu. Chtěla k němu vykročit, ale Bel-Zadin ji zadržel. Také Hamiš viděl zachmuřenou tvář starého velekněze a hned stanul vedle ní. Stařec v tuhém bílém rouchu s

rudými hadími výšivkami opsal vysokou berlou kruh a všichni poslušně ustoupili za jeho hranici. Průvod s nosítky zastavil. Ženská ruka poodhrnula závěs, ale nikdo tomu nevěnoval pozornost. Kněz z Beratu vykřikl:

"Chcete obřady, chcete se radovat? Král všem představí královnu, hrdinové budou odměněni krásnými ženami. Ale co chcete oslavovat?! Nic neskončilo! Ona promrhala kouzelnou moc, král byl ošálen. Před jeho očima bylo zlo zachráněno a nyní osvobozeno! Ona to musí to napravit."

Hamiš se postavil před Kalju, pravici připravenou na meči. V tichu zazněly pevné Murdžatovy kroky. Také zaštitil Kalju a stejný postoj zaujal Bel-Zadin.

"Co se stalo, nelze odestát. Ukaž nepřítele a my ho dorazíme!"

"Jak? Sežere vaše srdce, pobije lid, z mrtvých nadělá strašlivé vojsko!"

Hamiš měl pocit, že něco podobného už slyšel. Nešlo mu na rozum, co se mohlo stát. Vždyť strážní duchové ostrova Kur spokojeně odešli? Čekal, kdy velekněz boha Faruddíra požádá o Kalju. Vždycky se z Beratu nesl hlas, že obětování bohy navštívené panny vrátí Faruddírovi moc uzavřít propasti běsů. Zatím takovou pannu neměli a smířovali boha zlatem. Možná je právě od Hamiše trestuhodné, že taková panna naopak ještě k mání je. Dal svému hlasu zvučnost, která se rozlehla po celém náměstí.

"Strážkyně svatého ostrova pomohly spoutat moc Gury a v pokoji se vrátily domů."

"Snad, jenže zde zůstal stejně mocný spřeženec s velkým dílem moci."

Kalja si vzpomněla na paní Batrasi. Hamiš něco ví, matku podezírám, Brenk mluvil s jistotou. Možná i vládce tuší cosi zlého, když prohlásil, že ji Hamiš bude potřebovat. Jestli má Hamiš mezi nimi volit, nezvítězí ani jedna!

Zachvěla se chladem. Nebyla sama. Po chladu, který padl bez zachvění vzduchu, náhle zafícelo, až se mužům ojínily vousy. V tuto roční dobu, v zemi, kde mráz vůbec neznají? Kalju překvapilo teplo u levého boku. Hmátla tam a sevřela oříšek. Ten s větvičkou, z Bahúrova domu. Potomek starého šamají? Potom ještě zbývá naděje. Jen zjistit, co a jak udělat. Zkrátka maličkost. Kalja se zpotila hrůzou.

Pan Dargání vykřikl a zvedl berlu. Snažil se odehnat mrazivý víchř, ale ten ho srazil na zem. Převaloval ho po kamenech tam a zase zpátky. Všichni stáli jako zkamenělí nebo zmrzlí, neschopni pohybu ani povzdechu. Byli v jakémsi kruhu, který se zužoval. Kalja oběhla své ochránce. Sotva vstoupila do kruhu, zjevila se za starcem z Beratu postava s rozevlátými bílými vlasy. Dargání v tu chvíli namířil berlu, ale zakrvavená bytost zvedla prst. Dargáního zkroutila křeč, až mu z úst

vylezla pěna. Kalja poklekla a nadzvedla mu hlavu. Její dotyk knězi ulevil, uvolněně klesl a zhluboka se nadechl.

"Pane Dargání, co jste chtěl udělat?"

Zasípěl, protože zadul mrazivý vítr a bral mu dech. Vtiskl Kalje do ruky berlu.

"Místo... nejsilnějšího života. Už jenom to pomůže. Neváhej!"

Kalja sevřela berlu a stanula proti postavě v roztočeném větru. Čekala, co se bude dít dál. Zjevení stále víc vypadalo jako žena s tváří a nahou hrudí pomazanou krví. Oči vytřeštěné, ústa divně široká. Od pasu jí visely špinavé a krvavé cáry, mezi nimi probleskovalo zlato několika různě dlouhých řetězů. Vítr si s nimi hrál jako s dlouhými vlasy, ale nebylo slyšet jediné cinknutí. Pohnula velitelsky rukou. Znamý pohyb, ale čí?

"Batrasi?!"

Bel-Zadin měl radši mlčet. Pohlédlo to na něj a tvář zkřivilo hněvem. Kalje kolem uší cosi prolétlo. Otočila se za tím, Bel-Zadin se chytl za prsa, klesl. Bar-Tesg vzadu pomalu, neslyšně tasil. Jediný Murdžat zaslechl nadějný nádech jeho meče. Vrhнул se za otce, odrazil ránu na jeho krk, druhou už vykryl málo. Pod koleny mu zadul víchř a podrazil je. Meč švagra při třetím útoku projel Murdžatovým bokem. Už tu byl Hamiš. Nedopustil, aby je Bar-Tesg dorazil. Rázně proklál zrádčovu hrud'. Od nosítek přiběhla Paní Sjurad, k Murdžatovi se vrhla Fatrisa. Volaly Kalju, ta však pouze vztáhla ruku v požehnání:

"Vy samy zaženete Smrtici. Vaše upřímná starost má sílu kouzel."

Ženy se sklonily k mužům, na místo dosupěl Kaspá. Svým pláštěm zahalil krále se Sjurad, bez okolků stáhl plášť Bar-Tesgovi a dal ho Fatrise. Poklekl a začal vzývat vládce všech bohů, Elama.

Kalja se otočila k bytosti, která hněvivě otvírala ústa a rukou opět zvedala vítr. Po kamenech se plazilo jíní. Sítilo, těsně před Kaljou už valouny dláždění pukaly. Křemen, odolný kámen? Lidi to zabije! Vztáhla paže. Chaát, kouzlo odrazu, odvrhlo smrtící mráz. Batrasi zprůsvitněla. Polykala mráz, její nohy zmizely. Obětovala je, aby zbytek těla opět získal tvar a sílu. Kalja bytosti pohlédla do očí.

"Co dá klid tobě, paní?"

"Jsem víc, než paní, jsem královna! To já vám dala tohoto krále. Dnes jsem strhla jeho pouta a unikla smrti. Mně patří koruna! Ne ubohá členka takzvaných královen, ale koruna obojí! Pít budu z Lakíjovy lebky a Sjurad mi zatančí na hrotu meče! Volám vás, běsové, volám duchy spřeženců! Já budu vládnout životu, já rozeseju smrt! Kdo půjde se mnou?!"

Přelétla pohledem zírající muže a rozmázla lepkavou krev na svých prsech. Kalja užasle sledovala, jak jim padají čelisti. Vojáci se skučením padali na kolena a strhávali ze sebe šaty. Jak roztoužení psi!

X x x

Batراسي se usmála. Příšerným způsobem roztáhla ústa napříč obličejem, nadzvedla pravý prs a zakroužila boky. Někteří začali vztahovat paže a prosit. Kalja sklopila oči. Berlu držela skloněnou a tak viděla její špici. Hrot, obtáčený hadem. Do příliš rozevřené tlamy by se vešel zrovna oříšek šamají, který tolik hřeje i v chladu. Místo pro nejsilnější život? Obrátila berlu k zemi.

"Nechci tě dráždit, paní běsů. Jsi tak mocná! Skláním se před tebou, která zbavuješ rozumu všechny muže. Pohleď, co s tou věcí udělám!"

Zarazila berlu mezi oblé kameny dláždění. Dargání vykřikl, jako by probodla jeho. Batراسي zkřivila rty, z prořízlých koutků vytekla růžová slina. Kalja se shýbla, že snad hledá důvod veleknězova křiku. Rozhlédla se kolem, pokrčila rameny. Jenom Fatrisa se Sjurad byly skloněné ke svým zraněným a nezíraly s otevřenými ústy. A také Hamiš, bledý jako stěna, opřený o meč.

"Rozbilo se to."

Batراسي se začala smát. Zalykala se a vyla, až se její poloprůsvitné tělo objevilo celé a zřetelné až po prsty na nohou. Vypadala strašně a její smích byl ještě horší. Kalja stála proti ní a zakazovala si hledět jinam, než do Batراسiny tváře. Konečně se smích trochu utišil a bytost vykročila. Kalja ustoupila o krok, o druhý. Batراسi minula berlu, očima se vpíjela do Kaljiných. Nepostřehla zelený proutek, ženoucí se k nebi. Přerostl Batراسinu hlavu, obemkl ji pružnými větvemi šamají. Smích slábl, až umkl. Oči Hamišovy matky znovu vypadaly jako dřív. Kalja by ráda věřila, že se její skutečný duch vrací. Jaký ale byl? Ustoupila o další krok. Namísto berly už zázračně vyrostl silný strom a z Batراسi zbyla ubohá, spoutaná, osudu odevzdaná troska. Hamiš jako ve snu přistoupil blíž. Kalja ho chytila za zápěstí:

"Nejsi to ty ani já, kdo jí smí ulevit."

Po dláždění zacvakala kopyta koně. To Musi, pravá Hamišova ruka, projel bleskurychle kolem nich a jedinou ranou setnul Batراسinu hlavu.

"Třebas mezi běsy, byla to tvá matka, pane. Snad mi bohové vnukli správné rozhodnutí."

Hamiš přikývl. Stál a němě hleděl na matčino tělo, pomalu sesychající do pouhého stínu na rozpraskané kůře šamají. Větve se narovnaly v opětovně hřejivých slunečních paprscích. Kalja držela Hamišovo zápěstí. Otočil k ní oči, ruku jemně uvolnil a shýbl se, aby políbil její prsty. Musi měl pravdu, zabití matky by řetěz událostí prodloužilo. Bez soudu je to těžký zločin.

"Ten šaman... Proč chtěl statečného člověka? K ničemu jsem se nedostal."

"Oni všichni ti kněží a šamani mluví divně. Podle mne je dost statečnosti v každém dnu, který přijde. Možná z tebe měl být král..."

časem. Statečné bude zachovat věrnost těm správným. Nebo přežít všechno, co se ještě můžeš dozvědět."

"Tohle nikdo za hrdinství nepovažuje. Jsem čestný muž, Kaljo, Murdžat se strýcem vědí, že mi můžou věřit."

"Byl to šaman ze Zermu. Dívá se na spoustu věcí jinak. Velice si ho vážím a věřím mu."

"Hm. Jak jsi vůbec věděla, co máš dělat? Velekněz přece vždycky chtěl obětovat... Víš, myslel asi na probodení srdce, proto jsme tě hned chránili."

"Mluvil o nejsilnějším životě. Taky jsem hned nevěděla, o co jde, přiznávám. Stála jsem tam a modlila se k bohům, aby mi napověděli líp. Když na nás poslala mrazivou smrt, odvrátila jsem ji jediným kouzlem, co umím. Kdysi udělalo matce radost, když už nad mou umíněností plakala. Nu a chaát mi připomněl naše... Jak jsme spolu byli u šamají."

"U šamají? Počkej, tehdy poprvé, ti chlupci, vid'?" Ale jak to souvisí s tímhle velikánem?"

Kalja sklopila oči.

"Já věděla, žeš mne viděl! Nic před tebou neskryju. Z domu Bahúra jsem si odnesla oříšek. Nesměj se, já nežertuju! Každý, kdo kdy vsadil zrno do země, zná sílu klíčícího semene. Nadzvedne kámen, kořeny roztrhne skálu, dere se přímo ke světlu. Nahmátla jsem svůj oříšek šamají a konečně mě napadlo, kde hledat nejsilnější život."

Hamiš unaveně zavrtěl hlavou. Naštěstí se se usmíval.

"Všechno děláš po svém! Chudák velekněz, snad abys mu radši nic neřekla!"

Nemohla. Dargání zatím nenabyl vědomí. Budou se o něj muset postarat kněží. Obrátili se zatím k raněným. Krále zranil velký diamant, který mu zlomil žebro. Snažil se promluvit, vysvětlit Sjurad i sobě, jak vlastně Batrasi mohla uniknout. Ústa jí mohli rozříznout, aby uvolnili kámen, Bar-Tesg připravil útěk, možná patřil k jejím milencům... Jeho žena se vrátí k matce, ostatní rozhodnou společně. Kalju napadaly pověsti o duchu na rozhraní života a smrti. Mlčela, chvíle patřila radosti. Určitě ale Hamišovi rozmluví, aby teď navštívil matčin dům. Kalja netoužila vidět rozsápaná těla hlupáků, kteří Batrasi našli a osvobodili. Ani se netoužila přesvědčit, zda setnutí zhmotnělého ducha oddělí hlavu také opuštěnému tělu.

X x x

Murdžata víc, než samotné zranění, zajímal strach a péče Fatrisy. Zrádcův meč projel jen masem, minul orgány a střeva. Mlčel, mluvily jen jeho oči. Na rozdíl od prince král svoje přání dokázal vyslovit srozumitelně ihned: Žádal o kněží z chrámu Paní osudu, kteří se ještě na radu Dargáního modlili za kovanými dveřmi. Přikázal, aby je s královnou Sjurad spojili manželstvím.

Zatímco se vojáci vzpamatovávali a vstávali ze země, ujal se Hamiš velení. Dal svolat všechny kněží, ošetřit raněné a odnést Dargáního. V mžiku tu byly desítky pestrých praporů, kdekdo cinkal šňůrami s malými zvonky nebo házel květy, vřava a jásot skoro přehlušily trubače. Po královském páru složili posvátný slib Hamiš s Kaljou. Murdžat s vážnou tváří jenom přihlížel. Fatrisa i po prožitém strachu rázně odmítla, aby tu rovnou rozbil džbán a šlápl do střepů. Víc by zatím udělat nemohl, i kdyby naprosto zapomněl na ostatní ženy. Povýšit svazek s vdovou bude totiž smět až pět roků poté, co ji přijme za ženu. Teď se musel hlavně smířit s Fatrisiným veřejným odmítnutím. Kalje ho bylo líto. Ale co si myslel? Že Fatrisa nadšeně kývne? Nebo se poddá návrhu na veřejnosti, aby nedělala rozruch?

Potom Hamiš přikázal oba raněné naložit do nosítek, v nichž je doprovodila královna Sjurad. Fatrisa opět nasedla na koně. Kalja postřehla potměšilé pohledy Bel-Zadina. Sotva popadá dech, ale Fatrisino odmítnutí ho pobavilo! Sjurad Fatrisu pozvala k sobě, takže Murdžat přišel o mnoho příležitostí k náhodným setkáním. Pokud ho nenapadne často navštěvovat milovanou matku.

Než Hamiš znovu vysadil Kalju na koně, aby konečně zamířili k jeho paláci, rozhlédla se po prostranství. Šamají byl velký, jako kdyby rostl nějakých dvacet let. Jen bozi vědí, jak se událost mohla rozkřiknout. Přicházeli sem lidé s miskami mléka a polévali skvrnu na rozpraskané kůře. Hlava se zakutálela kamsi stranou, nikde nebyla vidět. Nebo přece? Kalja si všimla chuchvalce šedé mlhy u místa, kde předtím ležel Dargání.

Vzpomněla si na podobný, když Bel-Zadin setnul Musura. Možná zlo hledá další tělo, do něhož by vstoupilo, další duší, která by mohla sloužit Guře. Není úplně zničená. Nemůže být, protože je nesmrtelná, součást rovnováhy světa. Pokud zůstane oslabená. Jenže chudák Batrasi už s Gurou nic neměla, určitě ne tady. Byl to Bar-Tesg? Snad. Batrasi byla duchem na pomezí, který byl vytržen ze zániku těla. Zažila příliš bídy a útrap, možná ji strhla nějaká křivda.

X x x

Ze zamyšlení Kalju vytrhl mladý kněz v zeleném rouchu. Z chrámu Elama, ochránce královského rodu. Několikrát se uklonil, rudý rozpaky. Kalja nechápala, co říká. Musel jí žádost velekněze Dargáního opakovat.

"Dítě, které čekáš, má být zasvěceno dobrým silám. Věštby říkají, že má putovat na ostrov Kur, sotva je odstaviš."

"Cože?!"

Mladík chtěl svá slova opakovat potřetí, ale Kalja máchla paží. Bledá se otočila k Hamišovi.

"Věř, že jsem vůbec netušila... Jedině v jeho domě! Vyrvu mu srdce zaživa, vyškubnu jeden vlas po druhém! Nechtěla jsem tě

zklamat ani podvést. Ubránila jsem se i houfu tlučhubů za Tajjúmi a takhle nechala oblafnout starcem!"

Zavřela oči, aby neviděla Hamišův hněv nebo zklamání. Teď kdyby tasil, bylo by jí to jedno. Nenáviděla samu sebe, že se nechala po tolikeré opatrnosti špinavě obelstít. Čím ji ten kněz omámil, že na sobě nic nepoznala ani po probuzení? Někdo si odkašlal.

"Paní, dovol, abych se přimluvil za tohoto valacha. Úpí pod mou tíhou již dlouho, rád by zase zpátky do stáje."

Tlustý Kaspá, vrchní správce Domu radosti, pozdravil mlčícího Hamíše. Kalja se na něj tázavě podívala. Podle Brenka je nesnesitelně zvědavý.

"Slyšel jsem toho zelenáče, Paní. Slyšel jsem tedy i tvá rozhořčená slova. Pověz mi však, kdyžes byla v Beratu?"

"Je to už... půl roku? Ach, ovšem! Díky, pane Kaspo, jsi moudrý muž! Tohle dítě, které podle Dargáního čekám, můžu slíbit třeba pramáti zla!"

Kaspá se široce usmál a přikyvoval spokojeně nad tím, jak se mu podařilo včas zasáhnout.

"Naše královna, První paní Sjurad, tě zve do paláce, co nejdříve to bude možné. Ráda naslouchá tvému vyprávění."

"Díky, Kaspo, ale moje První paní nemůže nic slíbit. Nyní potěš svého koně a my se také odebereme, kam máme namířeno."

Byla ráda, že Hamiš odpověděl za ni. Bez dalšího vysadil Hamiš svou První paní na koně a vyhoupl se do sedla. Pobledlý mladík v zeleném hábitu se klaněl a pozadu mířil ke svému chrámu. Hamiš přitiskl Kalju k sobě a políbil ji do vlasů.

"Nemyslím, že by se Dargání na tobě čehokoliv dopustil. Od zničení jeho svatyně jsme se dozvěděli hodně o jeho bohu. Král ho léta uplácel zlatem a drahokamy, protože nebylo žádné zvláštní panny, kterou by mohli jeho bohu obětovat. Spíš si domýšlel, že jsem si už za vítězství nad Brenkem vybral odměnu."

"Jak na tohle přišel?!"

"Nepropíchlá ses tou jeho berlou. Podle něj jsi tím přiznala, že nejsi pannou."

"Snad. Ale jak si vůbec mohl myslet, že se jen tak, dopředu, zbavím dítěte?"

"Možná to myslel jako poctu... Nebo náhradu za tvůj jiný způsob vítězství."

"Máš pravdu. Matce také vždycky vadilo, že hodně věcí dělám bez patřičné vznešenosti. Obřadům náleží důstojnost, jinak prý nikdo nepochopí jejich velikost. Marně jsem namítala, že výsledek vyjde nastejno. Kdepak. Co prý činíš s velebností, zvedá tě na úroveň bohů. A tak dále... Jak daleko je tvůj dům?"

"Budeme tam dřív, než zapadne slunce. Ulice jsou prázdné. Čas večerního jídla a besedování znamená víc, než oslavování všech hrdinů. Nastal klid, třebaže se tím náš Mózab ukázal v hodně přízemním světle."

"Bez patřičné vznešenosti, důstojenství a velikosti? Žádná velebnost? Krásné město, milí lidé! Moc se mi tady líbí."

Hamiš se hlasitě rozesmál. Poprvé, co ho znala, spokojeně a upřímně. Skvělý začátek! Zbytek se uvidí.

X x x

X x x